

1/2014

ISSN 1105-9478

ΤΟΜΟΣ 23 ΣΕΙΡΑ Ι

ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

GEOTECHNICAL SCIENTIFIC ISSUES

Το παρόν τεύχος είναι αφιερωμένο στον Ομότιμο Καθηγητή του Γεωπονικού Τμήματος της Σχολής Γεωπονίας, Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος του Α.Π.Θ. και πρώτο Πρόεδρο του Γεωτεχνικού Επίμελητηρίου Ελλάδας, κ. Γεώργιο Κιτσοπανίδη με τη συμπλήρωση 60 και πλέον ετών εκπαιδευτικής και ερευνητικής δραστηριότητας στο χώρο της ελληνικής αγροτικής οικονομίας. Αποτελεί ένα μικρό δείγμα αναγνώρισης της προσφοράς του και περιλαμβάνει τη μελέτη του με θέμα «**Συγκριτική Τεχνικοοικονομική Ανάλυση Πρωτογενούς Γεωργικής Παραγωγής της Χώρας μας για τα έτη 1980 και 2010**».

Ο Καθηγητής Γεώργιος Κιτσοπανίδης είναι διακεκριμένος επιστήμονας και καταξιωμένος στην πανεπιστημιακή κοινότητα για το επιστημονικό, ερευνητικό, διδακτικό και συγγραφικό του έργο. Πήρε το πτυχίο της Γεωπονίας το 1950, το πτυχίο Οικονομικών Επιστημών το 1957, το Διδακτορικό της Γεωπονίας το 1956, έγινε Υφηγητής Αγροτικής Οικονομίας το 1959 και πραγματοποίησε Μετεκπαίδευση και Έρευνα στα Πανεπιστήμια της Οξφόρδης και του Καίμπριτζ τα έτη 1961-1963.

Εξελέγη Έκτακτος Καθηγητής Αγροτικής Οικονομίας το 1966 και Τακτικός Καθηγητής το 1969, Κοσμήτορας Γεωπονικής Σχολής 1982-1983, Διευθυντής Τομέα Αγροτικής Οικονομίας 1983-1993, Επισκέπτης Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Φλώριδας Η.Π.Α. 1986-1987, Ομότιμος Καθηγητής από το 1993 και τακτικό μέλος της Ελληνικής Γεωργικής Ακαδημίας από το 2008.

Δημοσίευσε 155 εργασίες σε ελληνικά και ξένα επιστημονικά περιοδικά. Εξέδωσε 6 επιστημονικά συγγράμματα και το μοναδικό γεωργοοικονομικό λεξικό με τον τίτλο «Κωδικοποίηση χρησιμοποιούμενης διεθνώς γεωργοοικονομικής ορολογίας».

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 1980 ΚΑΙ 2010

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Ένας από τους βασικότερους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας μας ήταν και εξακολουθεί να είναι ο πρωτογενής τομέας, παρά την εξέλιξη που παρουσίασαν κυρίως μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ο δευτερογενής και ο τριτογενής τομέας. Κι' αυτό γιατί ο πρωτογενής τομέας αποτελεί, εκτός των άλλων, τη βάση πάνω στην οποία στηρίζονται οι δύο άλλοι τομείς. Όταν λέμε πρωτογενή τομέα εννοούμε αυτόν που ασχολείται με την εξαγωγή ή την παραγωγή φυσικών (υλικών) αγαθών σε αντίθεση με τον δευτερογενή τομέα που ασχολείται με την επεξεργασία των αγαθών αυτών και τα παρουσιάζει υπό άλλη μορφή.

Στη χώρα μας η σπουδαιότερη πρωτογενής παραγωγή είναι η γεωργική, αφού προς το παρόν ο ορυκτός πλούτος μας είναι σχετικά περιορισμένος, δηλ. ανέκαθεν η χώρα μας στηρίζονταν στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή, διακρινόμενη αφενός μεν σε φυτική, αφετέρου δε σε ζωϊκή. Απ' αυτές η μεν πρώτη είναι γνωστή ως πρωτογενής μορφή βιολογικής παραγωγής, ενώ η δεύτερη ως δευτερογενής μορφή βιολογικής παραγωγής. Πράγματι, φυτική παραγωγή είναι η μετατροπή με βιολογικό τρόπο των αρχικών συντελεστών παραγωγής (π.χ. σπόροι, λίπασμα, φάρμακα, κλπ.) σε αρχικά φυτικά προϊόντα (π.χ. σιτάρι, βαμβάκι, τεύτλα, τομάτα, σταφύλια, φρούτα, κλπ.), ενώ ζωϊκή παραγωγή είναι η μετατροπή με βιολογικό τρόπο των αρχικών φυτικών προϊόντων σε ζωϊκά προϊόντα (π.χ. γάλα, κρέας, αυγά, μέλι, κλπ.). Γι' αυτό εξάλλου η ζωοκομία είναι γνωστή και ως βιολογική βιομηχανία.

Με βάση τις επικρατούσες εδαφοκλιματικές συνθήκες της χώρας μας αναπτύχθηκε περισσότερο η φυτική παραγωγή υπό τη μορφή ορισμένων δημητριακών, βιομηχανικών, οπωροκηπευτικών, αμπελοειδών, ελαιοκομικών κλπ. προϊόντων. Αντίθετα, η ζωϊκή παραγωγή αναπτύχθηκε λιγότερο με εξαίρεση τον κλάδο της αιγοπροβατοτροφίας που προσαρμόστηκε καλύτερα στο υπάρχον ανάγλυφο της χώρας και αξιοποίησε ικανοποιητικά τους υπάρχοντες ημιορεινούς και ορεινούς βοσκοτόπους. Έτσι το γεωργικό μας ισοζύγιο είναι θετικό χάρις στη μεγαλύτερη αξία των εξαγόμενων φυτικών προϊόντων έναντι εκείνης των εισαγόμενων ζωϊκών προϊόντων.

Με την είσοδο της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα ελπίζονταν ότι θα γινόμασταν κυρίαρχοι τόσο στα οπωροκηπευτικά, όσο και σε ορισμένα άλλα γεωργικά προϊόντα, (π.χ. βαμβάκι, καπνός, ελιές, λάδι, σταφίδες, κλπ.), αφού ορισμένοι κλάδοι της ζωϊκής μας παραγωγής θα αντιμετώπιζαν ισχυρό ανταγωνισμό. Κατά πόσο οι ελπίδες αυτές επαληθεύθηκαν ή διαψεύστηκαν επιχειρεί να επιβεβαιώσει η αναληφθείσα τεχνικοοικονομική ανάλυση της πρωτογενούς γεωργικής μας παραγωγής και μάλιστα συγκριτικά μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Γεώργιος Κιτσοπανίδης
Θεσσαλονίκη, Σεπτέμβριος 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ	3
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	7
1. Σύγκριση καλλιεργούμενης και αρδευόμενης έκτασης κατά μεγάλες κατηγορίες φυτών	7
1.1 Σύγκριση καλλιεργούμενης και αρδευόμενης έκτασης κατά μεγάλες κατηγορίες φυτών στο σύνολο της χώρας	7
1.2. Σύγκριση καλλιεργούμενης και αρδευόμενης έκτασης κατά μεγάλες κατηγορίες φυτών σε κάθε υψομετρική περιοχή	8
1.3 Σύγκριση καλλιεργούμενης και αρδευόμενης έκτασης κατά μεγάλες κατηγορίες φυτών σε κάθε γεωγραφική περιφέρεια	9
2. Σύγκριση καλλιεργούμενης έκτασης και παραγωγής κατά είδος και ομάδα κάθε μεγάλης κατηγορίας φυτών στο σύνολο της χώρας	10
2.1 Σύγκριση καλλιεργούμενης έκτασης και παραγωγής κατά είδος και ομάδα αροτραίων καλλιεργειών	10
2.2 Σύγκριση καλλιεργούμενης έκτασης και παραγωγής κατά είδος κηπευτικών καλλιεργειών.	13
2.3 Σύγκριση καλλιεργούμενης έκτασης και παραγωγής κατά είδος αμπελοειδών καλλιεργειών	14
2.4 Σύγκριση καλλιεργούμενης έκτασης και παραγωγής κατά είδος και ομάδα δενδρωδών καλλιεργειών.	14
2.4.1 Σύγκριση αριθμού στρεμμάτων συστηματικών και μη συστηματικών δενδρώνων, αριθμού δένδρων ανά στρέμμα και απόδοσης ανά δένδρο κατά είδος αυτών στο σύνολο της χώρας.	16
2.4.2 Σύγκριση αναλογίας στρεμμάτων δενδρώνων κατά είδος αυτών σε κάθε υψομετρική περιοχή.	16
2.4.3. Σύγκριση αναλογίας στρεμμάτων δενδρώνων κατά είδος αυτών σε κάθε γεωγραφική περιφέρεια.	17
3. Σύγκριση βαθμού αυτάρκειας της χώρας για τα σπουδαιότερα πρωτογενή φυτικά προϊόντα	17
4. Σύγκριση εισαγωγών και εξαγωγών κατά ποσότητα και αξία των σπουδαιότερων πρωτογενών φυτικών προϊόντων για το σύνολο της χώρας	20
5. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας πρωτογενούς φυτικής παραγωγής κατά είδος και ομάδα μεγάλων κατηγοριών φυτών στο σύνολο της χώρας	23
5.1. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας κατά είδος και ομάδα αροτραίων καλλιεργειών	23
5.2. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας κατά είδος κηπευτικών καλλιεργειών	25
5.3. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας κατά είδος αμπελοειδών καλλιεργειών	25
5.4 Σύγκριση ακαθάριστης αξίας κατά είδος και ομάδα δενδρωδών καλλιεργειών	26
6. Σύγκριση συμμετοχής κάθε γεωγραφικής περιφέρειας στην ακαθάριστη αξία των σπουδαιότερων πρωτογενών φυτικών προϊόντων	27
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	30
1. Σύγκριση αριθμού εκτρεφόμενων ζώων κατά μεγάλες κατηγορίες αυτών	30
1.1. Σύγκριση αριθμού εκτρεφόμενων ζώων κατά μεγάλες κατηγορίες στο σύνολο της χώρας	30
1.2 Σύγκριση αριθμού εκτρεφόμενων ζώων κατά μεγάλες κατηγορίες σε κάθε υψομετρική περιοχή	32
1.3 Σύγκριση αριθμού εκτρεφόμενων ζώων κατά μεγάλες κατηγορίες σε κάθε γεωγραφική περιφέρεια	33

2. Σύγκριση αριθμού εκτρεφόμενων ζώων και παραγωγής αυτών κατά είδος και κατηγορία στο σύνολο της χώρας	35
3. Σύγκριση συμμετοχής κάθε είδους πρωτογενούς ζωϊκού προϊόντος στη συνολική παραγωγή αυτών	37
3.1 Σύγκριση συμμετοχής κάθε είδους πρωτογενούς ζωϊκού προϊόντος στη συνολική παραγωγή αυτών για ολόκληρη τη χώρα	37
3.2 Σύγκριση συμμετοχής κάθε υψομετρικής περιοχής στη συνολική παραγωγή των σπουδαιότερων πρωτογενών ζωϊκών προϊόντων	38
3.3. Σύγκριση συμμετοχής κάθε γεωγραφικής περιφέρειας στη συνολική παραγωγή των σπουδαιότερων πρωτογενών ζωϊκών προϊόντων	38
4. Σύγκριση βαθμού αυτάρκειας της χώρας για τα σπουδαιότερα πρωτογενή ζωικά προϊόντα	40
5. Σύγκριση εισαγωγών και εξαγωγών κατά ποσότητα και αξία των σπουδαιότερων πρωτογενών ζωϊκών προϊόντων στο σύνολο της χώρας	42
6. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας πρωτογενούς ζωϊκής παραγωγής κατά είδος εκτρεφόμενων ζώων στο σύνολο της Χώρας.	43
7. Σύγκριση συμμετοχής κάθε γεωγραφικής περιφέρειας στην ακαθάριστη αξία των σπουδαιότερων πρωτογενών ζωϊκών προϊόντων.	45

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	48
---	----

1. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας πρωτογενούς φυτικής παραγωγής συνολικά και κατά μεγάλες κατηγορίες φυτών.	48
2. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας πρωτογενούς ζωϊκής παραγωγής συνολικά και κατά μεγάλες κατηγορίες ζώων.	49
3. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής συνολικά και συμμετοχή σ' αυτή της αντίστοιχης φυτικής και ζωϊκής παραγωγής.	50
4. Σύγκριση συμμετοχής κάθε γεωγραφικής περιφέρειας στην ακαθάριστη αξία της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.	51
5. Σύγκριση αξίας εισαγωγών και εξαγωγών συνόλου πρωτογενών γεωργικών προϊόντων και ισοζύγιο αυτών	52

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ	53
----------------------	----

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	56
------------------	----

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	58
---------------------	----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	59
--------------------	----

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πολλές συζητήσεις έχουν γίνει κατά τη διάρκεια της 30ετίας 1980-2010 γύρω από το θέμα του κατά πόσο η ελληνική γεωργία ωφελήθηκε ή ζημιώθηκε με την είσοδο της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση), αν και είναι γνωστό ότι για την είσοδό μας σ' αυτή περισσότερο βάρυνε το πολιτικό παρά το τεχνικοοικονομικό κριτήριο. Η αλήθεια είναι ότι τα πρώτα χρόνια η ελληνική γεωργία υποστηρίχθηκε οικονομικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση, κυρίως υπό τη μορφή επιδοτήσεων, πλην όμως αυτές δεν χρησιμοποιήθηκαν πρωτίτως για την προσαρμογή της γεωργίας μας στις συνθήκες της ενιαίας αγοράς. Αποτέλεσμα της συμπεριφοράς αυτής ήταν να φανούν οι διαρθρωτικές αδυναμίες της γεωργίας μας μετά τον περιορισμό των επιδοτήσεων και των πάσης φύσεως εισοδηματικών ενισχύσεων.

Οι κατά καιρούς λαμβανόμενες αποφάσεις σε Εθνικό και Κοινοτικό επίπεδο για την αντιμετώπιση βασικών προβλημάτων της ελληνικής γεωργίας ήταν αποσπασματικές και χαρακτηρίζονταν από έλλειψη επιμελούς προπαρραστικής και για τον λόγο αυτόν αρκετοί είναι εκείνοι που έχουν ασκήσει κριτική για τους χειρισμούς τόσο της Ελληνικής Πολιτείας, όσο και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από τους ασχολούμενους άμεσα ή έμμεσα με τα γεωργοοικονομικά θέματα της χώρας μας άλλοι μεν είναι προβληματισμένοι αν όχι απαισιόδοξοι, ενώ άλλοι είναι συγκρατημένα αισιόδοξοι για το μέλλον της ελληνικής γεωργίας.

Το γεγονός αυτό μου έδωσε την αφορμή να ασχοληθώ πρόσφατα με την τεχνικοοικονομική ανάλυση του συνόλου της ελληνικής γεωργίας, στηριζόμενος στη μακροχρόνια ερευνητική μου δραστηριότητα σε όλους σχεδόν τους κλάδους της γεωργικής μας παραγωγής. Σκέψη μου ήταν να παρουσιάσω μια όσο το δυνατόν αντικειμενικότερη τεχνικοοικονομική εικόνα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής μας και μάλιστα συγκριτικά μεταξύ των ετών 1980 και 2010. Τα τεχνικά και οικονομικά δεδομένα που απαιτήθηκαν για την ανάλυση αυτή μου τα παραχώρησαν αφενός μεν η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤ.Α.), αφετέρου δε οι Υπηρεσίες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Η επιλογή του έτους 1980 συνδέεται με την τελευταία χρονική περίοδο πριν την είσοδο της χώρας μας ως πλήρες μέλος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ εκείνη του έτους 2010 έχει σχέση με τον πιο πρόσφατο χρόνο που υπήρχαν διαθέσιμα τεχνικοοικονομικά δεδομένα από τις προαναφερθείσες Δημόσιες Υπηρεσίες.

Η τεχνικοοικονομική σύγκριση μεταξύ των δύο αυ-

τών ετών αναφέρεται στην καλλιεργούμενη και αρδευόμενη έκταση κατά μεγάλες κατηγορίες φυτών αφενός μεν συνολικά, αφετέρου δε κατά υψομετρικές περιοχές και γεωγραφικές περιφέρειες. Επίσης η σύγκριση αυτή σχετίζεται με την καλλιεργούμενη έκταση και παραγωγή κατά είδος και ομάδα κάθε ετήσιου και πολυετούς φυτού για το σύνολο της χώρας. Το ίδιο ισχύει τόσο για τις μεγάλες κατηγορίες παραγωγικών ζώων, όσο και για κάθε είδος αυτών. Πέραν αυτών στην τεχνικοοικονομική σύγκριση περιλαμβάνονται η συμμετοχή κάθε γεωγραφικής περιφέρειας στην παραγωγή των σπουδαιότερων φυτικών και ζωικών προϊόντων, ο βαθμός αυτάρκειας της χώρας για τα σπουδαιότερα γεωργικά προϊόντα, οι εισαγωγές και οι εξαγωγές αυτών, ο υπολογισμός της ακαθάριστης αξίας της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής συνολικά, κατά μεγάλες κατηγορίες φυτών και παραγωγικών ζώων και η συμμετοχή στην αξία αυτή κάθε γεωγραφικής περιφέρειας.

Η τεχνικοοικονομική σύγκριση περιορίζεται στην πρωτογενή φυτική και ζωική παραγωγή, δηλ. σ' αυτήν που μόλις εξέρχεται από την εξώπορτα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Κι αυτό γιατί θέλουμε να δείξουμε την τεχνικοοικονομική κατάσταση της πρώτης φάσης του γεωργικού τομέα και όχι της δεύτερης φάσης (τυποποίηση, μεταποίηση κλπ.) και πολύ περισσότερο της τρίτης φάσης (εμπορία) αυτού. Εξαίρεση αποτελεί η ζάχαρη από τα τεύτλα και το λάδι από τα ελαιόδενδρα που περιλαμβάνονται τόσο στην αξία της φυτικής παραγωγής, όσο και σ' εκείνη των εισαγωγών και των εξαγωγών αυτής. Επίσης, τόσο στην αξία της ζωικής παραγωγής, όσο και στην αντίστοιχη των εισαγωγών και των εξαγωγών αυτής περιλαμβάνονται και τα αλιεύματα της ανοιχτής θάλασσας και τα εκτρεφόμενα, παρά το γεγονός ότι η αλιεία έπαυσε να αποτελεί τμήμα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Τελικός στόχος της τεχνικοοικονομικής αυτής μελέτης είναι αφενός μεν να παρουσιάσει όσο το δυνατόν ακριβέστερα σε τι βελτιώθηκε και σε τι υποτέρησε η ελληνική πρωτογενής γεωργική παραγωγή μέσα στη 30ετία 1980-2010, αφετέρου δε να επισημάνει την τεχνικοοικονομική κατάσταση στην οποία βρίσκεται κάθε κλάδος της γεωργικής μας παραγωγής. Κι' αυτό ως βασική προϋπόθεση οποιασδήποτε προσπάθειας αναδιάρθρωσης της ελληνικής γεωργίας στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό την αύξηση των εξαγωγών και τη μείωση των εισαγωγών γεωργικών προϊόντων, προς όφελος της γεωργικής και γενικότερα της εθνικής οικονομίας.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

1. Σύγκριση καλλιεργούμενης και αρδευόμενης έκτασης κατά μεγάλες κατηγορίες φυτών

Όταν λέμε κατά μεγάλες κατηγορίες φυτών εννοούμε, σύμφωνα με τη γεωργική στατιστική, τα αροτραία, τα κηπευτικά, τα αμπελοειδή και τα δενδρώδη. Η σύγκριση αυτή δεν περιορίζεται στο σύνολο της χώρας, αλλά επεκτείνεται τόσο κατά υψομετρικές περιοχές, όσο και κατά γεωγραφικές περιφέρειες.

1.1 Σύγκριση καλλιεργούμενης και αρδευόμενης έκτασης κατά μεγάλες κατηγορίες φυτών στο σύνολο της χώρας

Η συνολικά καλλιεργούμενη έκταση (αφαιρούμενης της αγρανάπαυσης) το 1980 ήταν 38,48 εκατ. στρ. και το 2010 υποχώρησε στα 34,12 εκατ. στρ., δηλ. μειώθηκε 4,36 εκατ. στρ. ή 11,3% μετά από συνεχή μείωση κατά τη διάρκεια της 30ετίας. Η μείωση αυτή θα πρέπει να αποδοθεί κατά πάσα πιθανότητα σ' αυτούς που εγκατέλειψαν τη γεωργία χωρίς να αξιοποιούν την έκτασή τους, στην αστικοποίηση μέρους της καλλιεργούμενης έκτασης, στη δημιουργία βιομηχανικών ζωνών και πρόσφατα στις χορηγούμενες από την Ευρωπαϊκή Ένωση επιδοτήσεις ανά στρέμμα, ανεξάρτητα αν καλλιεργείται ή όχι. Μάλιστα επισημαίνεται ότι η αστικοποίηση και η δημιουργία βιομηχανικών ζωνών γίνεται συνήθως σε βάρος γόνιμων και όχι πτωχών και υποβαθμισμένων εδαφών που αποτελούν την πλειονότητα (υπολογίζεται στο 44%) της γεωργικής γης. Η μείωση αυτή είναι μία δυσμενής εξέλιξη για τη χώρα μας, αν μάλιστα ληφθεί υπόψη ότι η διαθέσιμη προς

καλλιέργεια έκταση αποτελεί τον πιο περιορισμένο συντελεστή παραγωγής της ελληνικής γεωργίας, κυρίως για τις αροτραίες καλλιέργειες. Πράγματι, οι καλλιέργειες αυτές υπέστησαν συνεχή μείωση και μάλιστα τη μεγαλύτερη (4,11 εκατ. στρ., δηλ. από 24,45 σε 20,34 εκατ. στρ.), ακολουθούμενες από τις αμπελοειδείς (670 χιλ. στρ., δηλ. από 1,91 σε 1,24 εκατ. στρ.) και τις κηπευτικές (170 χιλ. στρ., δηλ. από 1,27 σε 1,10 εκατ. στρ.) καλλιέργειες. Αντίθετα, οι δενδρώδεις καλλιέργειες παρουσίασαν συνεχή αύξηση από 10,84 σε 11,44 εκατ. στρ., δηλ. 600 χιλ. στρ. (πίνακας 1).

Η συνολικά αρδευόμενη έκταση από 9,6 εκατ. στρ. το 1980 έφθασε μετά από συνεχή αύξηση στα 14,2 εκατ. στρ. το 2010, δηλ. παρουσίασε αύξηση 4,6 εκατ. στρ. ή 47,8%. Η αρδευόμενη έκταση, εκφραζόμενη ως ποσοστό της καλλιεργούμενης, αυξήθηκε από 22,1% το 1980 σε 36,6% το 2010. Συνεχώς αύξηση της αρδευόμενης έκτασης παρατηρήθηκε σε όλες τις κατηγορίες φυτών. Πιο συγκεκριμένα, αύξηση παρατηρήθηκε στα αροτραία από 6,46 σε 8,91 εκατ. στρ. (δηλ. 2,45 εκατ. στρ. ή 37,8%), στα κηπευτικά από 985 χιλ. στρ. σε 1,009 εκατ. στρ. (δηλ. 24 χιλ. στρ. ή 2,4%), στα αμπελοειδή από 249 σε 447 χιλ. στρ. (δηλ. 198 χιλ. στρ. ή 79,5%) και στα δενδρώδη από 1,91 σε 3,84 εκατ. στρ. (δηλ. 1,93 εκατ. στρ. ή 101%). Η αύξηση της αρδευόμενης έκτασης σε όλες τις κατηγορίες φυτών από το 1980 στο 2010 βεβαιώνεται και από την αναγωγή της ως εκατοστιαίας αναλογίας της καλλιεργούμενης. Πράγματι, στα αροτραία

Πίνακας 1. Σύγκριση καλλιεργούμενης και αρδευόμενης έκτασης κατά μεγάλες κατηγορίες φυτών στο σύνολο της χώρας μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Μεγάλες κατηγορίες φυτών στο σύνολο της χώρας	Έτος 1980			Έτος 2010		
	Καλλιεργούμενη έκταση			Καλλιεργούμενη έκταση		
	Συνολική	Αρδευόμενη		Συνολική	Αρδευόμενη	
	χιλ. στρ.	χιλ.στρ.	%	χιλ. στρ.	χιλ.στρ.	%
Αροτραίες καλλιέργειες	24452	6463	26,4	20340	8906	43,8
Κηπευτικές “	1273	985	77,4	1102	1009	91,6
Αμπελοειδείς “	1912	249	13,0	1239	447	36,1
Δενδρώδεις “	10842	1909	17,6	11442	3837	33,5
Αγρανάπαυση	5016	-	-	4631	-	-
Σύνολο	43495	9606	22,1	38754	14199	36,6

αυξήθηκε από 26,4 σε 43,8%, στα κηπευτικά από 77,4 σε 91,6%, στα αμπελοειδή από 13,0 σε 36,1% και στα δενδρώδη από 17,6 σε 33,5%. Σε αντίθεση με τη μείωση της καλλιεργούμενης έκτασης, η αύξηση της αρδευόμενης έκτασης είναι ευμενής εξέλιξη για τη χώρα μας, δεδομένης της οικονομικής σημασίας του νερού για τις ξεροθερμικές συνθήκες υπό τις οποίες ασκείται η ελληνική γεωργία.

1.2. Σύγκριση καλλιεργούμενης και αρδευόμενης έκτασης κατά μεγάλες κατηγορίες φυτών σε κάθε υψομετρική περιοχή

Η στατιστική Αρχή διαχωρίζει την καλλιεργούμενη έκταση της χώρας σε τρεις υψομετρικές περιοχές δηλ. στην πεδινή (κάτω από 200μ. υψόμετρο), στην ημιορεινή (από 200-500 μ. υψόμετρο) και στην ορεινή (πάνω από 500 μ. υψόμετρο). Από τη συνολικά καλλιεργούμενη έκταση το 1980 (38,48 εκατ. στρ.) ήταν το 57,9% πεδινή, το 24,6% ημιορεινή και το 17,5% ορεινή περιοχή, ενώ από την αντίστοιχης κατηγορίας έκταση το 2010 (34,12 εκατ. στρ.) ήταν το 58,7% πεδινή,

το 25,8% ημιορεινή και το 15,5% ορεινή περιοχή. Αυτό σημαίνει ότι αναλογικά μεγαλύτερη μείωση παρατηρήθηκε στην ορεινή (22%), μικρότερη στην πεδινή (10%) και ακόμα μικρότερη στην ημιορεινή (7%) περιοχή. Μείωση της καλλιεργούμενης έκτασης κάθε κατηγορίας φυτών παρατηρήθηκε σε όλες τις υψομετρικές περιοχές, σε διαφορετικό όμως ποσοστό, με εξαίρεση τα δενδρώδη (πίνακας 2).

Η μείωση της καλλιεργούμενης έκτασης με αροτραία φυτά παρουσίασε αυξητική τάση συναρτήσει υψομέτρου, δηλ. η μείωση στην πεδινή ήταν 11,9%, στην ημιορεινή ανέβηκε σε 17,7% και στην ορεινή έφθασε στο 37,5%. Αυτό σημαίνει ότι οι αροτραίες καλλιέργειες περιορίστηκαν αναλογικά περισσότερο στις ορεινές και λιγότερο στις ημιορεινές και πεδινές περιοχές. Αυτό δικαιολογείται από το γεγονός ότι ένα μέρος των παραγωγών ορεινών περιοχών απομακρύνθηκε από τη γεωργία. Η μείωση της καλλιεργούμενης έκτασης των κηπευτικών ήταν αναλογικά μεγαλύτερη στην ημιορεινή (29,0%) και ορεινή (27,0%) και μικρότερη στην πεδινή (2,3%) περιοχή και μπορεί να αποδοθεί στους λόγους

Πίνακας 2. Σύγκριση καλλιεργούμενης και αρδευόμενης έκτασης κατά μεγάλες κατηγορίες φυτών σε κάθε υψομετρική περιοχή της χώρας μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Μεγάλες κατηγορίες φυτών σε κάθε υψομετρική περιοχή της χώρας	Έτος 1980			Έτος 2010		
	Καλλιεργούμενη έκταση			Καλλιεργούμενη έκταση		
	Συνολική	Αρδευόμενη		Συνολική	Αρδευόμενη	
	χιλ. στρ.	χιλ.στρ.	%	χιλ. στρ.	χιλ.στρ.	%
Πεδινή περιοχή						
Αροτραίες καλλιέργειες	15630	4891	31,3	13775	6918	50,2
Κηπευτικές “	730	626	85,8	713	662	92,9
Αμπελοειδείς “	984	157	16,0	568	235	41,4
Δενδρώδεις “	4924	1079	21,9	4979	2077	41,7
Σύνολο	22268	6753	30,3	20035	9892	49,4
Ημιορεινή περιοχή						
Αροτραίες καλλιέργειες	5314	947	17,8	4372	1410	32,3
Κηπευτικές “	369	217	58,8	262	227	86,4
Αμπελοειδείς “	521	59	11,3	377	131	34,8
Δενδρώδεις “	3255	416	12,8	3789	1062	28,0
Σύνολο	9459	1639	17,3	8800	2830	32,2
Ορεινή περιοχή						
Αροτραίες καλλιέργειες	3508	625	17,8	2193	578	26,4
Κηπευτικές “	174	142	91,6	127	120	94,5
Αμπελοειδείς “	407	33	8,1	294	81	27,6
Δενδρώδεις “	2663	414	15,5	2674	698	26,1
Σύνολο	6752	1214	18,0	5288	1477	27,9

που προαναφέρθηκαν για τα αροτραία φυτά. Μεγάλη αναλογικά μείωση υπέστη η καλλιεργούμενη έκταση με αμπελοειδή φυτά τόσο στην ορεινή (27,8%) και ημιορεινή (27,6%), πολύ δε περισσότερο στην πεδινή (42,3%) περιοχή. Η μείωση αυτή συνδέεται με τον σχεδιασμό της Ελληνικής Πολιτείας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης για εκτεταμένη εκρίζωση αμπελώνων μεγάλης κυρίως ηλικίας με αντάλλαγμα ισχυρές επιδοτήσεις. Τέλος, η καλλιεργούμενη έκταση με δενδρώδη αυξήθηκε σε όλες τις υψομετρικές περιοχές, κυρίως όμως στην ημιορεινή (16,4%) και δευτερευόντως στην πεδινή (1,1%) και την ορεινή (0,4%) περιοχή. Αυτό αποτελεί ευμενή εξέλιξη δεδομένης της διαφοράς ποιότητας, κυρίως των νοσών καρπών, μεταξύ ημιορεινής και πεδινής περιοχής.

Η επέκταση των αρδεύσεων πραγματοποιήθηκε σε όλες τις υψομετρικές περιοχές και σε όλες τις κατηγορίες φυτών, με εξαίρεση τα αροτραία και τα κηπευτικά της ορεινής περιοχής. Η αύξηση όμως αυτή ήταν αναλογικά μεγαλύτερη στην ημιορεινή

(72,7%), ακολουθούμενη από την πεδινή (46,5%) και την ορεινή (21,7%) περιοχή, δεδομένων των δυσκολιών εκτέλεσης έργων άρδευσης στην ορεινή περιοχή εκτός των μικρών αρδευτικών έργων.

1.3 Σύγκριση καλλιεργούμενης και αρδευόμενης έκτασης κατά μεγάλες κατηγορίες φυτών σε κάθε γεωγραφική περιφέρεια

Η Στατιστική Αρχή διαχωρίζει τη χώρα μας από γεωγραφικής πλευράς σε εννέα περιφέρειες, δηλ. τη Θράκη, τη Μακεδονία, την Ήπειρο, τα Νησιά του Ιονίου Πελάγους, τη Θεσσαλία, τη Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια, την Πελοπόννησο, τα Νησιά του Αιγαίου Πελάγους και την Κρήτη. Αρχική μας σκέψη στην παρούσα μελέτη ήταν να συμπίξουμε όλα τα νησιά σε μια γεωγραφική περιφέρεια, αλλά βλέποντας τη μεγάλη συμμετοχή της Κρήτης στην ελληνική φυτική και ζωική παραγωγή περιοριστήκαμε στη σύμπτυξη των νησιών Αιγαίου και Ιονίου Πελάγους σε ενιαία περιφέρεια (πίνακας 3).

Πίνακας 3. Σύγκριση καλλιεργούμενης και αρδευόμενης έκτασης κατά μεγάλες κατηγορίες φυτών σε κάθε γεωγραφική περιφέρεια της χώρας μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Γεωγραφικές Περιφέρειες της χώρας	Καλλιεργούμενη έκταση σε χιλιάδες στρέμματα κατά μεγάλες κατηγορίες φυτών						Αρδευόμενη	
	Αροτραίες	Κηπευτικές	Αμπελοειδείς	Δενδρόειδες	Αγροάνταση	Σύνολο	Χιλιάδες Στρέμματα	%
Έτος 1980								
Θράκη	2786	50	16	86	112	3050	653	21,4
Μακεδονία	9258	312	154	1028	237	10989	2757	25,1
Ήπειρος	749	141	11	381	280	1562	384	24,6
Θεσσαλία	4113	74	92	644	274	5197	1892	36,4
Στερεά Ελλάδα και Εύβοια	3543	231	306	1809	1189	7078	1816	25,7
Πελοπόννησος	2653	272	609	3173	1755	8462	1412	16,7
Νησιά Αιγαίου και Ιονίου Πελάγους	896	99	216	1787	512	3510	250	7,1
Κρήτη	454	94	508	1934	657	3647	442	12,1
Σύνολο	24452	1273	1912	10842	5016	43495	9606	22,1
Έτος 2010								
Θράκη	2371	44	8	64	345	2832	1205	42,5
Μακεδονία	8047	221	139	1392	768	10567	4479	42,4
Ήπειρος	558	30	8	392	195	1183	475	40,2
Θεσσαλία	3745	102	60	609	248	4764	2398	50,3
Στερεά Ελλάδα και Εύβοια	2829	277	172	1835	1038	6151	2074	33,7
Πελοπόννησος	1808	265	467	3465	1012	7017	2090	29,8
Νησιά Αιγαίου και Ιονίου Πελάγους	693	73	146	1585	500	2997	225	7,5
Κρήτη	289	90	239	2100	525	3243	1253	38,6
Σύνολο	20340	1102	1239	11442	4631	38754	14199	36,6

Η καλλιεργούμενη έκταση με αροτραία φυτά μειώθηκε από το 1980 στο 2010 σε όλες τις γεωγραφικές περιφέρειες, σε διαφορετικό όμως ποσοστό. Η μεγαλύτερη αναλογικά μείωση παρατηρήθηκε στην Κρήτη (36,3%), στην Πελοπόννησο (31,8%), στην Ήπειρο (25,5%), στα Νησιά του Αιγαίου και Ιονίου Πελάγους (22,7%) και στη Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (20,1%). Η μείωση αυτή δεν φαίνεται να αναπληρώθηκε από άλλες κατηγορίες φυτών με εξαίρεση τη Στερεά Ελλάδα και Εύβοια, όπου η μείωση αυτή αναπληρώθηκε από την αύξηση των μεν κηπευτικών 19,9%, των δε δενδρωδών 1,4%. Μερική όμως αναπλήρωση έγινε τόσο στην Πελοπόννησο, όσο και στην Κρήτη με την αύξηση των δενδρωδών 9,2% και 8,6% αντίστοιχα. Αντίθετα, η μικρότερη αναλογικά μείωση της καλλιεργούμενης έκτασης με αροτραία φυτά παρατηρήθηκε στη Θεσσαλία (8,9%), στη Μακεδονία (13,1%) και στη Θράκη (14,9%) που είναι οι κατ' εξαίρεση περιφέρειες στις οποίες καλλιεργείται η κατηγορία αυτή φυτών.

Η καλλιεργούμενη έκταση με κηπευτικά μειώθηκε σε άλλες μεν περιφέρειες περισσότερο (Ήπειρος 78,8%, Νησιά Αιγαίου-Ιονίου Πελάγους 26,3%), σε άλλες δε λιγότερο (Θράκη 12,0%, Κρήτη 4,3% και Πελοπόννησος 2,6%). Εντύπωση προκαλεί η μεγάλη σχετικά μείωση της καλλιεργούμενης έκτασης με κηπευτικά στη Μακεδονία (29,2%), αν και η μείωση αυτή αναπληρώθηκε πλήρως από την αύξηση της καλλιεργούμενης έκτασης με δενδρώδη (35,4%). Η καλλιέργεια των κηπευτικών αυξήθηκε σημαντικά πέραν της Στερεάς Ελλάδας με την Εύβοια και στη Θεσσαλία (37,8%).

Η καλλιεργούμενη έκταση με αμπελοειδή μειώθηκε σημαντικά σε όλες τις περιφέρειες για τους προαναφερθέντες λόγους. Σε μερικές μάλιστα περιφέρειες το ποσοστό μείωσης ανήλθε στο 50% (Θράκη) και στο 53% (Κρήτη), αν και η μείωση στην Κρήτη αναπληρώθηκε από κηπευτικά και δενδρώδη. Στις υπόλοιπες περιφέρειες η μείωση κυμάνθηκε μεταξύ 23,3% και 43,8% (Πελοπόννησος 23,3%, Ήπειρος 27,3%, νησιά Αιγαίου και Ιονίου Πελάγους 32,4%, Θεσσαλία 34,8% και Στερεά Ελλάδα με Εύβοια 43,8%) με εξαίρεση τη Μακεδονία στην οποία η μείωση περιορίστηκε στο 9,7%.

Η καλλιεργούμενη έκταση με δενδρώδη αυξήθηκε στις περισσότερες περιφέρειες, αλλού μεν σε μεγάλο ή ικανοποιητικό ποσοστό, όπως είναι η Μακεδονία (35,4%), η Πελοπόννησος (9,2%) και η Κρήτη (8,6%), αλλού δε σε μικρό ποσοστό, όπως είναι η Ήπειρος (2,9%) και η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (1,4%). Σημαντική θεωρείται η μείωση της έκτασης των δενδρωδών στη Θράκη (25,6%) και στα Νησιά Αιγαίου και

Ιονίου Πελάγους (11,3%). Η επέκταση των αρδεύσεων μέσα στην 30ετία πραγματοποιήθηκε σε όλες τις γεωγραφικές περιφέρειες, πράγμα που επιβεβαιώνεται και από την αναγωγή της ως εκαποστιαίας αναλογίας της καλλιεργούμενης. Πράγματι, στη Θράκη αυξήθηκε από 21,4% σε 42,5%, στη Μακεδονία από 25,1% σε 42,4%, στην Ήπειρο από 24,6% σε 40,2%, στη Θεσσαλία από 36,4% σε 50,3%, στη Στερεά Ελλάδα και Εύβοια από 25,7% σε 33,7%, στην Πελοπόννησο από 16,7% σε 29,8%, στα νησιά Αιγαίου και Ιονίου Πελάγους από 7,1% σε 7,5% και στην Κρήτη από 12,1% σε 38,6%.

2. Σύγκριση καλλιεργούμενης έκτασης και παραγωγής κατά είδος και ομάδα κάθε μεγάλης κατηγορίας φυτών στο σύνολο της χώρας

Η σύγκριση της έκτασης και της παραγωγής παρουσιάζεται κατά είδος μέσα σε κάθε μεγάλη κατηγορία φυτών και συγκριτικά κατά ομάδα εκεί όπου υπάρχει τέτοια διάκριση.

2.1 Σύγκριση καλλιεργούμενης έκτασης και παραγωγής κατά είδος και ομάδα αροτραίων καλλιεργειών

Οι αροτραίες καλλιέργειες διακρίνονται, σύμφωνα με τη γεωργική στατιστική, σε 6 ομάδες με ομοειδή φυτά, δηλ. τα δημητριακά, τα βρώσιμα όσπρια, τα κτηνοτροφικά φυτά για καρπό, τα κτηνοτροφικά φυτά για χόρτο, τα βιομηχανικά φυτά και τα μπουτανικά με τις πατάτες (πίνακας 4).

Από τα δημητριακά τη μεγαλύτερη έκταση κατέχουν το σιτάρι, το κριθάρι, η βρώμη, ο αραβόσιτος και το ρύζι. Από το σιτάρι, το μεν μαλακό μετά από συνεχή μείωση υποτετραπλασιάστηκε (από 7,7 σε 1,8 εκατ. στρ.), ενώ το σκληρό μετά από συνεχή σχεδόν αύξηση υπερδιπλασιάστηκε (από 2,42 σε 5,67 εκατ. στρ.). Η αύξηση του σκληρού σταριού σε βάρος του μαλακού οφείλεται στην αυξημένη ζήτησή του, η οποία αντανακλάται στην αυξημένη τιμή του κατά 30-40%, χωρίς η στρεμματική του απόδοση να υπολείπεται αισθητά (5,5% το 1980 και 8,8% το 2010). Το κριθάρι μετά από μία συνεχή μη αναμενόμενη μείωση σχεδόν υποτριπλασιάστηκε (από 3,45 σε 1,29 εκατ. στρ.) με συνέπεια να εισάγουμε αρκετές ποσότητες αυτού, αφού πρόκειται για βασική τροφή των παραγωγικών ζώων. Αντίθετα παρατηρήθηκε συνεχής αύξηση της καλλιεργούμενης έκτασης με αραβόσιτο (από 1,725 σε 2,685 εκατ. στρ.) και σίκαλη (από 38 σε 168 χιλ. στρ.), της οποίας όμως η αύξηση δεν φαίνεται να συνδέεται με τη ζωική παραγωγή. Τέλος, σημαντική αύξηση παρουσίασε κυρίως μετά το 1995 η καλλιέργεια του ρυζιού

Πίνακας 4. Σύγκριση καλλιεργούμενης έκτασης και παραγωγής κατά είδος και ομάδα αροτραίων καλλιεργειών στο σύνολο της χώρας μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Αροτραίες καλλιεργείες	Έτος 1980			Έτος 2010		
	Έκταση σε στρέμματα	Παραγωγή σε τόνους	Απόδοση χλγ/στρ.	Έκταση σε στρέμματα	Παραγωγή σε τόνους	Απόδοση χλγ/στρ.
Δημητριακά						
Σιτάρι μαλακό	7.699.771	2.289.802	297,4	1.806.908	536.995	297,2
Σιτάρι σκληρό	2.419.318	679.779	281,0	5.669.636	1.535.881	270,9
Κριθάρι	3.445.074	910.861	264,4	1.288.062	352.507	273,7
Βρώμη	519.005	82.658	159,3	434.959	86.329	198,5
Σικάλη	38.037	7.224	189,9	168.460	39.894	236,8
Αραβόσιτος αμιγής	1.562.864	1.226.493	784,8	2.668.075	2.813.952	1.054,7
“ συγκαλ/μενος	162.440	52.613	323,9	17.820	5.624	315,6
Ρύζι	177.008	80.103	452,5	251.314	185.296	737,3
Λοιπά δημητριακά	25.657	5.236	204,1	45.512	9.350	205,4
Σύνολο	16.049.174	5.334.769		12.350.746	5.565.828	
Όσπρια βρώσιμα						
Φασόλια αμιγή	215.565	34.246	158,9	76.346	16.885	221,2
“ συγκαλ/μενα	122.830	7.792	63,4	16.308	1.808	110,9
Κουκιά	56.969	8.620	151,3	17.644	2.925	165,8
Φακές	49.215	6.609	134,3	25.595	2.957	115,5
Ρεβίθια	163.351	16.715	102,3	27.765	3.399	122,4
Λαθούρι (φάβα)	15.245	1.780	116,8	5.584	675	120,9
Μπιζέλια	6.663	1.204	180,7	5.019	735	146,4
Σύνολο	629.838	76.966		174.261	29.384	
Κτην/κά φυτά για καρπό						
Βίκος	129.782	18.048	139,1	77.072	13.030	169,1
Ρόβη	6.330	587	63,3	838	88	105,0
Λούπινα	2.595	336	129,5	3.103	435	140,2
Λάθυρος	9.427	1.082	114,8	1.056	175	165,7
Σπόρος τριφυλλιού	57.806	3.663	63,4	13.423	736	54,8
Λοιπά φυτά για καρπό	26.733	3.499	130,9	30.806	5.574	180,9
Σύνολο	232.673	27.215		126.298	20.038	
Κτην/κά φυτά για χόρτο						
Τριφύλλια πολυετή	1.778.896	1.756.986	988	1.396.073	1.439.756	1.031
Τριφύλλια μονοετή	106.734	75.653	709	159.496	121.728	763
Λοιπά φυτά για χόρτο	750.930	227.697	303	686.609	235.878	344
Κοφτολίβαδα	440.930	133.215	302	257.964	77.758	301
Κτην/κά φυτά για χλωρά	38.646	50.446	1308	129.983	411.047	3.162
“ “ “ γρασίδι	676.572	-	-	764.852	-	-
Σύνολο	3.792.708	2.243.997		3.394.977	2.286.167	

(από 177 σε 251 χιλ. στρ.), η οποία έχει συμβάλλει όχι μόνο στην κάλυψη των αναγκών μας, αλλά και στην αύξηση των εξαγωγών μας. Συνολικά η καλλιεργούμενη έκταση με δημητριακά υποχώρησε από 16,05 σε 12,35 εκατ. στρ., ενώ εκείνη της παραγωγής τους αυξήθηκε από 5,33 σε 5,56 εκατ. τόνους, χάρις στη σημαντική αύξηση της στρεμματικής απόδοσης αυτών.

Η καλλιεργούμενη έκταση όλων των βρώσιμων

οσπρίων παρουσίασε συνεχή μείωση κατά τη διάρκεια της 30ετίας, η οποία ανήλθε κατά μέσο όρο σε 72,3% που σημαίνει ότι σε μερικά όσπρια η μείωση ήταν πολύ μεγαλύτερη. Πράγματι, η καλλιέργεια των φασολιών και των κουκιών υποτριπλασιάστηκε (από 216 σε 76 χιλ. στρ. για την πρώτη και από 57 σε 18 χιλ. στρ. για τη δεύτερη), ενώ εκείνη της φακής υποδιπλασιάστηκε (από 49 σε 25 χιλ. στρ.). Τη μεγαλύτερη όμως μείωση υπέστη η καλλιέργεια των

Πίνακας 4. συνέχεια

Αροτραίες καλλιέργειες	Έτος 1980			Έτος 2010		
	Έκταση σε στρέμματα	Παραγωγή σε τόνους	Απόδοση χλγ/στρ.	Έκταση σε στρέμματα	Παραγωγή σε τόνους	Απόδοση χλγ/στρ.
Βιομηχανικά φυτά						
Καπνός ανατ. τύπου ποτ.	407.240	67.583	166,0	157.481	26.470	168,1
“ “ “ ξερ.	485.165	49.756	102,6	-	-	-
“ Μπέρλεϋ, Βιρτζίνια	52.000	17.700	340,6	6.445	1.777	275,7
Βαμβάκι ποτιστικό	1.317.990	345.958	262,5	2.913.859	873.785	300,0
“ ξερικό	106.239	11.074	104,2	202.881	22.786	112,3
Ζαχαρότευτλα	289.090	1.664.455	5.757,6	139.482	824.888	5.914,0
Σουσάμι	46.806	1.972	42,1	796	52	65,3
Ηλίανθος σπόρος	32.619	4.910	151,5	125.097	21.442	171,4
Αραχίδα	47.996	12.619	262,9	3.799	1.300	342,2
Σόργο (χόρτο, σπόρος)	9.750	4.334	444,5	315	138	438,1
Αρωματικά φυτά	11.071	1.915	173,0	16.905	4.576	230,0
Λοιπά βιομηχανικά	15.638	-	-	9.851	-	-
Σύνολο	2.821.604	2.182.276		3.576.911	1.777.214	
Μποστανικά-Πατάτες						
Καρπούζια	198.920	630.252	3.168	171.859	654.944	3.811
Πεπόνια	76.982	115.826	1.505	89.285	182.617	2.045
Πατάτες	647.975	1.082.793	1.671	453.727	913.156	2.013
Γλυκοπατάτες	1.633	2.514	1.537	1.746	3.664	2.099
Σύνολο	925.510	1.831.385		716.617	1.754.381	
Σύνολο αροτραίων	24.451.507	11.696.608		20.339.810	11.433.012	

ρεβιθιών (από 163 σε 28 χιλ. στρ.). Η μείωση της συνολικής παραγωγής των οσπρίων από 77 χιλ. τόνους το 1980 σε 29 χιλ. τόνους το 2010 δεν συμβιβάζεται με τον τρόπο διατροφής των περισσότερων ελλήνων. Αυτό επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι οι ελλείψεις ποσότητες οσπρίων αναπληρώνονται από αντίστοιχες εισαγωγές.

Από τα καλλιεργούμενα στη χώρα μας κτηνοτροφικά φυτά για καρπό τη μεγαλύτερη έκταση κατείχε το 1980 ο βίκος (55,8%) και ακολουθούσε ο τριφυλλόσπορος (24,8%). Οι καλλιέργειες αυτές υποδιπλασιάστηκαν και υποτετραπλασιάστηκαν αντίστοιχα το 2010 με αποτέλεσμα να μειωθεί η μεν συνολική έκταση 45,7% (από 233 σε 126 χιλ. στρ.), η δε συνολική παραγωγή 25,9% (από 27 σε 20 χιλ. τόνους).

Από τα καλλιεργούμενα κτηνοτροφικά φυτά για χόρτο τα μεν μονοετή και πολυετή τριφυλλία υποχώρησαν 17,5% (από 1,89 σε 1,56 εκατ. στρ.), ενώ ο χλωρός αραβόσιτος υπερτριπλασιάστηκε (από 39 σε 130 χιλ. στρ.). Τα λοιπά φυτά υποχώρησαν, άλλα μεν περισσότερο και άλλα λιγότερο. Η συνολική μείωση της έκτασης των φυτών αυτών 10,5% (από 3,79 σε 3,39 εκατ. στρ.) αντανάκλα κυρίως τη φθίνουσα βοοτροφία μας.

Από τα βιομηχανικά φυτά (δηλ. αυτά που υφίστα-

νται επεξεργασία) η καλλιεργούμενη έκταση με καπνό αρχικά αυξήθηκε λόγω υψηλών επιδοτήσεων και στη συνέχεια παρουσίασε ορατά μείωση λόγω ποσοτικών περιορισμών. Η αυξομείωση αυτή ήταν συνέπεια της ανακόλουθης αγροτικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αντίθετα, η καλλιεργούμενη έκταση με βαμβάκι παρουσίασε αμιατώδη αύξηση από 1,4 εκατ. στρ. το 1980 σε 4,1 εκατ. στρ. το 2008 για να πέσει στα 3,1 εκατ. στρ. το 2010 που θεωρείται η πρόβλεψη για τις δυνατότητες της χώρας μας. Από τα λοιπά βιομηχανικά φυτά αξιοσημείωτη ήταν η αύξηση της έκτασης των ζαχαροτεύτων μέχρι το 2005 (από 289 σε 408 χιλ. στρ.) και η απότομη μείωση αυτής μέχρι το 2010 (140 χιλ. στρ.) καθώς και η αύξηση της έκτασης του ηλίανθου (από 33 σε 125 χιλ. στρ.). Πέραν αυτών σημαντική θεωρείται η μείωση της καλλιεργούμενης έκτασης με σουσάμι (από 46,8 σε 0,8 χιλ. στρ.), με αραχίδα (από 48,0 σε 3,8 χιλ. στρ.) και με σόργο (από 9,7 σε 0,3 χιλ. στρ.), και η αύξηση της καλλιεργούμενης έκτασης με αρωματικά φυτά (από 11 σε 17 χιλ. στρ.). Η μεγάλη μείωση της καλλιέργειας των τεύτων συνδέεται με τη σημαντική αύξηση του κόστους παραγωγής και κυρίως με την αβεβαιότητα που επικρατεί όσον αφορά το μέλλον της ελληνικής βιομηχανίας ζάχαρης. Συνολικά η καλλιεργούμενη έκταση

των βιομηχανικών φυτών αυξήθηκε κατά 26,8% (από 2.821.604 σε 3.576.911 στρ.) λόγω μεγαλύτερης επέκτασης του βαμβακιού έναντι της υποχώρησης κυρίως του καπνού και των ζαχαροτεύτλων. Αντίθετα, η μείωση του συνολικού όγκου παραγωγής (από 2.182.276 σε 1.777.214 τόνους) δεν σημαίνει ουσιαστικά μείωση ακαθάριστης αξίας αυτών, αφού δεν είναι συγκρίσιμοι π.χ. τόνοι βάμβακος με τόνους τεύτλων.

Από τα μπουτανικά, τα καρπούζια μειώθηκαν σε έκταση (από 199 σε 172 χιλ. στρ.), αλλά αυξήθηκαν σε παραγωγή (από 630 σε 655 χιλ. τόνους), λόγω βελτίωσης της στρεμματικής απόδοσης (από 3168 σε 3811 χιλ.) αυτών. Αντίθετα, τα πεπόνια αυξήθηκαν τόσο σε έκταση (από 77 σε 89 χιλ. στρ.), όσο και σε παραγωγή (από 116 σε 183 χιλ. τόνους), λόγω βελτίωσης και της στρεμματικής απόδοσης (από 1505 σε 2045 χιλ.) αυτών. Όσον αφορά τις πατάτες μειώθηκαν σε έκταση 30% (από 648 σε 454 χιλ. στρ.) και σε παραγωγή 16% (από 1,083 σε 0,913 εκατ. τόνους), λόγω βελτίωσης της στρεμματικής απόδοσης (από 1671 σε 2013 χιλ.) αυτών. Οι γλυκοπατάτες αυξήθηκαν ελαφρώς τόσο σε έκταση (από 1,63 σε 1,75 χιλ. στρ.), όσο και σε παραγωγή (από 2,5 σε 3,7 χιλ. τόνους), λόγω και της βελτίωσης της στρεμματικής απόδοσης (από 1.537 σε 2.099 χιλ.) αυτών. Η συνεχής μείωση της καλλιεργούμενης έκτασης της πατάτας (φυτού δυνάμενου να παραχθεί ευνοϊκά στη

χώρα μας) δεν δικαιολογείται, αν μάλιστα συνδυασθεί με την αύξηση των εισαγωγών και γι' αυτό πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο μελέτης. Συνολικά τα μπουτανικά και οι πατάτες μειώθηκαν περισσότερο σε έκταση (22,6%) παρά σε παραγωγή (4,2%), λόγω βελτίωσης της στρεμματικής απόδοσης αυτών.

2.2 Σύγκριση καλλιεργούμενης έκτασης και παραγωγής κατά είδος κηπευτικών καλλιεργειών.

Η καλλιεργούμενη τομάτα διακρίνεται αφενός μεν σ' αυτή που καταναλίσκεται νωπή, αφετέρου δε σ' αυτή που υφίσταται βιομηχανική επεξεργασία. Η πρώτη ως υπαίθρια (χωραφίσια) μειώθηκε ελαφρώς τόσο ως έκταση (από 164 σε 148 χιλ. στρ.), όσο και ως συνολική παραγωγή (από 466 σε 413 χιλ. τόνους). Η μείωση αυτή αναπληρώθηκε από την τομάτα θερμοκηπίου (από 22,5 σε 34,1 χιλ. στρ. και από 150 σε 263 χιλ. τόνους) έτσι ώστε η συνολική παραγωγή νωπής τομάτας να αυξηθεί 9,7% (από 616 σε 676 χιλ. τόνους). Αντίθετα, η βιομηχανοποιήσιμη τομάτα άρχισε να μειώνεται σημαντικά μετά το 2000 και το 2010 υποδιπλασιάστηκε (από 292 σε 131 χιλ. στρ. και από 1,526 σε 0,733 εκατ. τόνους), προφανώς λόγω μείωσης της τιμής, αύξησης του κόστους παραγωγής και της εισαγωγής μεγάλων ποσοτήτων τοματοπολτού σε πολύ μικρότερες τιμές απ' αυτές που ήταν διαμορφωμένες στην εγχώρια αγορά (πίνακας 5).

Πίνακας 5. Σύγκριση καλλιεργούμενης έκτασης και παραγωγής κατά είδος κηπευτικών καλλιεργειών στο σύνολο της χώρας μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Κηπευτικές καλλιεργείες	Έτος 1980			Έτος 2010		
	Έκταση σε στρέμματα	Παραγωγή σε τόνους	Απόδοση χιλ/στρ.	Έκταση σε στρέμματα	Παραγωγή σε τόνους	Απόδοση χιλ/στρ.
Τομάτα νωπή υπαίθρου	163.966	465.934	2.842	147.796	413.079	2.795
“ “ θερμοκηπίου	22.493	150.062	6.672	34.125	262.963	7.706
“ βιομηχ/σιμη	291.567	1.525.763	5.233	130.806	732.557	5.600
Λάχανα-Κουνουπίδια	105.721	202.930	1.919	123.254	235.175	1.908
Κρεμμύδια ξερά	100.580	136.913	1.361	69.973	190.225	2.719
Φασολάκια χλωρά	97.286	78.993	812	72.952	65.538	898
Αρακάς χλωρός	51.620	22.671	439	13.857	9.562	690
Κολοκυθάκια	41.417	76.795	1.854	48.448	88.843	1.834
Αγγινάρες	37.006	32.507	878	26.209	27.971	1.067
Μελιτζάνες (υπαίθ,θερμ)	32.845	67.626	2.059	30.782	67.474	2.192
Μπάμες	26.641	20.602	773	20.186	14.817	734
Αγγούρια(υπαίθ.,θερμ.)	25.195	143.295	5.687	27.274	158.611	5.815
Πιπεριές νωπές	24.900	50.580	2.031	37.000	152.000	4.108
Σπανάκι	24.343	30.836	1.260	41.532	43.081	1.037
Σπαράγγια	14.757	6.426	435	42.318	21.912	518
Πράσα	19.194	39.911	2.079	21.478	42.617	1.984
Φράουλες(υπαίθ.,θερμ)	6.645	8.481	1.276	12.436	42.659	3.430
Λοιπά λαχανικά	186.876	277.450	1.332	238.870	406.200	1.669
Σύνολο	1.273.052	3.337.775		1.102.296	2.975.284	

Από τα υπόλοιπα λαχανικά άλλων μεν αυξήθηκε η έκταση και η παραγωγή, ενώ άλλων μειώθηκε. Στην πρώτη κατηγορία συγκαταλέγονται τα λάχανα, τα κουνουπίδια, τα κολοκυθάκια, τα αγγούρια, οι πιπεριές, το σπανάκι και τα πράσα, ενώ στη δεύτερη περιλαμβάνονται τα ξερά κρεμμύδια, τα χλωρά φασολάκια, ο αρακάς, οι αγκινάρες, οι μελιτζάνες και οι μπάμπες. Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει αφενός μεν για τα σπαράγγια, των οποίων η έκταση (από 14,7 σε 42,3 χιλ. στρ.) και η παραγωγή (από 6,4 σε 21,9 χιλ. τόνους) τριπλασιάστηκε, αφετέρου δε για τις φρούλες υπαίθρου και θερμοκηπίου, των οποίων η έκταση διπλασιάστηκε (από 6,6 σε 12,4 χιλ. στρ.) και η παραγωγή 5πλασιάστηκε (από 8,5 σε 42,7 χιλ. τόνους). Συνολικά τα κηπευτικά μειώθηκαν μέσα στην 30ετία σε έκταση μεν 13,4% (από 1,27 σε 1,10 εκατ. στρ.) σε παραγωγή δε 10,9% (από 3,338 σε 2,975 εκατ. τόνους), αν και οι τεχνικοοικονομικές συνθήκες της χώρας μας είναι ευνοϊκές για την επέκταση όλων των ειδών κηπευτικών. Κι αυτό όχι μόνο για την κάλυψη της εσωτερικής κατανάλωσης, αλλά και για εξαγωγές. Το θέμα των κηπευτικών χρήζει ιδιαίτερης προσοχής και μελέτης εκ μέρους της ελληνικής πολιτείας.

2.3 Σύγκριση καλλιεργούμενης έκτασης και παραγωγής κατά είδος αμπελοειδών καλλιέργειών

Η καλλιεργούμενη έκταση των οινοποιήσιμων σταφυλιών παρουσίασε συνεχή μείωση από το 1980, η οποία το 2010 έφθασε στο 31,3% (από 1,006 σε 0,691 εκατ. στρ.), ενώ εκείνη της παραγωγής τους μειώθηκε 16,3% (από 668 σε 559 χιλ. τόνους), λόγω βελτίωσης της στρεμματικής απόδοσης (από 664 σε 810 χιλγ.) αυτών. Πτωτική πορεία παρουσίασε και η καλλιεργούμενη έκταση των επιτραπέζιων σταφυλιών, αν ληφθεί υπόψη ότι από 212 χιλ. στρ. το 1980 έπεσε στα 117 χιλ. στρ. το 2010 (δηλ. μείωση 45%). Η μείωση της έκτασης παρέσυρε και την παραγωγή παρά τη βελτίωση της στρεμματικής απόδοσης από 1295 σε 1355 χιλγ. Πράγματι, η παραγωγή των επιτραπέζιων σταφυλιών μειώθηκε 42,3% (πίνακας 6).

Η καλλιεργούμενη έκταση τόσο της κορινθιακής, όσο και της σουλτανίνας παρουσίασε συνεχή μείωση, η οποία έφθασε στο 36,1% για την πρώτη (από 313 σε 200 χιλ. στρ.) και στο 37,9% για τη δεύτερη (από 370 σε 230 χιλ. στρ.). Η μείωση της έκτασης συμπαρέσυρε προς τα κάτω και την παραγωγή τόσο της κορινθιακής (από 82 σε 39 χιλ. τόνους, δηλ. 52,7%) όσο και της σουλτανίνας (από 103 σε 90 χιλ. τόνους, δηλ. 12,6%). Η διαφορά ποσοστού μείωσης της παραγωγής μεταξύ κορινθιακής και σουλτανίνας οφείλεται στη μείωση της στρεμματικής απόδοσης της πρώτης (από 263 σε 195 χιλγ.) και στην αύξηση της στρεμματικής απόδοσης της δεύτερης (από 265 σε 392 χιλγ.).

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι από τη συνολική παραγωγή τόσο του 1980 (1,132 εκατ. τόνους), όσο και του 2010 (0,847 εκατ. τόνους) το 67,3% οινοποιείται, το 20,4% καταναλώνεται νωπή και το 12,3% τρώγεται ως σταφίδα. Η αντίστοιχη αναλογία για τη συνολική παραγωγή παγκοσμίως είναι 80%, 12% και 8%.

2.4 Σύγκριση καλλιεργούμενης έκτασης και παραγωγής κατά είδος και ομάδα δενδρωδών καλλιέργειών.

Οι δενδρώδεις καλλιέργειες διακρίνονται, σύμφωνα με τη γεωργική στατιστική, σε τέσσερις ομάδες, δηλ. στα εσπεριδοειδή, τα οπωροφόρα, τα δένδρα ξερών καρπών και τα ελαιόδενδρα (πίνακας 7).

Η έκταση των εσπεριδοειδών αυξήθηκε 19,1% (από 536 σε 638 χιλ. στρ.) με ελαφρώς μικρότερη αύξηση της παραγωγής, δηλ. 12,0% (από 0,889 σε 1,067 εκατ. τόνους). Πιο συγκεκριμένα, οι μεν πορτοκαλιές και οι μανταρινιές αυξήθηκαν 29,6% και 104,4% αντίστοιχα μέσα στην 30ετία ως αποτέλεσμα συνεχούς αύξησης της καλλιεργούμενης έκτασης αυτών, ενώ οι λεμονιές μειώθηκαν 17,6% ως αποτέλεσμα συνεχούς μείωσης της καλλιεργούμενης έκτασης αυτών την ίδια χρονική περίοδο. Περισσότερο όμως υποχώρησε η καλλιέργεια της λεμονιάς μετά τους καταστροφικούς παγετούς της περιόδου 2004-2006 και υπάρχει κίνδυνος οριστικής εγκατάλειψης αυτής σε ορισμένες περιφέρειες εφόσον δεν

Πίνακας 6. Σύγκριση καλλιεργούμενης έκτασης και παραγωγής κατά είδος αμπελοειδών καλλιέργειών στο σύνολο της χώρας μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Αμπελοειδείς καλλιέργειες	Έτος 1980			Έτος 2010		
	Έκταση σε στρέμματα	Παραγωγή σε τόνους	Απόδοση χιλγ/στρ.	Έκταση σε στρέμματα	Παραγωγή σε τόνους	Απόδοση χιλγ/στρ.
Οινόμπελοι	1.005.774	668.073	664	691.070	559.400	810
Επιτραπέζιοι	211.494	273.928	1.295	116.627	158.081	1.355
Κορινθιακή	312.620	82.206	263	199.778	38.888	195
Σουλτανίνα	370.380	103.314	265	230.186	90.329	392
Λοιπά αμπελοειδή	11.959	4.518	378	987	263	266
Σύνολο	1.912.227	1.132.039		1.238.648	846.961	

Πίνακας 7. Σύγκριση καλλιεργούμενης έκτασης και παραγωγής κατά είδος και ομάδα δενδρωδών καλλιεργειών στο σύνολο της χώρας μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Δενδρώδεις καλλιεργείες	Έτος 1980			Έτος 2010		
	Έκταση σε στρέμματα	Παραγωγή σε τόνους	Απόδοση χλγ/στρ.	Έκταση σε στρέμματα	Παραγωγή σε τόνους	Απόδοση χλγ/στρ.
Εσπεριδοειδή						
Πορτοκαλιές	324.575	653.405	2.013	420.767	866.708	2.060
Λεμονιές	161.264	181.494	1.125	132.840	84.044	633
Μανταρινιές	37.924	47.126	1.243	77.504	106.842	1.379
Λοιπά εσπεριδοειδή	11.809	6.891	584	6.575	9.169	1.395
Σύνολο	535.572	888.916		637.686	1.066.763	
Οπωροφόρα						
Μηλιές	241.590	288.217	1.193	145.897	260.004	1.783
Αχλαδιές	188.803	130.648	692	74.316	70.915	954
Ροδακινιές	308.768	418.262	1.355	376.956	714.299	1.895
Βερικοκιές	72.510	101.901	1.405	65.920	69.300	1.051
Κερασιές	71.856	24.314	338	112.923	55.391	491
Νεκταρινιές*	-	-	-	66.554	108.474	1.630
Συκτές νοπών σύκων	149.122	31.465	211	35.675	10.955	307
Δαμασκηνιές	11.124	3.525	317	17.744	12.404	699
Ακτινιδιές	1.481	1.023	691	45.344	83.555	1.843
Λοιπά οπωροφόρα	87.286	42.540	487	33.208	20.081	605
Σύνολο	1.132.540	1.041.895		974.537	1.405.378	
Δένδρα ξερών καρπών						
Αμυγδαλιές	489.470	55.326	113	237.042	46.037	194
Καρυδιές	252.023	23.393	93	168.316	21.755	129
Καστανιές	136.790	15.939	117	140.058	15.211	109
Λεπτοκαρυές	79.942	9.500	119	7.024	1.373	195
Φυστικιές	31.618	2.023	64	48.405	8.233	170
Συκτές ξερών σύκων	174.187	20.177	116	82.117	8.410	102
Χαρουπιές	215.420	24.786	115	94.643	12.191	129
Μαστιγόδενδρα	24.970	205	8,2	30.288	116	3,8
Σύνολο	1.404.420	151.349		807.893	113.326	
Ελαιόδενδρα						
Ελιές	7.769.412	1.746.373	225	9.021.787	2.294.947	254
Σύνολο δενδρωδών	10.841.944	3.828.533		11.441.903	4.880.414	

* Το 1980 περιλαμβάνονταν στις ροδακινιές

υποστηριχθεί τεχνικοοικονομικά. Η μικρότερη αύξηση της συνολικής παραγωγής των εσπεριδοειδών (19,9%) σε σύγκριση με την αύξηση της καλλιεργούμενης έκτασης αυτών (20,5%) οφείλεται στη μικρή αύξηση της στρεμματικής απόδοσης της πορτοκαλιάς (από 2013 σε 2060 χλγ.) και της μανταρινιάς (από 1243 σε 1379 χλγ.) και στον υποδιπλασιασμό της στρεμματικής απόδοσης της λεμονιάς (από 1125 σε 633 χλγ.).

Η έκταση των οπωροφόρων μειώθηκε 14% (από 1,133 σε 0,975 εκατ. στρ.), ενώ η παραγωγή αυξήθηκε 34,9% (από 1,042 σε 1,405 εκατ. τόνους). Η μεγάλη αύξηση της συνολικής παραγωγής αυτών παρά τη μείωση της συνολικής έκτασής τους οφείλεται στη σημαντική βελτίωση της μέσης στρεμματικής απόδοσης της μηλιάς (από 1193 σε 1783 χλγ.), της ροδακινιάς (από 1355 σε 1895 χλγ.), της κερασιάς (από 338 σε 491 χλγ.), της ακτινιδιάς (από 691 σε 1843 χλγ.), της συκιάς νοπών σύκων (από 211 σε 307 χλγ.), της δαμασκηνιάς (από 317 σε 699 χλγ.), και της αχλαδιάς (από 692 σε 954 χλγ.). Με εξαίρε-

ση την αχλαδιά και τη συκιά νοπών σύκων, των οποίων η έκταση μειώθηκε σημαντικά (από 189 σε 74 χιλ. στρ. και από 149 σε 36 χιλ. στρ. αντίστοιχα), των υπολοίπων οπωροφόρων η έκταση αυξήθηκε σημαντικά, όπως π.χ. της ροδακινιάς μαζί με τη νεκταρινιά (από 309 σε 444 χιλ. στρ.), της κερασιάς (από 72 σε 113 χιλ. στρ.) και της ακτινιδιάς (από 1,48 σε 45,34 χιλ. στρ.). Αν και η έκταση της μηλιάς εμφανίζεται μειωμένη, εντούτοις σε αριθμό δένδρων αυξήθηκε (από 5,92 σε 7,15 εκατ. δένδρα), λόγω αλλαγής συστήματος καλλιέργειας (από σχήμα κυπέλου με 24,5 δένδρα/στρ. σε σχήμα παλμέτας με 49,0 δένδρα/στρ.). Σημειώνεται ότι τόσο η αύξηση της καλλιεργούμενης έκτασης ορισμένων οπωροφόρων, όσο και η αντίστοιχη μείωση άλλων οπωροφόρων ήταν συνεχής κατά τη διάρκεια της ειρηνέως 30ετίας.

Η έκταση των δένδρων ξερών καρπών σχεδόν υποδιπλασιάστηκε (από 1,404 σε 0,808 εκατ. στρ.), συμπαρασύροντας προς τα κάτω και τη συνολική παραγωγή (από 151 σε 113 χιλ. τόνους). Τη μεγαλύτερη

μείωση σε έκταση υπέστησαν οι αμυγδαλιές (από 489 σε 237 χιλ. στρ.), οι καρυδιές (από 252 σε 118 χιλ. στρ.), οι λεπποκαρυές (από 80 σε 7 χιλ. στρ.), οι συκιές ξερών σύκων (από 174 σε 82 χιλ. στρ.) και οι χαρουπιές (από 215 σε 95 χιλ. στρ.). Αντίθετα, αυξήθηκαν σε έκταση οι καστανιές (από 137 σε 140 χιλ. στρ.), οι φυσιτικές (από 32 σε 48 χιλ. στρ.) και τα μαστιχόδενδρα (από 25 σε 30 χιλ. στρ.). Σημαντική θεωρείται η αύξηση της στρεμματικής απόδοσης της αμυγδαλιάς (από 113 σε 194 χιλ.), της καρυδιάς (από 93 σε 129 χιλ.), της λεπποκαρυάς (από 119 σε 195 χιλ.) και της χαρουπιάς (από 115 σε 129 χιλ.) που σημαίνει ότι διατηρήθηκαν οι πιο συστηματικοί δενδρώνες αυτών. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της φυσιτικής, της οποίας η μέση έκταση αυξήθηκε 53% (από 31.618 σε 48.405 στρ.), η δε στρεμματική απόδοση σχεδόν υπερτριπλασιάστηκε (από 64 σε 170 χιλ.). Σημειώνεται ότι η μείωση της καλλιεργούμενης έκτασης της αμυγδαλιάς, της καρυδιάς, της χαρουπιάς και της λεπποκαρυάς ήταν συνεχής μέσα στην 30ετία 1980-2010. Το ίδιο παρατηρήθηκε και με την αύξηση της καλλιεργούμενης έκτασης της φυσιτικής κατά την προαναφερθείσα χρονική περίοδο.

Η καλλιέργεια της ελιάς αυξήθηκε σε έκταση 16% (από 7,77 σε 9,02 εκατ. στρ.) και σε παραγωγή 31,4% (από 1,746 σε 2,295 εκατ. τόνους), λόγω βελτίωσης και της στρεμματικής απόδοσης αυτής (από 225 σε 254 χιλ.). Η συνεχής αύξηση της έκτασης και της παραγωγής της ελιάς υποδηλώνει ότι η καλλιέργεια αυτή ξανακερδίζει τη θέση της στην ελληνική δενδροκομία.

2.4.1 Σύγκριση αριθμού στρεμμάτων συστηματικών και μη συστηματικών δενδρώνων, αριθμού δένδρων ανά στρέμμα και απόδοσης ανά δένδρο κατά είδος αυτών στο σύνολο της χώρας.

Ενδιαφέρουσα είναι η σύγκριση του αριθμού των στρεμμάτων μεταξύ των συστηματικών και μη συστηματικών δενδρώνων από την οποία φαίνεται ποια είδη καρποφόρων δένδρων καλλιεργούνται σε συστηματικούς δενδρώνες και ποια υπό τη μορφή διάσπαρτων δένδρων (παράρτημα Ι).

Στα εσπεριδοειδή επικρατούν οι συστηματικοί δενδρώνες σε αμφότερες τις χρονικές περιόδους, αφού αποτελούν το 90,0-90,8% του συνόλου των δενδρώνων. Το ίδιο ισχύει και για ορισμένα οπωροφόρα, όπως π.χ. στις ροδαμινιές (96,0-98,5%), στις μηλιές (77,0-92,1%), στις βερικοκιές (79,5-86,6%), στις κερασιές (54,9-87,7%) και στις ακτινιδιές (99,7%). Αντίθετα, στις αγλαδιές και στις συκιές νωπών σύκων επικρατούσαν το 1980 οι μη συστηματικοί δενδρώνες (67,6% για τις πρώτες και 95,6% για

τις δεύτερες), πλην όμως η σχέση αυτή βελτιώθηκε το 2010. Όσον αφορά τα δένδρα ξερών καρπών περισσότεροι συστηματικοί δενδρώνες παρατηρήθηκαν τόσο το 1980, όσο και το 2010 στις αμυγδαλιές (64,7-69,9%), στις λεπποκαρυές (96,4-81,5%), στις φυσιτικές (92,6-97,2%), στις συκιές ξερών σύκων (68,1-74,0%) και στα μαστιχόδενδρα (76,7-64,7%). Αντίθετα, περισσότεροι μη συστηματικοί δενδρώνες παρατηρήθηκαν το 1980 στις καρυδιές (72,5%), στις καστανιές (51,0%) και στις χαρουπιές (60,2%), που όμως η σχέση αυτή βελτιώθηκε το 2010. Τέλος, στα ελαιόδενδρα επικρατούσαν (1980) και επικρατούν (2010) οι συστηματικοί ελαιώνες (81,2-88,5%).

Από τη σύγκριση του αριθμού των δένδρων ανά στρέμμα μεταξύ των ετών 1980 και 2010 χαρακτηριστική είναι η διαφορά τους στις μηλιές (από 24,5 σε 49,0) και στις αγλαδιές (από 36,6 σε 61,0), λόγω μεταβολής του συστήματος φύτευσης και περιποίησης των δένδρων (από κύπελο σε παλμέτα), ενώ στα λοιπά είδη δένδρων δεν σημειώθηκε ουσιαστική μεταβολή. Η παρουσιαζόμενη στο παράρτημα αυτό μέση απόδοση ανά δένδρο δεν αντανακλά τη μέση απόδοση ολόκληρης της παραγωγικής ζωής αυτού, αλλά είναι αποτέλεσμα της αναλογίας των δένδρων που βρίσκονται σε ανάπτυξη και εκείνης αυτών που βρίσκονται σε πλήρη παραγωγή τόσο στους συστηματικούς, όσο και στους μη συστηματικούς δενδρώνες. Πάντως ο αριθμός των δένδρων ανά στρέμμα και η απόδοση ανά δένδρο αποτελούν πολύτιμα πληροφοριακά στοιχεία.

2.4.2 Σύγκριση αναλογίας στρεμμάτων δενδρώνων κατά είδος αυτών σε κάθε υψομετρική περιοχή.

Η σύγκριση της αναλογίας των στρεμμάτων κάθε είδους καρποφόρου δένδρου μεταξύ πεδινής, ημιορεινής και ορεινής περιοχής για τα έτη 1980 και 2010 αποσκοπεί στην επισήμανση αφενός μεν της υψομετρικής περιοχής όπου συνήθως καλλιεργείται κάθε είδος δένδρου, αφετέρου δε της γενόμενης μεταβολής μέσα στην 30ετία (παράρτημα ΙΙ). Χαρακτηριστικό παράδειγμα μεταβολής αναλογίας της καλλιέργειας ενός είδους δένδρου από μια υψομετρική περιοχή σε άλλη αποτελεί η μηλιά, η οποία καλλιεργούνταν το 1980 ποσοστό 42% στην ορεινή περιοχή, ενώ το 2010 το ποσοστό αυτό μειώθηκε στο 25% και αντίθετα αυξήθηκε στην πεδινή και ημιορεινή περιοχή (από 39,3 σε 44,1% και από 18,9 σε 30,8% αντίστοιχα). Αυτό σημαίνει ότι η καλλιέργεια της μηλιάς μετακινήθηκε προς περιοχές χαμηλότερου υψόμετρου με ότι αυτό συνεπάγεται από πλευράς ποιότητας, κόστους και τιμής του προϊόντος. Κάτι ανάλογο παρατηρήθηκε και σε μια σειρά άλλων

καρποφόρων δένδρων (π.χ. αχλαδιές, κεραισιές, καρυδιές). Η τεχνικοοικονομική μελέτη του παραρτήματος αυτού μπορεί να οδηγήσει στον καθορισμό περιοχών ανάπτυξης κάθε είδους καρποφόρου δένδρου (π.χ. εσπεριδοειδή, ροδακινιές, νεκταρινιές, βερικοκιές, ακτινιδιές, κλπ. στην πεδινή περιοχή, κεραισιές, καστανιές, καρυδιές, κλπ. στην ορεινή περιοχή).

2.4.3. Σύγκριση αναλογίας στρεμμάτων δενδρώνων κατά είδος αυτών σε κάθε γεωγραφική περιφέρεια.

Από τα διάφορα είδη καρποφόρων δένδρων τα εσπεριδοειδή βρίσκονται κατά μεγάλο ποσοστό στην Πελοπόννησο (πορτοκαλιές 55,7-60,8%, λεμονιές 67,1-67,7%, μανταρινιές 43,7-48,6%), ακολουθούμενη από την Κρήτη και τα λοιπά νησιά (πορτοκαλιές 18,0-17,6%, λεμονιές 14,6-18,2%, μανταρινιές 44,0-22,0%), τη Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (πορτοκαλιές 4,7-5,8%, λεμονιές 15,1-10,8%, μανταρινιές 6,0-7,2%) και την Ήπειρο (πορτοκαλιές 21,3-15,7%, λεμονιές 3,0-3,0%, μανταρινιές 6,0-21,7%). Αντίθετα, τα περισσότερα οπωροφόρα βρίσκονται στη Μακεδονία (ροδακινιές 91,5-95,0%, μηλιές 52,1-59,1%, κεραισιές 38,9-79,5%, αχλαδιές 20,5-30,9%) με εξαίρεση τις βερικοκιές που επικρατούν στην Πελοπόννησο (74,1-55,8%), ενώ τα λοιπά οπωροφόρα είναι διαδεδομένα σε όλες τις γεωγραφικές περιφέρειες. Από τα δένδρα ξερών καρπών, η λεπτοκαρπιά επικρατεί στη Μακεδονία (78,2-48,8%) και την Ήπειρο (9,1-39,6%), ενώ η συκιά ξερών σύκων στην Πελοπόννησο (69,0-66,8%). Τα υπόλοιπα είδη δένδρων ξερών καρπών συναντώνται στις περισσότερες περιφέρειες της χώρας. Τέλος, η καλλιέργεια της ελιάς επικρατεί ως ελαιοποιήσιμη στην Πελοπόννησο (30,2-30,7%), στην Κρήτη (20,7-22,7%) και στα λοιπά Νησιά (20,1-15,7%), και ως βρώσιμη στη Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (17,6-15,7%), στη Θεσσαλία (5,1-5,0%) και στη Μακεδονία (3,4-7,5%). Η τεχνικοοικονομική μελέτη του παραρτήματος III μπορεί να οδηγήσει στον καθορισμό των γεωγραφικών περιφερειών που πρέπει να καλλιεργείται κάθε είδος δένδρου.

3. Σύγκριση βαθμού αυτάρκειας της χώρας για τα σπουδαιότερα πρωτογενή φυτικά προϊόντα

Από τα δημητριακά, το 1980 δεν είχαμε αυτάρκεια σε καλαμπόκι, αφού ο βαθμός αυτάρκειας (β.α.) ανέρχονταν σε 77,8%. Αυτό επιβεβαιώνεται από την εισαγωγή 364 χιλ. τόνων καλαμποκιού. Αντίθετα, στο ρύζι είχαμε υπεραυτάρκεια (β.α. 188,1%) αφού είχαμε και εξαγωγές 37,5 χιλ. τόνους. Το ίδιο ισχύει και για το μαλακό σιτάρι αλλά σε μικρότερη κλίμακα (β.α. 109%). Το 2010 ο βαθμός αυτάρκειας του

καλαμποκιού αυξήθηκε στο 89,3%, λόγω αύξησης της εγχώριας παραγωγής (από 1,28 σε 2,82 εκατ. τόνους) και μείωσης των εισαγωγών (από 364 σε 353 χιλ. τόνους). Η θέση του ρυζιού βελτιώθηκε ακόμα περισσότερο (β.α. 217,8%) αν ληφθεί υπόψη ότι οι εξαγωγές αυξήθηκαν από 37,5 σε 183,6 χιλ. τόνους. Από την άλλη πλευρά, ο βαθμός αυτάρκειας του σίτου αυξήθηκε, αφού η μικρή μείωση του βαθμού αυτάρκειας για το μαλακό σιτάρι (από 109 σε 100%) αναπληρώθηκε από τη μεγάλη αύξηση αυτού για το σκληρό σιτάρι (από 99,6 σε 138,3%). Κι αυτό γιατί οι εξαγωγές του μαλακού σίτου το 1980 (περί τους 189 χιλ. τόνους) υπερεκαλύφθηκαν από τη διαφορά εξαγωγών-εισαγωγών (509 έναντι 84 χιλ. τόνων) του σκληρού σίτου το 2010. Αντίθετα, ο βαθμός αυτάρκειας τόσο για το κριθάρι, όσο και για τη βρώμη μειώθηκε αισθητά από το 1980 στο 2010 (από 99,5 σε 60,8% για το πρώτο και από 99,4 σε 82,6% για τη δεύτερη), πράγμα που επιβεβαιώνεται από την αύξηση των εισαγωγών (από 4,9 σε 228,3 χιλ. τόνους και από 0,5 σε 18,3 χιλ. τόνους αντίστοιχα) (πίνακες 8.1 και 8.2).

Από τα όσπρια, τα φασόλια και τα ρεβίθια κάλυπταν το 1980 πλήρως τις ανάγκες μας, μάλιστα εξάγονταν και μια μικρή ποσότητα φασολιών (περί τους 1558 τόνους), αλλά φακές εισάγονταν (7,5 χιλ. τόνοι) αφού ο βαθμός αυτάρκειας ήταν 46,8%. Η εικόνα αυτή των οσπρίων άλλαξε το 2010 προς το χειρότερο όχι μόνο για τις φακές (β.α. 21,8%), αλλά τόσο για τα φασόλια (ο β.α. μειώθηκε από 103,6 σε 62,8%), πολύ δε περισσότερο για τα ρεβίθια (ο β.α. μειώθηκε από 100,0 σε 43,3%). Είναι γεγονός ότι πρόσφατα εισάγονται σημαντικές ποσότητες φασολιών (11,3 χιλ. τόνοι), φακής (10,9 χιλ. τόνοι) και ρεβιθιών (4,5 χιλ. τόνοι), δηλ. προϊόντων που θα μπορούσαμε να είμαστε αυτάρκεις και να εξάγουμε ορισμένες ποσότητες αριστης ποιότητας.

Από τα βιομηχανικά φυτά, ο βαθμός αυτάρκειας του καπνού και μάλιστα του ανατολικού τύπου ήταν πολύ υψηλός (198% το 1980 και 244,3% το 2010), αφού στην ουσία αποτελεί ένα από τα σπουδαιότερα εξαγωγίμα προϊόντα μας όχι μόνο στο παρελθόν (69,3 χιλ. τόνοι), αλλά και σήμερα (49,4 χιλ. τόνοι). Διευκρινίζεται ότι οι παραγόμενες και οι εξαγόμενες ποσότητες καπνού δεν συμπίπτουν χρονολογικά, δηλ. οι εξαγόμενες αντιστοιχούν σε παραγόμενες ποσότητες προηγούμενων ετών. Όσον αφορά το βαμβάκι, ο βαθμός αυτάρκειας το 1980 ήταν 74,9%, δηλ. είμαστε ελλειμματικοί (εισάγονταν 58,9 χιλ. τόνοι κυρίως εκκοκμισμένο), ενώ το 2010 ανέβηκε στο 133,0%, δηλ. είμαστε πλεονασματικοί (εξάγονταν 225,9 χιλ. τόνοι κυρίως ακατέργαστο,

Πίνακας 8.1 Βαθμός αυτάρκειας της χώρας για τα σπουδαιότερα πρωτογενή φυτικά προϊόντα το έτος 1980.

Είδος φυτικού προϊόντος	Παραγωγή σε τόνους (1)	Εισαγωγές σε τόνους(2)	Εξαγωγές σε τόνους (3)	Διαθέσιμη* σε τόνους(4)	Βαθμός αυτάρκειας (5)=(1)(4)%
Σιτάρι μαλακό	2.289.802	-	189.195	2.100.607	109,0
Σιτάρι σκληρό	679.779	2.573	-	682.352	99,6
Κριθάρι	910.861	4.935	-	915.796	99,5
Βρώμη	82.658	487	-	83.145	99,4
Καλαμπόκι	1.279.106	364.363	-	1.643.469	77,8
Ρύζι	80.103	27	37.538	42.592	188,1
Φασόλια	42.038	101	1.558	40.581	103,6
Ρεβίθια	16.715	-	-	16.715	100,0
Φακή	6.609	7.503	-	14.112	46,8
Καπνός ακατέργαστος	135.039	2.480	69.307	68.212	198,0
Βαμβάκι εκκοκισμένο	116.984	58.917	19.818	156.083	74,9
Ζάχαρη από τεύτλα	173.729	13.075	38	186.766	93,0
Καρπούζια-Πεπόνια	746.078	-	31.685	714.393	104,4
Πατάτες για φαγητό	1.082.793	1.005	54.094	1.032.084	105,2
Τομάτες επιτραπέζιες	1.553.711	-	856	1.552.855	100,1
Αγγούρια	143.295	-	51.392	91.903	155,9
Λοιπά λαχανικά	902.898	19.005	85.446	836.457	107,9
Σταφύλια μούστος	498.028	-	14.850	474.178	103,1
Σταφύλια επιτραπέζια	273.928	-	60.464	213.464	128,3
Σταφίδες	185.520	-	100.015	85.505	217,0
Πορτοκάλια	653.405	-	169.303	484.102	135,0
Λεμόνια	181.494	-	89.657	91.837	197,6
Μανταρίνια	47.126	-	4.763	42.363	111,2
Μήλα	288.217	-	24.044	264.173	109,1
Αγλάδια	130.648	-	3.055	127.593	102,4
Ροδάκινα-Νεκταρίνια	418.262	-	94.682	323.580	129,3
Βερίκοκα	101.901	-	28.535	73.366	138,9
Κεράσια	24.314	-	1.328	22.986	105,8
Αμύγδαλα	55.326	15	261	55.080	100,4
Καρύδια	23.393	137	5	23.525	99,4
Φουντούκια	9.500	-	252	9.248	102,7
Φυστίκια	2.023	-	174	1.849	109,4
Σύκα ξερά	20.177	-	9.405	10.772	187,3
Ελιές βρώσιμες	197.301	-	47.914	149.387	132,1
Ελαιόλαδο	234.708	-	10.556	224.152	104,7

*Είναι η ποσότητα του προϊόντος για εσωτερική χρήση, δηλ. για σπορά, ζωοτροφή, μεταποίηση, βιομηχανική επεξεργασία, άμεση κατανάλωση, κλπ. με την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχουν αποθέματα ή ότι αυτά παραμένουν σταθερά.

δηλ. σύσπορο). Ο βαθμός αυτάρκειας της ζάχαρης από τεύτλα μειώθηκε από 93,0% το 1980 σε 74,0% το 2010, λόγω μείωσης της παραγωγής από 173,7 χιλ. τόνους σε 77,2 χιλ. τόνους αντίστοιχα με συνέπεια να αυξηθούν οι εισαγωγές από 13,1 σε 27,7 χιλ. τόνους.

Ο βαθμός αυτάρκειας των μπουτανικών (καρπούζια, πεπόνια) βελτιώθηκε μέσα στην 30ετία (από 104,4 σε 127,3%), πράγμα που μαρτυρεί η αύξηση των εξαγωγών από 31,7 σε 183,9 χιλ. τόνους. Η αύξηση του βαθμού αυτάρκειας των μπουτανικών αποτελεί θετική εξέλιξη σε αντίθεση με εκείνη της πατάτας που μειώθηκε από 105,2 σε 91,6%. Η μείωση αυτή επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι οι εξαγωγές μειώθηκαν 58,4% (από 54,1 σε 22,5 χιλ. τόνους), ενώ οι εισαγωγές εκτινάχθηκαν από 1.005 σε 106.169 χιλ. τόνους. Το θέμα αυτό πρέπει να ασχολήσει την ελληνική πολιτεία.

Από τα λαχανικά, η νωπή τομάτα από πλήρως αυτάρκες προϊόν το 1980 (β.α. 100,1%) έγινε ελαφρώς ελλειμματικό προϊόν το 2010 (β.α. 96,4%), αφού οι εισαγωγές ήταν μεγαλύτερες (17,1 χιλ. τόνοι) των εξαγωγών (7,4 χιλ. τόνοι). Είναι κάτι που πρέπει να μας προβληματίσει, αν ληφθούν υπόψη οι ευνοϊκές κλιματικές συνθήκες της χώρας για τη συγκεκριμένη καλλιέργεια. Από την άλλη πλευρά προκαλεί μερική έκπληξη η μείωση των εξαγωγών αγγουριών από 51,4 χιλ. τόνους το 1980 σε 24,6 χιλ. τόνους το 2010, ενώ θα περίμενε κανείς το αντίστροφο. Αυτό επαληθεύεται από τη μείωση του βαθμού αυτάρκειας (από 155,9 σε 117,4%) και δικαιολογείται κατά ένα ποσοστό από την αύξηση της εσωτερικής κατανάλωσης. Όσον αφορά το σύνολο των λοιπών λαχανικών παρατηρείται μείωση της παραγωγής από 902,9 χιλ. τόνους το 1980 σε 524,0 χιλ. τόνους το 2010, με πολύ μεγαλύτερη μείω-

Πίνακας 8.2 Βαθμός αυτόρκειας της χώρας για τα σπουδαιότερα πρωτογενή φυτικά προϊόντα το έτος 2010.

Είδος φυτικού προϊόντος	Παραγωγή σε τόνους (1)	Εισαγωγές σε τόνους(2)	Εξαγωγές σε τόνους (3)	Διαθέσιμη* σε τόνους(4)	Βαθμός αυτόρκειας (5)=(1)(4)%
Σιτάρι μαλακό	536.995	-	-	536.995	100,0
Σιτάρι σκληρό	1.535.881	83.900	509.191	1.110.590	138,3
Κριθάρι	352.507	228.335	657	580.185	60,8
Βρώμη	86.329	18.309	76	104.562	82,6
Καλαμπόκι	2.819.576	353.604	17.346	3.155.834	89,3
Ρύζι	185.296	23.423	123.625	85.094	217,8
Φασόλια	18.693	11.295	231	29.757	62,8
Ρεβίθια	3.399	4.544	88	7.855	43,3
Φακή	2.957	10.873	294	13.536	21,8
Καπνός ακατέργαστος	28.247	32.695	49.379	11.563	244,3
Βαμβάκι ακατέργαστο	896.571	3.494	225.920	674.145	133,0
Ζάχαρη από τεύτλα	77.182	27.711	595	104.298	74,0
Καρπούζια-Πεπόνια	837.561	4.240	183.861	657.940	127,3
Πατάτες για φαγητό	916.820	106.169	22.532	1.000.457	91,6
Τομάτες επιτραπέζιες	262.963	17.088	7.374	272.677	96,4
Αγγούρια	158.611	1.051	24.580	135.082	117,4
Λοιπά λαχανικά	524.026	11.031	3.319	531.738	98,5
Σπαράγγια	21.912	584	11.525	10.971	199,7
Σταφύλια μούστος	362.120	12.055	35.380	338.795	106,9
Σταφύλια επιτραπέζια	165.858	4.124	74.730	95.252	174,1
Σταφίδες	55.223	2.130	26.154	31.199	177,0
Πορτοκάλια	866.708	7.462	374.558	499.612	173,5
Λεμόνια	84.044	32.515	55.283	111.276	75,5
Μανταρίνια	106.841	4.755	79.855	31.741	336,6
Μήλα	260.004	18.255	42.669	235.590	110,4
Αγλάδια	70.915	14.372	6.131	79.156	89,6
Ροδάκινα-Νεκταρίνια	714.299	3.609	112.937	604.971	118,1
Βερίκοκα	69.300	346	19.180	50.466	137,3
Κεράσια	55.391	418	8.660	47.149	117,5
Ακτινίδια	83.555	4.573	74.201	13.927	599,9
Φράουλες	42.659	673	14.425	28.907	147,6
Μπανάνες	3.628	120.803	20.394	104.037	3,5
Αμύγδαλα	46.037	6.175	1.395	50.817	90,6
Καρύδια	21.755	2.484	173	24.066	90,4
Φουντούκια	1.373	2.263	135	3.501	39,2
Φυστίκια	8.233	2.224	717	9.740	84,5
Σύκα ξερά	8.410	81	2.033	6.458	130,2
Ελιές βρώσιμες	315.614	5.549	110.604	210.619	149,9
Ελαιόλαδο	299.719	2.471	79.734	222.456	134,7

*Είναι η ποσότητα του προϊόντος για εσωτερική χρήση, δηλ. για σπορά, ζωοτροφή, μεταποίηση, βιομηχανική επεξεργασία, άμεση κατανάλωση, κλπ. με την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχουν αποθέματα ή ότι αυτά παραμένουν σταθερά.

ση των εξαγωγών (από 85,4 σε 3,3 χιλ. τόνους), που υποδηλώνει μείωση του βαθμού αυτόρκειας από 107,9 σε 98,5%. Η καινούργια καλλιέργεια του σπαραγγιού φαίνεται να κερδίζει έδαφος στις εξαγωγές, αφού πλέον του 50% της παραγωγής εξάγεται (β.α. 199,7%).

Από τα αμπελοειδή, τα επιτραπέζια σταφύλια παρά τη μείωση της συνολικής παραγωγής (από 273,9 χιλ. τόνους το 1980 σε 165,9 χιλ. τόνους το 2010) οι συνολικές εξαγωγές αυξήθηκαν (από 60,5 σε 74,7 χιλ. τόνους) με συνέπεια να βελτιωθεί σημαντικά ο βαθμός αυτόρκειας αυτών (από 128,3 σε 174,1%). Αντίθετα, οι εξαγωγές της σταφίδας υποτετραπλασιάστηκαν (από 100 σε 26 χιλ. τόνους), λόγω και της

μεγάλης μείωσης της παραγωγής από 185,5 σε 55,2 χιλ. τόνους. Αυτό φαίνεται από τη μεγάλη υποχώρηση του βαθμού αυτόρκειας (από 217 σε 177%). Το πρόβλημα της εξαγωγής της σταφίδας (δηλ. ενός παραδοσιακού προϊόντος) είναι παλαιό και αντιμετωπιζόταν στο παρελθόν, εκτός ορισμένων εξαιρέσεων, με ειδικές συμβάσεις μεταξύ κρατών κυρίως δια μέσου ανταλλαγής προϊόντων. Πρόσφατα αντιμετωπίζεται με την εξεύρεση εναλλακτικών καλλιεργειών.

Από τα εσπεριδοειδή, ο βαθμός αυτόρκειας των πορτοκαλιών αυξήθηκε από 135,0 σε 173,5%, λόγω αύξησης της παραγωγής (από 653,4 σε 866,7 χιλ. τόνους) και των εξαγωγών (από 169,3 σε 374,6 χιλ. τόνους). Ακόμα

μεγαλύτερη αύξηση παρουσιάζει ο βαθμός αυτάρκειας των μανταρινιών, που από 112,2% το 1980 ανήλθε στο 336,6% το 2010, λόγω αύξησης της παραγωγής (από 47 σε 107 χιλ. τόνους) και των εξαγωγών (από 4,8 σε 79,9 χιλ. τόνους). Αντίθετα, ο βαθμός αυτάρκειας των λεμονιών μειώθηκε (από 197,6% σε 75,5%), λόγω μείωσης της παραγωγής (από 181,5 σε 84,0 χιλ. τόνους), μείωσης των εξαγωγών (από 89,7 σε 5,3 χιλ. τόνους) και αύξησης των εισαγωγών (από μηδέν σε 32,5 χιλ. τόνους).

Από τα οπωροφόρα, ο βαθμός αυτάρκειας των μήλων δεν μεταβλήθηκε ουσιαστικά (από 109,1% το 1980 αυξήθηκε σε 110,4% το 2010). Κι αυτό γιατί η αύξηση των εξαγωγών κατά 18,7 χιλ. τόνους (από 24,0 σε 42,7 χιλ. τόνους) αντισταθμίστηκε από εισαγωγές 18,3 χιλ. τόνων. Ο βαθμός αυτάρκειας των αχλαδιών μειώθηκε από 102,4% σε 89,6%, λόγω μείωσης της παραγωγής από 130,6 σε 70,9 χιλ. τόνους και αύξησης των εισαγωγών από μηδέν σε 14,4 χιλ. τόνους. Ο βαθμός αυτάρκειας των ροδακίνων μειώθηκε από 129,3% σε 118,1%, διότι το ποσοστό αύξησης των εξαγωγών (19,3%) ήταν πολύ μικρότερο του ποσοστού αύξησης της παραγωγής (70,8%) με αποτέλεσμα να παραμείνει μεγάλη ποσότητα ροδακίνων διαθέσιμη για εσωτερική κατανάλωση (από 323,6 σε 605,0 χιλ. τόνους). Ο βαθμός αυτάρκειας των βερικόκων δεν παρουσίασε ουσιαστική μεταβολή (από 138,9 σε 137,3%), διότι η μείωση της παραγωγής (από 101,9 σε 69,3 χιλ. τόνους) ακολουθήθηκε από τη μείωση των εξαγωγών (από 28,5 σε 19,2 χιλ. τόνους). Ο βαθμός αυτάρκειας των κερασιών αυξήθηκε από 105,8% σε 117,5%, διότι υπερδιπλασιάστηκε η παραγωγή (από 24,3 σε 55,4 χιλ. τόνους) και υπερεξαπλάσιάστηκαν οι εξαγωγές (από 1,3 σε 8,7 χιλ. τόνους). Τα ακτινίδια το 1980 δεν υπήρχαν ουσιαστικά, αλλά το 2010 παρουσίασαν πολύ μεγάλο βαθμό αυτάρκειας (599%), που σημαίνει ότι το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής (83,6 χιλ. τόνοι) εξάγεται (74,2 χιλ. τόνοι). Κάτι ανάλογο αλλά σε μικρότερο βαθμό ισχύει για τις φράουλες, όπου ο βαθμός αυτάρκειάς τους (147,6%) επηρεάστηκε από το ύψος της παραγωγής (42,7 χιλ. τόνους) και το ποσοστό των εξαγωγών (δηλ. 33,8% ή 14,4 χιλ. τόνοι). Πολύ μικρός είναι ο βαθμός αυτάρκειας της μπανάνας (3,5%), αφού η παραγωγή της στη χώρα μας είναι ελάχιστη (3,6 χιλ. τόνοι) σε σχέση με τις εισαγωγές (120,8 χιλ. τόνοι). Η μεγάλη ποσότητα εξαγωγών μπανάνας (20,4 χιλ. τόνους) σε σχέση με την εγχώρια παραγωγή της (3,6 χιλ. τόνους) δικαιολογείται από το γεγονός ότι ένα μέρος από την εισαγόμενη ποσότητα επανεξάγεται.

Όλων σχεδόν των δένδρων ξερών καρπών ο βαθ-

μός αυτάρκειας μειώθηκε, λόγω μείωσης της παραγωγής και αρνητικής εξέλιξης της σχέσης εισαγωγών – εξαγωγών. Πιο συγκεκριμένα, ο βαθμός αυτάρκειας των αμυγδάλων μειώθηκε από 100,4% σε 90,6%, των καρυδιών από 99,4% σε 90,4%, των φουντουκιών από 102,7% σε 39,2%, των φυστικιών από 109,4% σε 84,5% και των ξερών σύκων από 187,3% σε 130,2%. Εξαιρέση αποτελούν οι ελιές όπου ο βαθμός αυτάρκειάς τους αυξήθηκε των μεν βρώσιμων από 132,1% σε 149,9%, των δε ελαιοποιήσιμων από 104,7% σε 134,7%.

4. Σύγκριση εισαγωγών και εξαγωγών κατά ποσότητα και αξία των σπουδαιότερων πρωτογενών φυτικών προϊόντων για το σύνολο της χώρας

Η σύγκριση κατά αξία παρουσιάζεται στον πίνακα 9, ενώ εκείνη κατά ποσότητα περιλαμβάνομενης και της τιμής τους δίνεται στο παράρτημα IV.

Από τα δημητριακά μόνο στο σιτάρι και στο ρύζι υπερεβούσε η αξία των εξαγωγών εκείνης των εισαγωγών, ενώ στο κριθάρι, στη βρώμη και προπαντός στο καλαμπόκι η αξία των εισαγωγών ήταν μεγαλύτερη εκείνης των εξαγωγών τόσο το 1980, όσο και το 2010. Πιο συγκεκριμένα, στο σιτάρι η αξία των εξαγωγών ανέρχονταν το 1980 σε 1,18 δισεκ. δρχ., ενώ εκείνη των εισαγωγών ήταν μόλις 4,1 εκατ. δρχ. Το ίδιο παρατηρήθηκε και το 2010, αφού η αξία των εξαγωγών υπερεβούσε εκείνης των εισαγωγών κατά 79,3 εκατ. ευρώ (96,6 έναντι 17,3 εκατ. ευρώ).

Με άλλα λόγια το σιτάρι έχει μπει στην ομάδα των βασικών εξαγωγίμων γεωργικών προϊόντων και μάλιστα σε βάρος των λεγόμενων παραδοσιακών (π.χ. καπνός, σταφίδα κλπ). Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για το σκληρό σιτάρι που συγκαταλέγεται μεταξύ των ποιοτικά καλύτερων στον κόσμο αν και υστερεί από πλευράς προστιθέμενης αξίας επειδή εξάγεται ακατέργαστο (δηλ. ως πρώτη ύλη) και μάλιστα ως μη επάνυμο.

Όσον αφορά το ρύζι η αξία των εξαγωγών το 1980 ήταν 404 εκατ. δρχ., ενώ εκείνη των εισαγωγών δεν ξεπερνούσε το 1 εκατ. δρχ.. Κάτι ανάλογο παρατηρήθηκε και το 2010, αφού η αξία των εξαγωγών ήταν μεγαλύτερη εκείνης των εισαγωγών κατά 30,3 εκατ. ευρώ (50,8 έναντι 20,5 εκατ. ευρώ). Ως προς τα λοιπά δημητριακά (δηλ. τα ζωοτροφικά φυτά) είχαμε μόνο εισαγωγές το 1980, των οποίων η συνολική αξία ανέρχονταν σε 2,992 δισεκ. δρχ. (2,95 δισεκ. δρχ. καλαμπόκι, 34,4 εκατ. δρχ. κριθάρι, 4,2 εκατ. δρχ. βρώμη). Για τα ίδια ζωοτροφικά φυτά οι εισαγωγές συνεχίστηκαν και το 2010 συνολικής αξίας 117,3 εκατ. ευρώ (79,0 εκατ. ευρώ καλαμπόκι, 34,9 εκατ. ευρώ κριθάρι, 3,4 εκατ. ευρώ βρώμη), ένα-

Πίνακας 9. Σύγκριση αξίας εισαγωγών και εξαγωγών των σπουδαιότερων πρωτογενών φυτικών προϊόντων της χώρας για τα έτη 1980 και 2010.

Είδος φυτικού προϊόντος	Έτος 1980 αξία σε χιλ.δρχ.		Έτος 2010 αξία σε ευρώ	
	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Εξαγωγές
Σιτάρι	40.985	1.174.371	17.328.334	96.585.857
Κριθάρι	34.373	-	34.888.687	104.527
Βρώμη	4.233	-	3.434.741	18.087
Καλαμπόκι (σποράς,κατ/λωσης)	2.953.390	-	78.962.360	5.128.934
Ρύζι	1.050	404.078	20.558.183	50.848.916
Φασόλια	7.324	49.480	9.956.834	472.525
Ρεβίθια	277.150	51.984	3.994.217	169.885
Φακή	262.206	375	7.498.735	268.952
Καπνός	656.526	9.768.481	109.711.532	210.069.856
Βαμβάκι	5.066.368	1.770.235	9.056.331	375.287.447
Ζάχαρη από τεύτλα	455.833	1.041	14.261.231	332.939
Καρπούζια-Πεπόνια	-	266.258	2.640.725	45.292.582
Πατάτες	157.597	467.209	52.080.994	7.650.572
Τομάτες επιτραπέζιες	-	31.594	16.507.116	3.910.246
Πιπεριές	-	325.760	6.205.026	7.225.176
Αγγούρια νοπά	-	1.754.487	726.811	24.511.749
Σπαράγγια	-	66.131	1.415.846	29.430.322
Λοιπά λαχανικά	523.207	1.030.073	12.121.449	1.932.052
Σταφύλια επιτραπέζια	-	1.109.020	4.609.934	95.723.542
Σταφίδες	-	7.381.263	2.055.057	49.095.465
Πορτοκάλια	-	2.707.007	4.921.825	121.483.860
Λεμόνια	-	1.750.193	25.147.676	4.559.542
Μανταρίνια	-	85.607	2.810.384	36.754.110
Μήλα	-	499.987	15.363.494	16.198.376
Αγλάδια	-	84.752	13.780.810	3.140.519
Ροδάκινα-Νεκταρίνια	-	2.419.309	2.860.107	76.605.098
Βερίκοκα	-	988.999	607.218	19.431.276
Κεράσια	-	79.562	660.184	17.482.918
Ακτινίδια	-	-	6.458.952	49.620.529
Φρούλες	-	3.995	2.224.942	23.126.921
Σύκα νοπά	-	83	146.180	297.327
Μπανάνες	-	-	75.240.313	15.925.980
Αμύγδαλα με και χωρίς κέλυφος	3.031	68.775	22.421.702	6.740.422
Καρύδια “ “ “	21.607	434	15.974.607	974.861
Φουντούκια “ “ “	-	49.367	10.378.774	696.701
Φυστίκια χωρίς κέλυφος	-	31.528	11.349.646	4.679.471
Σύκα ξερά	-	513.727	265.334	5.438.463
Ελιές βρώσιμες	-	2.990.484	254.929	10.283.377
Ελαιόλαδο	-	969.472	4.888.833	212.629.695
Κτηνοτροφές(κατάλοιπα προϊόντων)	-	-	250.594.656	26.287.320

ντι εξαγωγών συνολικής αξίας μόλις 3 εκατ. ευρώ. Την ίδια χρονική περίοδο είχαμε τόσο εισαγωγές, όσο και εξαγωγές καταλοίπων φυτικών και ζωικών προϊόντων συνολικής αξίας 250,5 εκατ. ευρώ για τις πρώτες και 26,3 εκατ. ευρώ για τις δεύτερες.

Από τα όσπρια η σχέση αξίας εξαγωγών - εισαγωγών το 1980 ήταν θετική μόνο για τα φασόλια, ενώ για τα ρεβίθια και τις φακές ήταν αρνητική. Πράγματι, για τα φασόλια η αξία των εξαγωγών ήταν 7πλάσια εκείνης των εισαγωγών (49,5 έναντι 7,3 εκατ. δρχ.), ενώ για τα ρεβίθια η αξία των εισαγωγών ήταν 5πλάσια εκείνης των εξαγωγών (277 έναντι 52 εκατ. δρχ.). Η σχέση αυτή για τις φακές ήταν δραματική, αφού η αξία των εισα-

γωγών ήταν 700 φορές μεγαλύτερη εκείνης των εξαγωγών (262 εκατ. ευρώ έναντι 375 χιλ. ευρώ). Η σχέση αξίας εξαγωγών-εισαγωγών το 2010 έγινε αρνητική για τα φασόλια, αφού από πλεονασματικό προϊόν έγινε ελλειμματικό (αξία εισαγωγών 9,6 εκατ. ευρώ έναντι αξίας εξαγωγών 170 χιλ. ευρώ). Έντονα ελλειμματικά προϊόντα παρέμειναν και το 2010 τόσο τα ρεβίθια (αξία εισαγωγών 4,0 εκατ. ευρώ έναντι αξίας εξαγωγών 170 χιλ. ευρώ), όσο και οι φακές (αξία εισαγωγών 7,5 εκατ. ευρώ έναντι αξίας εξαγωγών 269 χιλ. ευρώ).

Από τα βιομηχανικά φυτά, θετική ήταν η σχέση αξίας εξαγωγών-εισαγωγών το 1980 για τον καπνό και αρνητική για το βαμβάκι και τη ζάχαρη που παράγεται

από τεύτλα. Πράγματι, η αξία των εξαγωγών του καπνού ανέρχονταν σε 9,77 δισεκ. δρχ., ενώ εκείνη των εισαγωγών δεν υπερέβαινε τις 657 χιλ. δρχ.. Αντίθετα, η αξία των εξαγωγών του βαμβακιού υστερούσε έναντι εκείνης των εισαγωγών κατά 3,3 δισεκ. δρχ. (5,066 έναντι 1,770 δισεκ. δρχ.), ενώ η αξία της εισαγόμενης ζάχαρης υπολογίζεται σε 456 εκατ. δρχ., πέραν της εγχώριας παραγωγής από τα καλλιεργούμενα ζαχαρότευτλα. Η σχέση αυτή βελτιώθηκε σημαντικά το 2010 για το βαμβάκι, αφού από μερικώς ελλειμματικό προϊόν έγινε καθαρά πλεονασματικό προϊόν (αξία εξαγωγών 375 εκατ. ευρώ έναντι αξίας εισαγωγών 9 εκατ. ευρώ). Αντίθετα, η σχέση αυτή υποχώρησε για τον καπνό, αν και η αξία των εξαγωγών του ήταν περίπου διπλάσια εκείνης των εισαγωγών του (210 έναντι 109 εκατ. ευρώ), και πολύ περισσότερο για τη ζάχαρη (αύξηση αξίας εισαγωγών περίπου 14 εκατ. ευρώ), λόγω μείωσης της εγχώριας παραγωγής.

Από τα μπουστανικά και τις πατάτες, τα πρώτα ήταν το 1980 πλεονασματικά και μάλιστα αποκλειστικά εξαγόμενα προϊόντα (αξία εξαγωγών 266 εκατ. δρχ.), ενώ στις πατάτες η αξία των εξαγωγών ήταν 3πλάσια εκείνης των εισαγωγών (467 έναντι 157 εκατ. δρχ.). Το 2010 η αξία των εξαγωγών των μπουστανικών πολλαπλασιάστηκε (45 εκατ. ευρώ) αν και παρατηρήθηκε κάποια εισαγωγή αυτών (2,6 εκατ. ευρώ). Αντίθετα, στις πατάτες η σχέση αυτή αντιστράφηκε το 2010, αφού η αξία των εισαγωγών ήταν 7πλάσια εκείνης των εξαγωγών (δηλ. 52,1 εκατ. ευρώ έναντι 7,6 εκατ. ευρώ). Πράγματι, οι πατάτες από πλεονασματικό προϊόν για τη χώρα μας το 1980 έγινε ελλειμματικό προϊόν το 2010.

Από τα κηπευτικά, τα αγγούρια, οι πιπεριές, οι τομάτες και τα σπαράγγια ήταν πλεονασματικά προϊόντα το 1980 και η αξία τους ανέρχονταν σε 2,2 δισεκ. δρχ., ενώ η αξία όλων των άλλων λαχανικών δεν υπερέβαινε το 1,0 δισεκ. δρχ.. Η κατάσταση αυτή διαταράχθηκε το 2010 για τις επιτραπέζιες τομάτες, αφού η αξία των εισαγωγών ήταν τετραπλάσια εκείνης των εξαγωγών (16,5 έναντι 3,9 εκατ. ευρώ). Κάτι ανάλογο παρατηρήθηκε και για τα ξερά κρεμμύδια (αξία εισαγωγών 875 χιλ. ευρώ έναντι αξίας εξαγωγών 143 χιλ. ευρώ). Οι πιπεριές από καθαρά εξαγόμενο προϊόν το 1980 έγινε και εισαγόμενο προϊόν το 2010 (αξία εξαγωγών 7,2 εκατ. ευρώ έναντι αξίας εισαγωγών 6,2 εκατ. ευρώ). Ενθαρρυντική είναι η εικόνα τόσο για τα σπαράγγια (αξία εξαγωγών 29,4 εκατ. ευρώ έναντι αξίας εισαγωγών 1,4 εκατ. ευρώ), πολύ δε περισσότερο για τα αγγούρια (αξία εξαγωγών 24,5 εκατ. ευρώ έναντι αξίας εισαγωγών 727 χιλ. ευρώ). Τα λοιπά λαχανικά συνολικά από πλεονασματικά το 1980 έγιναν ελλειμματικά το 2010, αφού η

αξία των εισαγωγών ανήλθε στα 11,3 εκατ. ευρώ, ενώ εκείνη των εξαγωγών περιορίστηκε στο 1,8 εκατ. ευρώ.

Από τα αμπελοειδή τόσο τα επιτραπέζια σταφύλια, όσο και οι σταφίδες ήταν πλεονασματικά προϊόντα το 1980 (αξία εξαγωγών 1,19 δισεκ. δρχ. για τα πρώτα και 7,38 δισεκ. δρχ. για τις δεύτερες). Η αξία των εξαγωγών των προϊόντων αυτών βελτιώθηκε το 2010 έναντι εκείνης του 1980 και μάλιστα περισσότερο των επιτραπέζιων σταφυλιών (αξία εξαγωγών 95,7 εκατ. ευρώ) παρά των σταφίδων (αξία 49,1 εκατ. ευρώ) με μόνη διαφορά ότι το 2010 παρατηρήθηκε και εισαγωγή ορισμένης αξίας σταφυλιών και σταφίδων.

Από τα εσπεριδοειδή, τόσο τα πορτοκάλια, όσο και τα λεμόνια ήταν πλεονασματικά προϊόντα το 1980, ακολουθούμενα σε μικρότερη κλίμακα από τα μανταρίνια, όπως δείχνει η αξία των εξαγωγών τους (αξία πορτοκαλιών 2,7 δισεκ. δρχ., αξία λεμονιών 1,75 δισεκ. δρχ. και αξία μανταρινιών 85 εκατ. δρχ.). Το 2010 παρατηρήθηκε βελτίωση στις εξαγωγές των πορτοκαλιών (121,5 εκατ. ευρώ) και των μανταρινιών (36,8 εκατ. ευρώ), αλλά πλήρης ανατροπή στα λεμόνια, αφού από πλεονασματικό προϊόν μετατράπηκε σε ελλειμματικό προϊόν (4,56 εκατ. ευρώ εξαγωγές έναντι 25,15 εκατ. ευρώ εισαγωγές). Η ανατροπή αυτή αποδίδεται στους καταστρεπτικούς παγετούς των ετών 2004 και 2006 που συνετέλεσαν στην εισαγωγή λεμονιών από τη μακρινή Αργεντινή και τις κοντινές Ισπανία και Τουρκία.

Από τα οπωροφόρα, τα ροδάκινα, τα βερίκοκα, τα μήλα, τα αχλάδια και τα κεράσια ήταν πλεονασματικά και μάλιστα αποκλειστικά εξαγόμενα προϊόντα το 1980, αφού δεν υπήρχαν εισαγωγές. Η αξία τους ανέρχονταν στα 4,1 δισεκ. δρχ. με προεξάρχοντα τα ροδάκινα (2,4 δισεκ. δρχ.) και ακολουθούμενα από τα βερίκοκα (989 εκατ. δρχ.), τα μήλα (500 εκατ. δρχ.), τα αχλάδια (85 εκατ. δρχ.) και τα κεράσια (80 εκατ. δρχ.). Η εικόνα αυτή βελτιώθηκε το 2010 όσον αφορά τα ροδάκινα (αξία εξαγωγών 76,6 εκατ. ευρώ), τα βερίκοκα (αξία εξαγωγών 19,4 εκατ. ευρώ) και τα κεράσια (αξία εξαγωγών 17,5 εκατ. ευρώ) παρά την εισαγωγή περιορισμένης αξίας ομοίων προϊόντων. Αντίθετα, η βελτίωση της αξίας των εξαγωγών τόσο των αχλαδιών (3,14 εκατ. ευρώ), όσο και των μήλων (16,2 εκατ. ευρώ) συνοδεύθηκε από την εισαγωγή μεγάλης αξίας μήλων (15,4 εκατ. ευρώ) και αχλαδιών (13,8 εκατ. ευρώ). Αυτό σημαίνει ότι στα μήλα το εισαγόμενο συνάλλαγμα ήταν λίγο μεγαλύτερο από το εξαγόμενο, ενώ στα αχλάδια το εισαγόμενο συνάλλαγμα ήταν υποτετραπλάσιο του εξαγόμενου συνάλλαγματος. Το 2010 αξιοσημείωτη είναι η αξία των εξαγωγών της καινούργιας καλλιέργειας της ακτινιδιάς (49,6 εκατ. ευρώ) και της

συστηματικής καλλιέργειας της φράουλας (23,1 εκατ. ευρώ) που συνοδεύονταν όμως από εισαγωγές πολύ μικρότερης αξίας (6,4 εκατ. ευρώ για τα ακτινίδια και 2,2 εκατ. ευρώ για τις φράουλες). Η αξία της εισαγόμενης μπανάνας το 2010 ήταν μεγάλη (75,2 εκατ. ευρώ), αφού δεν αποτελεί είδος πρώτης ανάγκης, αλλά η εικόνα αυτή κάπως μετριάζεται από το γεγονός ότι ένα μέρος αυτής (περίπου το 20%) επανεξάγεται.

Από τα δένδρα ξερών καρπών τα αμύγδαλα, τα φουντούκια, τα φυσιτάρια και τα ξερά σύκα χαρακτηρίζονταν το 1980 ως πλεονασματικά και μάλιστα εξαγόμενα προϊόντα συνολικής αξίας 663 εκατ. δρχ.. Στην αξία αυτή τα ξερά σύκα συμμετείχαν με 77,5%, τα αμύγδαλα με και χωρίς κέλυφος με 10,4%, τα φουντούκια με 7,4% και τα φυσιτάρια με 4,7%. Η εικόνα αυτή άλλαξε προς το χειρότερο για όλα τα προαναφερθέντα προϊόντα με εξαίρεση τα ξερά σύκα. Κι αυτό γιατί οι εξαγωγές συνοδεύθηκαν από πολύ μεγαλύτερες εισαγωγές. Πιο συγκεκριμένα, η αξία των εξαγόμενων αμυγδάλων ήταν 6,74 εκατ. ευρώ, ενώ εκείνη των εισαγόμενων ανήλθε στα 22,4 εκατ. ευρώ. Η αξία των εξαγόμενων φουντουκιών ήταν 697 χιλ. ευρώ, ενώ η αντίστοιχη των εισαγόμενων ανήλθε σε 10,4 εκατ. ευρώ. Η αξία των εξαγόμενων φυσιτάρια ήταν 4,68 εκατ. ευρώ, ενώ εκείνη των εισαγόμενων ανήλθε σε 11,35 εκατ. ευρώ. Πέραν αυτών παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση της αξίας των εισαγόμενων καρυδιών (από μερικές χιλιάδες σε 16 εκατ. ευρώ). Αντίθετα, η αξία των εξαγόμενων ξερών σύκων τριπλασιάστηκε μέσα στην 30ετία και έφθασε τα 5,4 εκατ. ευρώ. Όσον αφορά τις ελιές το 1980 είχαμε μόνο εξαγωγές αξίας 3,96 δισεκ. δρχ., από τις οποίες το 75,5% αφορούσε βρώσιμες ελιές και το 24,5% ελαιόλαδο. Το 2010 η συνολική αξία των εξαγωγών σε ελιές και λάδι ανήλθε σε 222,9 εκατ. ευρώ, οι οποίες όμως συνοδεύθηκαν από εισαγωγές συνολικής αξίας μόλις 12,25 εκατ. ευρώ.

5. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας πρωτογενούς φυτικής παραγωγής κατά είδος και ομάδα μεγάλων κατηγοριών φυτών στο σύνολο της χώρας

Η σύγκριση αυτή μεταξύ των ετών 1980 και 2010 παρουσιάζει δύο δυσκολίες. Η πρώτη αναφέρεται στον παράγοντα χρόνο, αφού άλλη ήταν η αξία του χρήματος το 1980 και άλλη το 2010, ενώ η δεύτερη συνδέεται με την αλλαγή του νομίσματος, αφού το 1980 η αξία εκφραζόταν σε δραχμές και το 2010 σε ευρώ. Οι δυσκολίες αυτές ξεπεράστηκαν με τη χρήση του αναθεωρημένου δείκτη τιμών καταναλωτή που υπολογίστηκε από την Ελληνική Στατιστική Αρχή.

Πράγματι, ειδικός πίνακας της υπηρεσίας αυτής δίνει την αξία της δραχμής συναρτήσει του χρόνου μέχρι και το 2001 και την αξία της σε ευρώ από το 2002 μέχρι σήμερα. Με τον δείκτη αυτό μετατράπηκαν οι δραχμές του 1980 σε ευρώ του 2010. Στην περίπτωση της φυτικής παραγωγής η σύγκριση γίνεται κατά είδος και ομάδα χωριστά για κάθε μια από τις προαναφερθείσες τέσσερις μεγάλες κατηγορίες φυτών.

5.1. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας κατά είδος και ομάδα αροτραίων καλλιέργειών

Η συνολική αξία των δημητριακών ανέρχονταν το 1980 σε 54,4 δισεκ. δρχ. και αναγόμενη σε ευρώ του 2010 υπολογίστηκε σε 3,053 δισεκ. ευρώ. Στην αξία αυτή συμμετείχαν το σιτάρι (μαλακό και σκληρό) με 58,6%, το καλαμπόκι με 22,1%, το κριθάρι με τη βρώμη, τη σίκαλη και τα λοιπά δημητριακά με 17,4% και το ρύζι με 1,9%. Η αξία του συνόλου των δημητριακών το 2010, ανερχόμενη σε 985,4 εκατ. ευρώ, είναι κατά πολύ μικρότερη (μόλις 32,3%) εκείνης του 1980 αν και ο συνολικός όγκος παραγωγής δεν διαφέρει ουσιαστικά μεταξύ των ετών αυτών. Αυτό σημαίνει ότι το όλο πρόβλημα εστιάζεται στις τιμές των προϊόντων. Για να επαληθευθεί αυτό επιχειρήθηκε το αντίστροφο, δηλ. πολλαπλασιάστηκε η παραγωγή όλων των δημητριακών του 2010 με τις τιμές τους το 1980 και βρέθηκε ότι η ακαθάριστη αξία τους το 2010 είναι περίπου ίση με εκείνη του 1980. Απ' αυτό βγαίνει το συμπέρασμα ότι οι τιμές των δημητριακών στην εσωτερική αγορά ήταν το 1980 υψηλότερες από τις διεθνείς τιμές τους, επειδή λειτουργούσε καθεστώς δασμολογικής προστασίας (παράρτημα V). Όσον αφορά τη σύνθεση της ακαθάριστης αξίας των δημητριακών το 2010 παρατηρήθηκε μεταβολή συγκριτικά με εκείνη του 1980, δηλ. η συμμετοχή του σίτου μειώθηκε στο 35,7%, κυρίως λόγω μείωσης του μαλακού σίτου, και αυξήθηκε του καλαμποκιού στο 51,5%. Από την άλλη πλευρά υποχώρησαν το κριθάρι, η βρώμη, η σίκαλη, κλπ. στο 7,2% και αυξήθηκε η συμμετοχή του ρυζιού στο 5,6%.

Η συνολική αξία των οσπρίων ανέρχονταν το 1980 στα 3,3 δισεκ. δρχ. και αναγόμενη σε ευρώ του 2010 υπολογίστηκε σε 186 εκατ. ευρώ, που είναι υπερτριπλάσια εκείνης του 2010 (52 εκατ. ευρώ) για τους προαναφερθέντες λόγους. Στη διαμόρφωση της συνολικής αξίας των οσπρίων του 1980, τα μεν φασόλια συμμετείχαν με 61,5%, ενώ όλα τα άλλα μαζί με 38,5%. Η αναλογία αυτή για το 2010 βελτιώθηκε όσον αφορά τα φασόλια (66,3%) και υποχώρησε όσον αφορά τα λοιπά όσπρια μαζί (33,7%) γιατί τα πρώτα υποχώρησαν

αναλογικά λιγότερο απ' ότι τα δεύτερα (πίνακας 10).

Η συνολική αξία των κτηνοτροφικών φυτών για καρπό ανέρχονταν το 1980 σε 935 εκατ. δρχ. ή σε 52,5 εκατ. ευρώ του 2010, που ήταν τετραπλάσια της επιτευχθείσης το 2010 (13,1 εκατ. ευρώ) για τους προαναφερθέντες λόγους. Στη διαμόρφωση αυτή συμμετείχαν ανεξαρτήτως έτους, αφενός μεν ο βίκος (51,6% και 68,5% αντίστοιχα), αφετέρου δε ο σπόρος του τριφυλλιού (39,2% και 18,1% αντίστοιχα). Από την άλλη πλευρά, η συνολική αξία των κτη-

νοτροφικών φυτών για χόρτο ανέρχονταν το 1980 σε 13,65 δισεκ. δρχ. ή σε 766 εκατ. ευρώ του 2010, που ήταν υπερδιπλάσια της επιτευχθείσης το 2010 (325,34 εκατ. ευρώ) για τους προαναφερθέντες λόγους. Στη διαμόρφωση αυτή συνέβαλαν κατά μεγάλο ποσοστό τα πολυετή και μονοετή τριφύλλια ανεξαρτήτως έτους (80,5% και 76,8% αντίστοιχα).

Η συνολική αξία των βιομηχανικών φυτών ανέρχονταν το 1980 σε 33,9 δισεκ. δρχ. ή σε 1,9 δισεκ. ευρώ του 2010, που ήταν τριπλάσια της επιτευχθείσης το

Πίνακας 10. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας κατά είδος και ομάδα αροτραίων καλλιεργειών μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Είδος αροτραίων φυτών	Έτος 1980		Έτος 2010
	σε χιλιάδες δρχ.	αναγωγή σε ευρώ 2010	σε ευρώ
Δημητριακά			
Σιτάρι μαλακό	22.440.060	1.259.336.167	75.179.300
Σιτάρι σκληρό	9.448.928	530.273.839	276.458.580
Κριθάρι, βρώμη, σίκαλη	9.415.972	528.424.348	69.677.580
Αραβόσιτος	12.023.596	674.764.208	507.523.680
Ρύζι	1.033.329	57.990.423	55.588.800
Λοιπά δημητριακά	47.124	2.644.599	935.000
Σύνολο	54.409.009	3.053.433.584	985.362.840
Όσπρια βρώσιμα			
Φασόλια	2.038.843	114.419.869	34.582.050
Ρεβίθια	610.098	34.238.700	5.030.520
Φακές	254.447	14.279.566	4.435.500
Λοιπά όσπρια	411.080	23.069.809	8.080.050
Σύνολο	3.314.468	186.007.944	52.128.120
Κτην/κά φυτά για καρπό			
Βίκος	481.882	27.043.218	8.990.700
Σπόρος τριφυλλιού	366.300	20.556.756	1.810.560
Λοιπά κτηνοτροφικά για καρπό	86.391	4.848.262	2.316.510
Σύνολο	934.573	52.448.236	13.117.770
Κτην/κά φυτά για χόρτο			
Τριφύλλια ετήσια, πολυετή	10.995.834	617.086.204	249.837.440
Λοιπά φυτά για χόρτο	1.229.564	69.003.132	23.587.800
Κοφτολίβαδα	599.468	33.642.144	6.220.640
Κτην/κά φυτά για γλωρό χόρτο	151.338	8.493.089	24.662.820
Κτην/κά φυτά για γρασίδι	676.578	37.969.221	21.033.430
Σύνολο	13.652.776	766.193.790	325.342.130
Βιομηχανικά φυτά			
Καπνός ανατολικού τύπου	16.826.412	944.298.241	92.645.000
Καπνός αμερικανικού τύπου	1.054.920	59.202.110	3.607.310
Βαμβάκι	11.817.760	663.212.691	537.942.600
Ζαχαρότευτλα	3.179.109	178.411.597	24.746.640
Σουσάμι	112.601	6.319.168	100.880
Ηλιανθος σπόρος	174.305	9.781.997	12.221.940
Αραχίδα	487.598	27.364.000	975.000
Αρωματικά φυτά	246.269	13.820.616	15.512.640
Λοιπά βιομηχανικά	61.543	3.453.793	9.660
Σύνολο	33.960.517	1.905.864.213	687.761.670
Μποστανικά-Πατάτες			
Καρπούζια	3.466.386	194.533.582	157.186.560
Πεπόνια	1.250.921	70.201.687	96.787.010
Πατάτες	10.315.696	578.916.859	321.180.120
Σύνολο	15.033.003	843.652.128	575.153.690

2010 (688 εκατ. ευρώ) για τους γνωστούς λόγους. Στη διαμόρφωση αυτής συνέβαλαν πρωτίστως ο καπνός (52,7%) και το βαμβάκι (34,8%) και δευτερευόντως τα ζαχαρότευτλα (9,4%). Η παραπάνω διαμόρφωση αντιστράφηκε το 2010 με τη μεγάλη υποχώρηση του καπνού (14,0%), τον υπερδιπλασιασμό του βαμβακιού (78,2%) και την παρουσία αφενός μεν του ηλίανθου (1,8%), αφετέρου δε των αρωματικών φυτών (2,3%) σε βάρος των ζαχαροτευτλών (3,6%).

Η συνολική αξία των μπουστανικών και της πατάτας ανέρχονταν το 1980 σε 15 δισεκ. δρχ. ή σε 843,65 εκατ. ευρώ του 2010, που ήταν κατά 46,7% μεγαλύτερη της επιτευχθείσης το 2010 (575,2 εκατ. ευρώ) για τους γνωστούς λόγους. Στη διαμόρφωση αυτή συνέβαλαν το 1980 τα μεν μπουστανικά κατά 31,4%, η δε πατάτα κατά 68,6%. Η σχέση αυτή μεταβλήθηκε το 2010 υπέρ των μπουστανικών (44,2%) και κατά της πατάτας (55,8%). Κι αυτό λόγω βελτίωσης της θέσης των μπουστανικών και υποχώρησης της θέσης της πατάτας.

5.2. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας κατά είδος κηπευτικών καλλιεργειών

Η συνολική ακαθάριστη αξία των κηπευτικών ανέρχονταν το 1980 σε 32 δισεκ. δρχ. ή σε 1,8 δισεκ. ευρώ του 2010, που είναι ελαφρώς μεγαλύτερη (11,0%) της επιτευχθείσης το 2010 (1,62 δισεκ. ευρώ)(πίνακας 11).

Η μικρή διαφορά ακαθάριστης αξίας κηπευτικών μεταξύ των ετών 1980 και 2010 οφείλεται στις σχετικά αυξημένες τιμές αυτών το 2010, παρά την μειωμένη συνολική παραγωγή. Στη διαμόρφωση της αξίας αυτής αμφοτέρων των ετών έχουν συμβάλει όλα τα είδη των λαχανικών, μπορούμε όμως να ξεχωρίσουμε τη νωπή και τη βιομηχανοποιήσιμη τομάτα (39,7% και 36,2% αντίστοιχα), τα αγγούρια (8,1% και 6,9% αντίστοιχα), τα λάχανα με τα κουνουπίδια (7,6% και 7,1% αντίστοιχα), τα ξερά κρεμμύδια (5,4% και 4,9% αντίστοιχα) και τα χλωρά φασολάκια (5,5% και 5,0% αντίστοιχα).

5.3. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας κατά είδος αμπελοειδών καλλιεργειών

Η συνολική ακαθάριστη αξία των αμπελοειδών καλλιεργειών ανέρχονταν το 1980 σε 27,2 δισεκ. δρχ. ή σε 1,5 δισεκ. ευρώ του 2010, που είναι υπερτριπλάσια της επιτευχθείσης το 2010 (470 εκατ. ευρώ)(πίνακας 12). Στη διαμόρφωση της αξίας αυτής αμφοτέρων των ετών συμμετείχαν όλες οι κατηγορίες σταφυλιών και σταφίδων, αλλά κυρίως τα οινοποιήσιμα σταφύλια (37,9% και 44,0% αντίστοιχα), ακολουθούμενα από τη σουλτανίνα (25,2% και 27,9% αντίστοιχα), τα επιτραπέζια σταφύλια (18,7% και 18,2% αντίστοιχα) και την κορινθιακή σταφίδα (17,9% και 9,9% αντίστοιχα). Η σύγκριση αυτή

Πίνακας 11. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας κατά είδος κηπευτικών καλλιεργειών μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Είδος κηπευτικών φυτών	Έτος 1980		Έτος 2010
	σε χιλιάδες δρχ.	αναγωγή σε ευρώ 2010	σε ευρώ
Τομάτα νωπή υπαίθρου	5.917.362	332.082.355	326.332.410
“ “ θερμκηπίου	1.905.788	106.952.823	207.740.770
“ βιομηχανοποιήσιμη	4.882.442	274.002.645	51.278.990
Πιπεριές νωπές	1.031.832	57.906.412	132.240.000
Λάχανα-Κουνουπίδια	2.435.160	136.661.179	114.059.875
Κρεμμύδια ξερά	1.738.795	97.581.175	79.894.500
Φασολάκια χλωρά	1.753.645	98.414.557	79.956.360
Αρακάς χλωρός	367.270	20.611.192	10.518.200
Κολοκυθάκια	1.095.251	61.465.486	49.752.080
Αγγινάρες	386.833	21.709.068	27.971.000
Μελιτζάνες (υπαίθρου, θερμ/πίου)	1.183.403	66.412.576	62.750.820
Αγγούρια(υπαίθρου, θερμ/πίου)	2.593.640	145.555.077	111.027.700
Φράουλες (υπαίθρου, θερμ/πίου)	340.088	19.085.739	51.617.390
Μπάμιες	669.565	37.575.988	29.485.830
Σπανάκι	471.791	26.476.911	28.433.460
Σπαράγγια	278.246	15.615.166	28.704.720
Πράσα	558.754	31.357.274	21.308.500
Λοιπά λαχανικά	4.355.965	244.456.756	203.100.000
Σύνολο	31.965.830	1.793.922.380	1.616.172.605

Πίνακας 12. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας κατά είδος αμπελοειδών καλλιέργειών μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Είδος αμπελοειδών φυτών	Έτος 1980		Έτος 2010
	σε χιλιάδες δρχ.	αναγωγή σε ευρώ 2010	σε ευρώ
Οινάμπειλοι	10.288.324	577.380.743	206.978.000
Επιτραπέζιοι	5.095.061	285.934.823	85.363.740
Κορινθιακή	4.874.816	273.574.674	46.665.600
Σουλτανίνα	6.849.718	384.406.174	130.977.050
Λοιπά αμπελοειδή	69.577	3.904.661	105.200
Σύνολο	27.177.496	1.525.201.075	470.089.590

δείχνει ότι η θέση των οινοποιήσιμων σταφυλιών και της σουλτανίνας βελτιώθηκε, εκείνη των επιτραπέζιων σταφυλιών παρέμεινε σταθερή και εκείνη της κορινθιακής σταφίδα υποχώρησε σημαντικά.

5.4 Σύγκριση ακαθάριστης αξίας κατά είδος και ομάδα δενδρωδών καλλιέργειών

Από τις τέσσερις ομάδες των δενδρωδών καλλιεργειών, η συνολική ακαθάριστη αξία της παραγωγής των εσπεριδοειδών ανέρχονταν το 1980 σε 12,66 δισεκ. δρχ.

ή 710,5 εκατ. ευρώ του 2010, που είναι κατά 81,4% μεγαλύτερη της επιτευχθείσας το 2010 (391,7 εκατ. ευρώ). Στη διαμόρφωση της αξίας αυτής συνέβαλαν κυρίως τα πορτοκάλια (70,0%) και δευτερευόντως τα λεμόνια (21,9%) και τα μανταρινία (7,4%). Η αναλογία αυτή του 1980 άλλαξε ριζικά το 2010 για τα λεμόνια και τα μανταρινία. Πράγματι, η συμμετοχή των μεν μανταρινιών διπλασιάστηκε (15,0%), των δε λεμονιών υποδιπλασιάστηκε (10,7%), ενώ εκείνη των πορτοκαλιών βελτιώθηκε κατά 3%, δηλ. από 70,0% έγινε 73,0% (πίνακας 13).

Πίνακας 13. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας κατά είδος και ομάδα δενδρωδών καλλιέργειών μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Είδος δενδρωδών φυτών	Έτος 1980		Έτος 2010
	σε χιλιάδες δρχ.	αναγωγή σε ευρώ 2010	σε ευρώ
Εσπεριδοειδή			
Πορτοκαλιές	8.820.968	495.032.724	286.013.640
Λεμονιές	2.776.858	155.837.271	42.022.000
Μανταρινιές	933.095	52.365.291	58.762.550
Λοιπά εσπεριδοειδή	130.240	7.309.069	4.859.570
Σύνολο	12.661.161	710.544.355	391.657.760
Οπωροφόρα			
Μηλιές	4.121.503	231.298.748	98.801.520
Αχλαδιές	2.978.775	167.168.853	49.640.500
Ροδακινιές*	5.019.144	281.674.364	337.098.840
Βερικοκιές	1.742.507	97.789.493	30.492.000
Κερασιές	1.157.347	64.950.314	99.149.890
Συκιές νωπών σύκων	1.060.371	59.508.021	28.921.200
Ακτινιδιές	92.275	5.178.473	26.737.600
Λοιπά οπωροφόρα	1.178.358	70.639.815	23.625.200
Σύνολο	17.430.650	978.208.081	694.466.750
Λένδρα ξερών καρπών			
Αμυγδαλιές	4.105.189	230.383.206	54.323.660
Καρυδιές	2.760.374	154.912.189	47.861.000
Καστανιές	487.733	27.371.576	28.292.460
Λεπτοκαρυές (φουντουκιές)	846.450	47.502.774	1.812.360
Φυστικιές	470.955	26.429.995	49.727.320
Συκιές ξερών σύκων	786.903	44.160.996	20.184.000
Χαρουπιές	141.280	7.928.644	2.438.200
Μασσαχόδενδρα	108.650	6.097.438	8.294.000
Σύνολο	9.707.534	544.786.808	212.933.000
Ελαιόδενδρα			
Ελιές	8.622.054	483.869.670	372.495.320
Λάδι	24.057.235	1.350.092.028	695.348.080
Σύνολο	32.679.289	1.833.961.699	1.067.843.400

*Περιλαμβάνουν και τις νεκταρινιές

Η συνολική ακαθάριστη αξία της παραγωγής των οπωροφόρων ανέρχονταν το 1980 σε 17,4 δισεκ. δρχ. ή σε 978 εκατ. ευρώ του 2010, που ήταν κατά 40,9% μεγαλύτερη της επιτευχθείσης το 2010 (694,5 εκατ. ευρώ). Στη διαμόρφωση της αξίας αυτής συνέβαλαν πρωτίστως τα ροδάκινα (περιλαμβανομένων και των νεκταρινιών)(28,8%), τα μήλα (23,6%) και τα αχλάδια (17,1%), και δευτερευόντως τα βερίκοκα (10,0%), τα κεράσια (6,6%), τα νωπά σύκα (6,1%) και τα ακτινίδια (0,5%). Η αναλογία αυτή του 1980 άλλαξε σημαντικά το 2010, δηλ. η συμμετοχή άλλων οπωροφόρων αυξήθηκε και άλλων μειώθηκε. Πιο συγκεκριμένα, η συμμετοχή των ροδακίνων-νεκταρινιών ανέβηκε στο 48,5%, που σημαίνει ότι τα φρούτα αυτά αντιπροσωπεύουν περίπου το ήμισυ της συνολικής αξίας των οπωρικών. Εκτός όμως των ροδακίνων, σημαντική αύξηση της αξίας τους παρουσίασαν αφενός μεν τα κεράσια, αφετέρου δε τα ακτινίδια, αφού των μεν πρώτων η συμμετοχή υπερδιπλασιάστηκε (από 6,6% έγινε 14,3%), ενώ των δεύτερων 7πλασιάστηκε (από 0,5% έγινε 3,8%). Αντίθετα, η συμμετοχή των μήλων, των αχλαδιών, των βερικόκων και των νωπών σύκων μειώθηκε σημαντικά. Πράγματι, η συμμετοχή των μήλων μειώθηκε από 23,6 σε 14,2%, των αχλαδιών από 17,1 σε 7,1%, των βερικόκων από 10,0 σε 4,4% και των νωπών σύκων από 6,1 σε 4,2%. Η μείωση της αξίας των αχλαδιών, των βερικόκων και των νωπών σύκων συνδέεται κυρίως με τη μείωση του αριθμού των δένδρων και συνεπώς της συνολικής παραγωγής τους πέραν της μείωσης της τιμής τους, ενώ εκείνη των μήλων πρέπει να αποδοθεί αποκλειστικά στη μείωση της τιμής τους, αφού ο αριθμός των δένδρων και συνεπώς η συνολική παραγωγή τους αυξήθηκε.

Η συνολική ακαθάριστη αξία της παραγωγής των δένδρων ξερών καρπών ανέρχονταν το 1980 σε 9,71 δισεκ. δρχ. ή σε 545 εκατ. ευρώ του 2010, που είναι 2,5 φορές μεγαλύτερη της επιτευχθείσης το 2010 (213 εκατ. ευρώ). Στη διαμόρφωση της αξίας αυτής συνέβαλαν κυρίως τα αμύγδαλα (42,3%) και τα καρύδια (28,4%) και δευτερευόντως τα φουντούκια (8,7%), τα ξερά σύκα (8,1%), τα κάστανα (5,0%) και τα φυστίκια (4,9%). Η αναλογία αυτή του 1980 άλλαξε σημαντικά το 2010, αφού η συμμετοχή ορισμένων προϊόντων αυξήθηκε, ενώ άλλων μειώθηκε. Πιο συγκεκριμένα, η συμμετοχή των αμυγδάλων και των καρυδιών μειώθηκε από 42,3 σε 25,5% των πρώτων και από 28,4 σε 22,5% των δεύτερων. Τεράστια μείωση υπέστησαν και τα φουντούκια (από 8,7% σε 0,9%). Αντίθετα, τα φυστίκια, τα κάστανα

και τα ξερά σύκα βελτίωσαν τη συμμετοχή τους στην ακαθάριστη αξία της παραγωγής ξερών καρπών (από 4,9 σε 23,4%, από 5,0 σε 13,3% και από 8,1 σε 9,5% αντίστοιχα). Αυτό επιβεβαιώνεται από τη μείωση και την αύξηση αντίστοιχα της καλλιεργούμενης έκτασης και παραγωγής καθενός απ' αυτά.

Η συνολική ακαθάριστη αξία της παραγωγής των ελαιοδένδρων ανέρχονταν το 1980 σε 32,7 δισεκ. δρχ. ή σε 1,8 δισεκ. ευρώ του 2010, που είναι κατά 71,7% μεγαλύτερη της επιτευχθείσης το 2010 (1,07 δισεκ. ευρώ). Στην αξία αυτή συνέβαλαν το 1980 οι μεν βρώσιμες ελιές με 26,4%, ενώ οι ελαιοποιήσιμες υπό μορφή λαδιού με 73,6%. Η αναλογία αυτή το 2010 δείχνει ότι η συμβολή της αξίας των βρώσιμων ελαιών ανέβηκε στο 34,9% και εκείνη του ελαιόλαδου κατέβηκε στο 65,1%.

6. Σύγκριση συμμετοχής κάθε γεωγραφικής περιφέρειας στην ακαθάριστη αξία των σπουδαιότερων πρωτογενών φυτικών προϊόντων

Η σύγκριση αυτή είναι ενδιαφέρουσα, διότι δείχνει σε ποια κυρίως φυτικά προϊόντα στηρίζει κάθε γεωγραφική περιφέρεια τη συμμετοχή της στη συνολική ακαθάριστη αξία των σπουδαιότερων φυτικών προϊόντων της χώρας.

Οι περιφέρειες με τη μεγαλύτερη συμμετοχή στην ακαθάριστη αξία του συνόλου των σπουδαιότερων αροτραίων καλλιεργειών το 1980 ήταν η Μακεδονία (39,7%), ακολουθούμενη από τη Θεσσαλία (20,2%), τη Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (15,3%) και τη Θράκη (10,6%). Η σημαντικότητα της Μακεδονίας επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι συμμετείχε στην ακαθάριστη αξία του καρπού με 52,7%, των ζαχαροτεύλων με 51,9%, των δημητριακών με 46,9%, των κτηνοτροφικών φυτών με 35,6%, των οσπρίων με 27,9%, του βαμβακιού με 20,2% και των μπουστανικών περιλαμβανόμενης και της πατάτας με 17,6%. Από την πλευρά της Θεσσαλίας επισημαίνεται η μεγάλη συμμετοχή της στην ακαθάριστη αξία του βαμβακιού (62,9%), των δημητριακών (19,3%) και των ζαχαροτεύλων (19,2%). Η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια διακρίνεται για τη μεγάλη συμμετοχή της στην ακαθάριστη αξία του καρπού (26,1%), των οσπρίων (20,5%) και του βαμβακιού (15,0%). Τέλος, σημαντική θεωρείται και η συμμετοχή της Θράκης στη διαμόρφωση της αξίας των ζαχαροτεύλων (26,1%), των δημητριακών (13,6%) και των οσπρίων (13,6%). Από τις λοιπές περιφέρειες που δεν συμμετέχουν ουσιαστικά στην ακαθάριστη αξία των αροτραίων καλλιεργειών εντυπωσιακή είναι η συμμετοχή της Πελοποννήσου στην αξία των μπουστανικών και της πατάτας (35,0%)(πίνακας 14.1).

Πίνακας 14.1. Σύγκριση συμμετοχής κάθε γεωγραφικής περιφέρειας στην ακαθάριστη αξία των σπουδαιότερων πρωτογενών φυτικών προϊόντων της χώρας το έτος 1980.

Είδος και ομάδα φυτικών προϊόντων	Γεωγραφικές περιφέρειες								Σύνολο Χώρας
	Θράκη	Μακεδονία	Ήπειρος	Θεσσαλία	Στερεά Ελλάδα και Εύβοια	Πελοπόννησος	Νησιά Ιονίου Αιγαίου Πελάγους	Κρήτη	
Αροτραία	%	%	%	%	%	%	%	%	Χιλ. δρχ.
Δημητριακά	13,6	46,9	1,6	19,3	12,7	4,5	1,0	0,4	54.409.009
Όσπρια	13,6	27,9	5,7	9,7	20,5	12,7	4,8	5,1	3.314.468
Κτηνοτροφικά (καρπό, γόρτο)	11,6	35,6	9,7	13,9	15,3	8,2	1,3	4,4	14.587.349
Μποστανικά-Πατάτες	7,2	17,6	3,3	10,1	13,5	35,0	6,8	6,5	15.033.003
Καπνός	6,5	52,7	1,2	10,3	26,1	3,1	0,1	-	17.881.332
Βαμβάκι	1,1	20,2	0,4	62,9	15,0	0,4	-	-	11.817.760
Ξαχαρότευτλα	26,1	51,9	-	19,2	2,8	-	-	-	3.179.109
Σύνολο	10,6	39,7	2,6	20,2	15,3	8,3	1,6	1,7	120.222.030
Κηπευτικά									
Τομάτα νωπή (υλ.,θερ)	4,3	40,7	2,6	5,2	18,9	21,2	3,3	3,8	7.823.150
“ βιομηχανοποιήσιμη	2,8	18,0	-	38,8	21,0	19,2	0,2	-	4.882.442
Λοιπά λαχανικά	3,6	25,1	2,2	5,3	22,3	25,2	5,6	10,7	19.260.238
Σύνολο	3,6	27,8	2,0	10,4	21,3	23,3	4,2	7,4	31.965.830
Αμπελοειδή									
Σταφύλια	1,1	19,5	0,4	10,8	23,1	23,4	7,6	14,1	15.383.385
Σταφίδες	-	-	-	-	-	48,1	4,1	47,8	11.724.534
Σύνολο	0,6	11,0	0,2	6,2	13,1	34,1	6,1	28,7	27.107.919
Καρποφόρα									
Εσπεριδοειδή	-	-	20,5	0,2	6,3	58,7	4,2	10,1	12.661.161
Οπώρες	0,7	67,6	0,9	8,5	2,5	15,5	2,2	2,1	17.430.650
Ξεροί καρποί	3,6	14,6	3,0	18,7	7,6	27,5	6,8	18,2	9.707.534
Ελιές	0,3	2,5	2,5	6,3	26,6	26,9	14,6	20,3	32.679.289
Σύνολο	0,8	19,3	5,4	7,4	14,7	29,8	8,8	13,8	72.478.634

Οι ίδιες περιφέρειες είχαν τη μεγαλύτερη συμμετοχή και στην ακαθάριστη αξία του συνόλου των σπουδαιότερων αροτραίων καλλιεργειών το 2010, αλλά με μικρότερο συνολικά ποσοστό (79,6%) έναντι εκείνου του 1980 (85,5%). Πιο συγκεκριμένα, στη Μακεδονία το ποσοστό μειώθηκε από 39,7 σε 36,5% αν και η συμμετοχή της σε ορισμένα προϊόντα αυξήθηκε (π.χ. δημητριακά 50,0%, όσπρια 38,6%, μπουστανικά 17,6%, καπνός 56,6%, βαμβάκι 26,9% και ξαχαρότευτλα 66,1%). Στη Θεσσαλία το ποσοστό μειώθηκε από 20,2 σε 18,7% ως αποτέλεσμα μείωσης της συμμετοχής της και στα επιμέρους προϊόντα (π.χ. δημητριακά 16,7%, όσπρια 9,2%, μπουστανικά 7,9%, καπνός 4,8%, βαμβάκι 40,8%, τεύτλα 11,6%). Στη Στερεά Ελλάδα και Εύβοια το ποσοστό μειώθηκε από 15,3 σε 13,2% ως αποτέλεσμα μείωσης της συμμετοχής της και στα επιμέρους προϊόντα (π.χ. δημητριακά 10,8%, όσπρια 14,3%, μπουστανικά 11,2%, καπνός 1,2%). Αντίθετα, στη Θράκη το πο-

σοστό αυξήθηκε από 10,6 σε 11,2% χάρις στη μεγάλη αύξηση της συμμετοχής της στον καπνό (από 6,5 σε 36,8%) και στο βαμβάκι (από 1,1 σε 13,6%). Κάτι ανάλογο παρατηρήθηκε και στην Πελοπόννησο, δηλ. αυξήθηκε από 8,3% σε 13,6% χάρις στα όσπρια (από 12,7 σε 14,1%) και στα μπουστανικά με την πατάτα (από 35,0 σε 44,6%)(πίνακας 14.2).

Οι περιφέρειες με τη σημαντικότερη συμμετοχή στην ακαθάριστη αξία του συνόλου των κηπευτικών το 1980 ήταν η Μακεδονία (27,8%), η Πελοπόννησος (23,3%), η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (21,3%) και η Θεσσαλία (10,4%). Αναλυτικότερα, η Μακεδονία συμμετείχε με 40,7% και 18,0% στην ακαθάριστη αξία της νωπής και της βιομηχανοποιήσιμης τομάτας αντίστοιχα και με 25,1% στην ακαθάριστη αξία των υπόλοιπων κηπευτικών. Τα αντίστοιχα ποσοστά για την Πελοπόννησο ήταν 21,2%, 19,2% και 25,2%. Ανάλογη ήταν περίπου και η συμμετοχή της Στερεάς Ελλάδας με την Εύβοια (18,9%, 21,0% και 22,3%), ενώ μεγάλη ήταν η συμμετοχή της

Πίνακας 14.2. Σύγκριση συμμετοχής κάθε γεωγραφικής περιφέρειας στην ακαθάριστη αξία των σπουδαιότερων πρωτογενών φυτικών προϊόντων της χώρας το έτος 2010.

Είδος και ομάδα φυτικών προϊόντων	Γεωγραφικές περιφέρειες									Σύνολο Χώρας
	Θράκη	Μακεδονία	Ήπειρος	Θεσσαλία	Στερεά Ελλάδα και Εύβοια	Πελοπόννησος	Νησιά Ιονίου Αργαίου Πελάγους	Κρήτη		
Αροτραία	%	%	%	%	%	%	%	%	%	Ευρώ
Δημητριακά	13,7	50,0	2,3	16,7	10,8	5,9	0,5	0,1		985.362.840
Όσπρια	6,6	38,6	4,2	9,2	14,3	14,1	7,5	5,5		52.128.120
Κτηνοτροφικά (καρπό, χόρτο)	6,9	37,1	9,1	13,6	20,7	7,4	3,7	1,5		338.459.900
Μποστανικά-Πατάτες	2,7	17,6	2,3	7,9	11,2	44,6	5,3	8,4		575.153.690
Καπνός	36,8	56,6	-	4,8	1,8	-	-	-		96.252.310
Βαμβάκι	13,6	26,9	0,1	40,8	17,7	0,9	-	-		537.942.600
Ζαχαρότευτλα	21,1	66,1	-	11,6	1,2	-	-	-		24.746.640
Σύνολο	11,2	36,5	2,6	18,7	13,2	13,6	2,0	2,2		2.610.046.100
Κηπευτικά										
Τομάτα νωπή (υπ.,θερ)	1,8	18,8	3,6	6,8	17,4	20,9	6,3	24,4		534.073.180
“ βιομηχαν/σιμη	2,8	18,0	-	38,8	21,0	19,2	0,2	-		51.278.990
Λοιπά λαχανικά	2,4	18,5	1,9	7,6	30,2	25,4	4,1	9,9		1.030.820.435
Σύνολο	2,2	18,6	2,4	8,3	25,7	23,7	4,7	14,4		1.616.172.605
Αμπελοειδή										
Σταφύλια	0,7	24,8	0,6	8,1	14,2	31,4	7,3	12,9		292.341.740
Σταφίδες	-	-	-	-	-	65,1	8,8	26,1		177.642.650
Σύνολο	0,4	15,4	0,4	5,0	8,9	44,1	7,9	17,9		469.984.390
Καρποφόρα										
Εσπεριδοειδή	-	-	12,5	-	4,0	68,2	3,6	11,7		391.657.760
Οπώρες	0,4	79,9	0,3	10,4	1,0	6,2	0,8	1,0		694.466.750
Ξεροί καρποί	2,2	23,0	4,2	26,3	11,1	20,0	7,9	5,3		212.933.000
Ελιές	0,3	12,7	2,4	7,0	20,6	25,4	9,2	22,4		1.067.843.400
Σύνολο	0,5	31,3	3,6	8,6	11,2	26,4	5,7	12,7		2.366.900.910

Θεσσαλίας στην ακαθάριστη αξία της βιομηχανοποιησιμης τομάτας (38,8%). Από τις λοιπές περιφέρειες ξεχωρίζει η συμμετοχή της Κρήτης στην ακαθάριστη αξία ορισμένων λαχανικών (10,7%) (πίνακας 14.1).

Το 2010 παρατηρήθηκε μείωση της συμμετοχής της Μακεδονίας στην ακαθάριστη αξία των κηπευτικών (από 27,8% σε 18,6%), λόγω μείωσης κυρίως της συμμετοχής της στην ακαθάριστη αξία της νωπής τομάτας (από 40,7% σε 18,8%) και ορισμένων λαχανικών (από 25,1% σε 18,5%). Αντίθετα, παρατηρήθηκε αύξηση της συμμετοχής της Στερεάς Ελλάδας και Εύβοιας στην ακαθάριστη αξία αυτών (από 21,3% σε 25,7%), λόγω αύξησης της συμμετοχής της στην ακαθάριστη αξία των λοιπών λαχανικών (από 22,3% σε 30,2%). Από τις υπόλοιπες περιφέρειες σημαντική είναι η αύξηση της συμμετοχής της Κρήτης στην ακαθάριστη αξία της νωπής τομάτας (από 3,8% σε 24,4%) (πίνακας 14.2).

Οι σπουδαιότερες περιφέρειες από πλευράς συμμετοχής τους στην ακαθάριστη αξία των σταφυλιών ήταν

το 1980 η Πελοπόννησος (23,4%), η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (23,1%), η Μακεδονία (19,5%), η Κρήτη (14,1%) και η Θεσσαλία (10,8%), ενώ εκείνες της σταφίδας ήταν αφενός μεν η Πελοπόννησος (ως κορινθιακή 48,1%), αφετέρου δε η Κρήτη (ως σουλτανίνα 47,8%). Με άλλα λόγια, στην ακαθάριστη αξία των σταφυλιών (οινοποιήσιμων και επιτραπέζιων) συμμετείχαν πολλές περιφέρειες της χώρας, ενώ σ' εκείνη της σταφίδας (κορινθιακής και σουλτανίνας) συμμετείχαν δύο μόνο περιφέρειες της χώρας. Η εικόνα αυτή δεν φαίνεται να άλλαξε το 2010 τόσο για τα σταφύλια, όσο και για τις σταφίδες παρά μόνο ως προς τα ποσοπά ορισμένων περιφερειών. Πράγματι, στα σταφύλια παρατηρήθηκε μια αύξηση της συμμετοχής της Πελοποννήσου (από 23,4 σε 31,4%) και της Μακεδονίας (από 19,5 σε 24,8%) και μια μείωση μεγαλύτερη στη Στερεά Ελλάδα και Εύβοια (από 23,1 σε 14,2%) και μικρότερη στην Κρήτη (από 14,1 σε 12,9%). Όσον αφορά τις σταφίδες είχαμε σημαντική αύξηση της συμμετοχής της Πελοποννήσου

(από 48,1 σε 65,1%) και αντίστοιχη μείωση της συμμετοχής της Κρήτης (από 47,8 σε 26,1%), λόγω επέκτασης της σουλτανίνας στην Πελοπόννησο και συρρίκνωσης αυτής στην Κρήτη (πίνακες 14.1 και 14.2).

Πριν παρουσιασθούν οι σπουδαιότερες περιφέρειες από πλευράς συμμετοχής τους στην ακαθάριστη αξία της παραγωγής των σπουδαιότερων δενδρωδών καλλιιεργειών είναι ανάγκη να γίνει διάκριση μεταξύ τους, αφού δεν επικρατούν σε όλα τα είδη των δενδρωδών καλλιιεργειών οι ίδιες γεωγραφικές περιφέρειες. Πιο συγκεκριμένα, στην ακαθάριστη αξία των εσπεριδοειδών συμβάλλει κατά πρώτο λόγο η Πελοπόννησος (58,7%) και δευτερευόντως η Ήπειρος (20,5%) με την Κρήτη (10,1%). Με άλλα λόγια, η Πελοπόννησος (Αργολίδα και Λακωνία), η Ήπειρος (Αρτα) και η Κρήτη (Χανιά) συμμετείχαν σχεδόν αποκλειστικά στην ακαθάριστη αξία των εσπεριδοειδών (89,3%). Η συμμετοχή των τριών αυτών περιφερειών στην ακαθάριστη αξία των εσπεριδοειδών αυξήθηκε από 89,3% το 1980 σε 92,4% το 2010 χάρις στη μεγαλύτερη συμμετοχή της Πελοποννήσου (από 58,7 σε 68,2%) και της Κρήτης (από 10,1 σε 11,7%) σε σύγκριση με τη μείωση της συμμετοχής της Ηπείρου (από 20,5 σε 12,5%).

Στη διαμόρφωση της ακαθάριστης αξίας της οπωροπαραγωγής πολύ μεγάλη ήταν το 1980 η συμμετοχή της Μακεδονίας (67,6%), ακολουθούμενη από την Πελοπόννησο (15,5%) και τη Θεσσαλία (8,5%). Η συμμετοχή των τριών αυτών περιφερειών αυξήθηκε από 91,6% το 1980 σε 96,5% το 2010, χάρις στην μεγαλύτερη αύξηση της συμμετοχής της Μακεδονίας (από 67,6 σε 79,9%) και της Θεσσαλίας (από 8,5 σε 10,4%) από τη μείωση της Πελοποννήσου (από 15,5 σε 6,2%). Αναλυτικότερα, η αύξηση της Μακεδονίας και της Θεσσαλίας οφείλεται κυρίως στην αύξηση της

αξίας των ροδακίνων και των κερασιών, ενώ η μείωση της Πελοποννήσου αποδίδεται στην υποχώρηση της αξίας των βερικόκων (πίνακες 14.1 και 14.2).

Στη διαμόρφωση της ακαθάριστης αξίας της παραγωγής ξερών καρπών συνέβαλαν το 1980 όλες σχεδόν οι γεωγραφικές περιφέρειες της χώρας με μεγαλύτερη την Πελοπόννησο (27,5%), ακολουθούμενη από τη Θεσσαλία (18,7%), την Κρήτη (18,2%) και τη Μακεδονία (14,6%). Από τους ξηρούς καρπούς η μεγαλύτερη συμβολή προέρχεται από τα αμύγδαλα, τα καρύδια, τα φουντούκια και τα ξερά σύκα. Το 2010 η συμμετοχή της Πελοποννήσου και της Κρήτης μειώθηκε της μεν πρώτης από 27,5 σε 20,0%, της δε δεύτερης από 18,2 σε 5,3%, ενώ εκείνη της Θεσσαλίας και της Μακεδονίας αυξήθηκε της μεν πρώτης από 18,7 σε 26,3%, της δε δεύτερης από 14,6 σε 26,3%. Στο σημείο αυτό επισημαίνεται η μείωση της συμμετοχής των αμυγδάλων, των καρυδιών, των φουντουκιών και των σύκων, και η αύξηση των καστώνων και των φυσιτικών.

Στη διαμόρφωση της ακαθάριστης αξίας της ελαιοπαραγωγής του 1980 συνέβαλαν αφενός μεν η Πελοπόννησος (26,9%), η Κρήτη (20,3%) και τα λοιπά νησιά (14,6%) υπό τη μορφή κυρίως ελαιοποιήσιμων ελαιών, αφετέρου δε η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια υπό τη μορφή κυρίως βρώσιμων ελαιών (26,6%). Οι ίδιες περιφέρειες συμμετείχαν και στη διαμόρφωση της ακαθάριστης αξίας της ελαιοπαραγωγής το 2010 με την προσθήκη της Μακεδονίας, αλλά σε διαφορετικά ποσοστά. Πράγματι, η συμμετοχή της Πελοποννήσου, της Κρήτης και των λοιπων νησιών μειώθηκε από 61,8% το 1980 σε 57,0% το 2010, ενώ εκείνη της Στερεάς Ελλάδας με την Εύβοια και της Μακεδονίας αυξήθηκε από 29,1% το 1980 σε 33,3% το 2010.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

1. Σύγκριση αριθμού εκτρεφόμενων ζώων κατά μεγάλες κατηγορίες αυτών

Όταν λέμε κατά μεγάλες κατηγορίες ζώων εννοούμε, σύμφωνα με τη γεωργική στατιστική, τα βοοειδή, τα βουβαλοειδή, τα προβατοειδή, τα αιγοειδή, τα χοιροειδή, τα κουνελοειδή, τα ορνιθοειδή και τα μελίσια. Η σύγκριση αυτή δεν περιορίζεται στο σύνολο της χώρας, αλλά επεκτείνεται τόσο κατά υψομετρικές περιοχές, όσο και κατά γεωγραφικές περιφέρειες.

1.1. Σύγκριση αριθμού εκτρεφόμενων ζώων κατά μεγάλες κατηγορίες στο σύνολο της χώρας

Ο συνολικός αριθμός των βοοειδών το 1980 ήταν 880.833 και το 2010 έπεσε στις 626.560 (δηλ. μειώθηκε 28,9%). Από τις διάφορες κατηγορίες αυτών μόνο τα εγχώρια βελτιωμένα μειώθηκαν και μάλιστα σημαντικά (44%), ενώ τα εγχώρια αβελτίωτα και τα ξενικά αυξήθηκαν (8,8% και 1,0% αντίστοιχα). Η πωτική πορεία των βοοειδών τόσο ως σύνολο, όσο και κατά κατηγορίες συνεχίστηκε μέχρι το 1995 και κατόπιν παρουσίασε ελαφρά ανάκαμψη. Ο συνολικός αριθ-

μός των βουβαλοειδών αυξήθηκε από 1.113 το 1980 σε 1.764 το 2010 (δηλ. 58,5%), αφού ακολούθησε αρχικά πτωτική και από το 2000 ανοδική πορεία. Ο συνολικός αριθμός των προβατοειδών αυξήθηκε από 8.048.432 το 1980 σε 8.888.655 το 2010, (δηλ. 10,4%). Από τις τρεις κατηγορίες αυτών μόνο τα ποιμενικά αυξήθηκαν (17,8%), ενώ τόσο τα οικόσιτα, όσο και τα νομαδικά μειώθηκαν (15,4% και 28,4% αντίστοιχα). Κατά τη διάρκεια της 30ετίας ο συνολικός αριθμός των προβατοειδών και ειδικότερα των ποιμενικών παρουσίασε συνεχή αύξηση, ενώ εκείνος των οικόσιτων και των νομαδικών συνεχή μείωση. Ο συνολικός αριθμός των αιγοειδών αυξήθηκε από 4.754.945 το 1980 σε 5.275.454 το 2010 (δηλ. 10,9%). Από τις τρεις κατηγορίες αυτών μόνο τα ποιμενικά αυξήθηκαν (24,9%), ενώ τόσο τα οικόσιτα, όσο και τα νομαδικά μειώθηκαν (31,9% και 24,9% αντίστοιχα). Όσον αφορά την πορεία των αιγοειδών κατά τη διάρκεια της 30ετίας τόσο για το σύνολο και τα ποιμενικά, όσο και για τα οικόσιτα και τα νομαδικά ισχύουν όσα γράφονται για τα προβατοειδή (πίνακας 15).

των κουνελοειδών αναπαραγωγής μειώθηκε από 1.771.770 το 1980 σε 1.205.210 το 2010 (δηλ. 32%) ως αποτέλεσμα συνεχούς σχεδόν μείωσης αυτών. Ο συνολικός αριθμός των ορνίθων αυγοπαραγωγής μειώθηκε από 29.562.387 το 1980 σε 28.959.411 το 2010 (δηλ. 2,0%). Από τις δύο κατηγορίες αυτών οι συστηματικά εκτρεφόμενες αυξήθηκαν (32,3%), ενώ οι χωρικά εκτρεφόμενες μειώθηκαν (48,7%). Ο συνολικός αριθμός των ορνίθων κρεατοπαραγωγής μειώθηκε από 85.640.295 το 1980 σε 69.056.035 το 2010 (δηλ. 19,4%), αφού παρουσίασε αυξομειώσεις καθόλη τη διάρκεια της 30ετίας. Τέλος, ο συνολικός αριθμός των κυψελών αυξήθηκε από 1.190.856 το 1980 σε 1.374.419 το 2010 (δηλ. 15,4%) μετά από συνεχή αύξηση αυτών. Απ' αυτές, οι μεν ευρωπαϊκού τύπου αυξήθηκαν (31,3%), ενώ οι εγχώριου τύπου μειώθηκαν (62,7%).

Συνοπτικά μπορεί να λεχθεί ότι από τα εκτρεφόμενα ζώα εκείνα που παρουσίασαν μείωση από το 1980 στο 2010 ήταν τα βοοειδή, τα χοιροειδή, τα κουνελοειδή και τα ορνίθια κρεατοπαραγωγής. Οι

Πίνακας 15. Σύγκριση αριθμού ζώων κατά είδος και κατηγορία αυτών στο σύνολο της χώρας μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Είδος ζώων	Έτος 1980	Έτος 2010	Αυξομείωση %
Βοοειδή συνολικά	880.833	626.560	-28,9
Αγελάδες γαλ/γής συνολικά	356.783	211.871	-40,6
“ εγγώριες αβελτίωτες	32.804	11.890	-63,8
“ εγγώριες βελτιωμένες	270.991	133.484	-50,7
“ ξενικές	52.988	66.497	+25,5
Βουβαλοειδή	1.113	1.764	+58,5
Προβατοειδή συνολικά	8.048.432	8.888.655	+10,4
Ποιμενικά	6.562.064	7.729.978	+17,7
Οικόσιτα	725.770	614.137	-15,4
Νομαδικά	760.598	544.540	-28,4
Προβατίνες γαλακτοπαραγωγής	6.487.494	7.074.964	+9,1
Αιγοειδή συνολικά	4.754.945	5.275.454	+10,9
Ποιμενικά	3.546.153	4.429.252	+24,9
Οικόσιτα	883.790	602.166	-31,9
Νομαδικά	325.002	244.036	-24,9
Αίγες γαλακτοπαραγωγής	3.486.975	4.003.218	+14,8
Χοιροειδή αναπαραγωγής	206.487	168.845	-18,2
Κουνελοειδή αναπαραγωγής	1.771.770	1.205.210	-32,0
Ορνιθοειδή αυγ/γής συνολικά	29.562.387	28.959.411	-2,0
“ συστηματικής εκτροφής	17.038.066	22.537.979	+32,3
“ χωρικής εκτροφής	12.524.321	6.421.432	-48,7
Ορνιθοειδή κρεατοπαραγωγής	85.640.295	69.056.035	-19,4
Κυψέλες μελισσών συνολικά	1.190.856	1.374.419	+15,4
“ ευρωπαϊκού τύπου	990.044	1.299.477	+31,3
“ χωρικού τύπου	200.812	74.942	-62,7

Ο συνολικός αριθμός των χοιροειδών αναπαραγωγής μειώθηκε από 206.487 το 1980 σε 168.845 το 2010 (δηλ. 18,2%) μετά από συνεχή μείωση τη χρονική περίοδο 1995-2010. Ο συνολικός αριθμός

ορνίθες αυγοπαραγωγής μειώθηκαν λόγω μεγάλης μείωσης των χωρικά εκτρεφόμενων ορνίθων, αφού οι συστηματικά εκτρεφόμενες αυξήθηκαν σημαντικά. Αντίθετα, αύξηση παρατηρήθηκε στα προβατοειδή,

στα αιγοειδή και στις ευρωπαϊκού τύπου κυψέλες.

1.2 Σύγκριση αριθμού εκτρεφόμενων ζώων κατά μεγάλες κατηγορίες σε κάθε υψομετρική περιοχή

Η μείωση του συνολικού αριθμού των βοοειδών από το 1980 στο 2010 οφείλεται κυρίως στη μεγάλη μείωση αυτών στην πεδινή περιοχή (45,6%) και δευτερευόντως στην ημιορεινή (13,0%), ενώ στην ορεινή παρατηρήθηκε αύξηση αυτών κατά 25,3% (αγελάδες και μόσχου ελεύθερης βοσκής). Από τις τρεις κατηγορίες βοοειδών και ειδικότερα των θηλυκών, τα εγχώρια αβελτίωτα υποχώρησαν στην πεδινή περιοχή (27,0%), ενώ αυξήθηκαν στην ημιορεινή (10,9%) και στην ορεινή (30,8%) περιοχή. Αντίθετα, στα εγχώρια βελτιωμένα η μείωση δεν περιορίστηκε μόνο στην πεδινή (57,3%), αλλά παρατηρήθηκε και στην ημιορεινή (25,2%) περιοχή, ενώ αύξηση είχαμε μόνο στην ορεινή (11,8%) περιοχή. Όσον αφορά τα ξενικά αύξηση παρατηρήθηκε και στις τρεις περιοχές (πεδινή 9,2%, ημιορεινή 16,9%, ορεινή 24,6%). Η αύξηση του συνολικού αριθμού των βουβαλοειδών οφείλεται στην αύξησή τους σε όλες τις περιοχές. Πράγματι, ο αριθμός τους αυξήθηκε στην πεδινή από 747 σε 808, στην ημιορεινή από 337 σε 839 και στην ορεινή από 29 σε 117, που σημαίνει ότι η μεγαλύτερη αναλογικά αύξηση παρατηρήθηκε στην ημιορεινή και ορεινή περιοχή (πίνακας 16).

Η αύξηση του συνολικού αριθμού των προβατοειδών οφείλεται στην αύξησή τους σε όλες τις περιοχές, λιγότερο μεν στην πεδινή (7,9%), περισσότερο δε στην ημιορεινή (12,4%) και την ορεινή (12,7%) περιοχή. Από τις τρεις κατηγορίες προβατοειδών, τα ποιμενικά αυξήθηκαν σε όλες τις περιοχές (πεδινή 14,6%, ημιορεινή 21,0%, ορεινή 18,7%), ενώ τα νομαδικά μειώθηκαν και στις τρεις περιοχές (11,9%, 39,5% και 27,8% αντίστοιχα). Το ίδιο ισχύει και για τα οικόσιτα με εξαίρεση εκείνα της ημιορεινής περιοχής (-24,1%, +9,0%, -9,9%). Η αύξηση του συνολικού αριθμού των αιγοειδών οφείλεται στην αύξησή τους στην ημιορεινή (24,8%) και την ορεινή (15,6%) περιοχή, αφού ο αριθμός τους στην πεδινή υποχώρησε (15,5%). Από τις τρεις κατηγορίες μόνο τα ποιμενικά αυξήθηκαν και μάλιστα στην ημιορεινή (41,0%) και την ορεινή (27,7%) περιοχή, ενώ στην πεδινή μειώθηκαν (5,2%). Αντίθετα, τα οικόσιτα και τα νομαδικά μειώθηκαν σε όλες τις περιοχές από 24,9 μέχρι 35,9% για τα πρώτα και από 13,4 μέχρι 37,5% για τα δεύτερα.

Η μείωση του αριθμού των χοιροειδών αναπαγωγής οφείλεται στη μείωσή τους τόσο στην πεδινή (22,9%), όσο και στην ημιορεινή (17,4%) περιοχή, ενώ στην ορεινή παρατηρήθηκε αύξηση αυτών κατά 0,4% (χοίροι ελεύθερης βοσκής). Η μείωση του συνολικού αριθμού των κουνελοειδών οφείλεται

Πίνακας 16. Σύγκριση αριθμού ζώων κατά είδος και κατηγορία αυτών σε κάθε υψομετρική περιοχή της χώρας μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Είδος και κατηγορία ζώων	Πεδινή περιοχή		Ημιορεινή περιοχή		Ορεινή περιοχή	
	1980	2010	1980	2010	1980	2010
Βοοειδή	585.733	318.817	161.718	140.644	133.382	167.099
Εγχώρια αβελτίωτα	39.540	28.846	37.970	42.127	60.378	78.993
“ βελτιωμένα	432.535	184.505	109.588	81.998	66.872	74.776
Ξενικά	113.658	105.466	14.160	16.519	6.132	13.330
Βουβαλοειδή	747	808	337	839	29	117
Προβατοειδή	3.010.451	3.248.343	2.228.935	2.506.156	2.782.046	3.134.156
Οικόσιτα	319.915	242.767	158.899	173.253	219.956	198.117
Ποιμενικά	2.400.515	2.750.152	1.786.820	2.161.546	2.374.729	2.818.280
Νομαδικά	290.021	255.424	283.216	171.357	187.361	117.759
Αιγοειδή	1.135.841	960.053	1.439.541	1.796.032	2.179.563	2.519.369
Οικόσιτα	309.709	206.960	248.249	186.353	325.832	208.853
Ποιμενικά	732.366	694.447	1.062.925	1.498.527	1.750.862	2.236.278
Νομαδικά	93.766	58.646	128.367	111.152	102.869	74.238
Χοιροειδή αναπ/γής	128.055	98.690	48.132	39.735	30.300	30.420
Κουνελοειδή “	826.944	556.742	504.119	349.630	440.707	298.838
Ορνιθοειδή αγωγής	15.900.125	15.823.457	9.048.726	8.399.734	4.613.536	4.736.220
Συστημικής εκτροφής	9.105.948	12.499.514	6.163.482	6.729.270	1.768.636	3.309.195
Χωρικής εκτροφής	6.794.177	3.323.943	2.885.244	1.670.464	2.844.900	1.427.025
Ορνιθοειδή κρεατ/γής	48.301.126	44.472.087	27.490.515	15.882.888	9.848.634	8.701.060
Κυψέλες μελισσών	323.315	445.311	421.413	468.593	446.128	460.515
Ευρωπαϊκού τύπου	283.714	423.467	342.120	441.821	364.210	434.189
Εγχώριου τύπου	39.601	21.844	79.293	26.772	81.918	26.326

στη μείωσή τους σε όλες τις περιοχές κατά το ίδιο σχεδόν ποσοστό (πεδινή 32,8%, ημιορεινή 30,6%, ορεινή 32,2%). Απ' αυτό φαίνεται ότι υπάρχει τάση μείωσης της κουνελοτροφίας στη χώρα μας.

Η μείωση του συνολικού αριθμού των ορνίθων αυγοπαραγωγής οφείλεται στη μείωση των ορνίθων χωρικής εκτροφής και μάλιστα σε όλες τις περιοχές (πεδινή 51,1%, ημιορεινή 42,1%, ορεινή 49,8%), ενώ οι όρνιθες συστηματικής εκτροφής αυξήθηκαν σε όλες τις περιοχές (πεδινή 37,3%, ημιορεινή 10,8%, ορεινή 24,9%). Η μείωση του συνολικού αριθμού των ορνιθίων κρεατοπαραγωγής οφείλεται κυρίως στην ημιορεινή (44,1%) και δευτερευόντως στην ορεινή (14,1%) και στην πεδινή (6,9%) περιοχή.

Η αύξηση του συνολικού αριθμού των κυψελών οφείλεται αποκλειστικά στην αύξηση των ευρωπαϊκού τύπου κυψελών και μάλιστα σε όλες τις περιοχές (πεδινή 49,3%, ημιορεινή 29,1%, ορεινή 19,2%), αφού ο αριθμός των χωρικού τύπου κυψελών μειώθηκε τόσο συνολικά, όσο και κατά περιοχές (πεδινή 44,8%, ημιορεινή 66,2%, ορεινή 67,9%).

1.3 Σύγκριση αριθμού εκτρεφόμενων ζώων κατά μεγάλες κατηγορίες σε κάθε γεωγραφική περιφέρεια

Η μεγαλύτερη μείωση ως ποσοστό του συνολικού αριθμού των βοοειδών από το 1980 στο 2010 παρατηρήθηκε στην Κρήτη (87,9%), στη Θράκη (56,4%), στη Μακεδονία (36,8%) και στα νησιά του Αιγαίου και Ιονίου πελάγους (36,5%), ενώ στις λοιπές περιφέρειες είχαμε αύξηση σημαντική στην Ήπειρο (75,8%) και περιορισμένη στη Θεσσαλία (9,9%) και στη Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (3,1%). Αναλυτικότερα, στη Θράκη είχαμε μείωση στα εγχώρια (αβελτίωτα 46,2%, βελτιωμένα 71,7%) και αύξηση στα ξενικά (51,8%). Στη Μακεδονία σημειώθηκε μείωση σημαντική στα εγχώρια (αβελτίωτα 15,0% και βελτιωμένα 46,1%) και ασήμαντη στα ξενικά (0,5%). Αντίθετα στην Ήπειρο παρατηρήθηκε αύξηση στα εγχώρια αβελτίωτα (180,7%) και στα ξενικά (8,9%) και μείωση στα εγχώρια βελτιωμένα (9,1%). Στη Θεσσαλία αυξήθηκαν τα εγχώρια αβελτίωτα (4,2%) και υποχώρησαν τα εγχώρια βελτιωμένα (3,1%), ενώ τα ξενικά υπερδιπλασιάστηκαν (από 5.834 σε 14.932). Στη Στερεά Ελλάδα και Εύβοια είχαμε υπερδιπλασιασμό

Πίνακας 17. Σύγκριση αριθμού ζώων κατά είδος και κατηγορία αυτών σε κάθε γεωγραφική περιφέρεια της χώρας μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Γεωγραφικές περιφέρειες	Βοοειδή		Προβατοειδή		Αιγοειδή		Χοιροειδή	
	1980	2010	1980	2010	1980	2010	1980	2010
Θράκη	143.514	62.620	419.319	387.975	286.439	307.981	14.292	6.373
Μακεδονία	450.259	284.402	1.430.669	1.575.740	863.079	1.062.373	41.653	38.107
Ήπειρος	31.341	55.084	1.005.354	806.771	339.876	269.685	14.072	17.545
Θεσσαλία	83.538	91.819	1.273.783	1.136.142	458.244	474.708	25.403	26.409
Στερεά Ελλάδα	53.275	54.939	1.494.656	1.490.615	969.209	913.857	49.657	42.222
- Εύβοια								
Πελοπόννησος	38.456	35.211	1.131.645	1.395.954	1.082.512	920.654	25.306	14.196
Νησιά	63.673	40.462	632.169	755.539	433.894	691.444	15.649	11.400
Αιγαίου-Ιονίου Πελάγους								
Κρήτη	16.777	2.023	660.837	1.339.919	321.692	634.752	20.455	12.593
Σύνολο	880.833	626.560	8.048.432	8.888.655	4.754.945	5.275.454	206.487	168.845
Γεωγραφικές περιφέρειες	Κουνελοειδή		Όρνιθες αυγ/γής		Όρνιθια κρεατ/γής		Κυψέλες μελισσών	
	1980	2010	1980	2010	1980	2010	1980	2010
Θράκη	28.326	19.015	865.860	1.221.280	1.451.001	2.059.106	32.645	53.947
Μακεδονία	143.123	74.980	5.121.981	6.326.357	10.185.067	4.562.753	364.987	312.717
Ήπειρος	21.284	14.325	2.734.784	7.777.987	23.050.366	25.213.285	29.615	60.003
Θεσσαλία	63.714	45.195	1.551.815	855.619	3.298.771	1.568.394	64.099	110.834
Στερεά Ελλάδα	218.329	136.882	12.058.059	7.994.387	34.579.283	19.435.647	181.040	238.084
- Εύβοια								
Πελοπόννησος	375.375	227.718	3.917.611	2.579.427	7.937.099	3.225.972	120.123	215.469
Νησιά	177.784	157.351	1.686.133	1.173.868	2.309.905	1.921.302	105.692	157.367
Αιγαίου-Ιονίου Πελάγους								
Κρήτη	743.835	529.744	1.626.144	1.030.485	2.828.503	1.358.396	91.843	151.056
Σύνολο	1.771.770	1.205.210	29.562.387	28.959.411	85.639.995	69.056.035	990.044	1.299.477

των εγχώριων αβελτίωτων (από 15.954 σε 34.575), υποδιπλασιασμό των ξενικών (από 20.015 σε 9.002) και σημαντική μείωση των εγχώριων βελτιωμένων (από 17.306 σε 11.362). Στην Πελοπόννησο παρατηρήθηκε μείωση των βοοειδών (8,4%), οφειλόμενη αποκλειστικά στη μείωση των εγχώριων βοοειδών (αβελτίωτων 22,4% και βελτιωμένων 9,4%), αφού τα ξενικά αυξήθηκαν (15,9%). Τέλος, τόσο στα νησιά Αιγαίου-Ιονίου Πελάγους, όσο και στην Κρήτη σημειώθηκε μεγάλη μείωση και στις τρεις κατηγορίες βοοειδών (από 50,0 μέχρι 81,5% στα εγχώρια αβελτίωτα, από 36,6 μέχρι 71,0% στα εγχώρια βελτιωμένα, από 9,9 μέχρι 84,9% στα ξενικά) (πίνακας 17).

Η μεγαλύτερη αύξηση ως ποσοστό του συνολικού αριθμού των προβατοειδών από το 1980 στο 2010 παρατηρήθηκε στην Κρήτη (102,8%), που σημαίνει ότι ο αριθμός τους διπλασιάστηκε, ακολουθούμενη από την Πελοπόννησο (21,0%), τα νησιά Αιγαίου-Ιονίου Πελάγους (19,5%) και τη Μακεδονία (10,1%). Αντίθετα, η μεγαλύτερη μείωση αυτών σημειώθηκε στην Ήπειρο (19,8%), ακολουθούμενη από τη Θεσσαλία (10,8%) και τη Θράκη (7,5%), ενώ στη Στερεά Ελλάδα και Εύβοια ο συνολικός αριθμός τους παρέμεινε ουσιαστικά αμετάβλητος (μείωση 0,2%). Ο διπλασιασμός των προβατοειδών στην Κρήτη οφείλεται στον υπερδιπλασιασμό των ποιμενικών (147,1%), αφού η αύξηση στα οικόσιτα και τα νομαδικά περιορίστηκε στο 11,1% και 15,7% αντίστοιχα. Στην Πελοπόννησο η αύξηση οφείλεται στα ποιμενικά (27,1%) και στα οικόσιτα (38,3%), αφού τα νομαδικά υποχώρησαν (23,8%). Στα νησιά Αιγαίου-Ιονίου Πελάγους η αύξηση οφείλεται αποκλειστικά στα ποιμενικά (30,5%), αφού τόσο τα οικόσιτα, όσο και τα νομαδικά μειώθηκαν (25,9% και 64,1% αντίστοιχα). Το ίδιο παρατηρήθηκε και στη Μακεδονία, αφού μόνο τα ποιμενικά αυξήθηκαν (12,1%), ενώ τα οικόσιτα και τα νομαδικά μειώθηκαν (47,6% και 81,8% αντίστοιχα). Η μείωση του συνολικού αριθμού των προβατοειδών στην Ήπειρο οφείλεται σε όλες τις κατηγορίες αυτών, αλλά περισσότερο στα οικόσιτα (57,1%) και τα νομαδικά (50,9%) και λιγότερο στα ποιμενικά (6,2%). Το ίδιο με την Ήπειρο παρατηρήθηκε και στη Θεσσαλία, δηλ. η συνολική μείωση οφείλεται κυρίως στα οικόσιτα (59,1%) και τα νομαδικά (13,7%) και δευτερευόντως στα ποιμενικά (8,4%). Χαρακτηριστικό της Θράκης είναι ότι αυξήθηκαν τα οικόσιτα (41,2%) και μειώθηκαν τα νομαδικά (71,4%) και τα ποιμενικά (7,7%).

Η μεγαλύτερη αύξηση ως ποσοστό του συνολικού αριθμού των αιγοειδών από το 1980 στο 2010 σημειώθηκε στην Κρήτη (97,3%), που σημαίνει ότι ο αριθμός τους περίπου διπλασιάστηκε, ακολουθούμενη από τα

νησιά Αιγαίου-Ιονίου Πελάγους (59,4%) και τη Μακεδονία (23,1%). Η αύξηση αυτή οφείλεται αποκλειστικά στα ποιμενικά, αφού τόσο τα οικόσιτα, όσο και τα νομαδικά μειώθηκαν και στις τρεις προαναφερθείσες περιφέρειες. Πιο συγκεκριμένα, αυξήθηκαν στην Κρήτη (189%), στα νησιά Αιγαίου-Ιονίου Πελάγους (95,5%) και στη Μακεδονία (38,3%). Μικρή αύξηση του συνόλου των αιγοειδών παρατηρήθηκε τόσο στη Θράκη (7,5%), όσο και στη Θεσσαλία (3,6%), οφειλόμενη αποκλειστικά στην αύξηση των ποιμενικών. Αντίθετα, σημειώθηκε μείωση αυτών στην Ήπειρο (20,7%), στην Πελοπόννησο (15,0%) και στην Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (5,7%), οφειλόμενη στη μείωση όλων των κατηγοριών αιγοειδών.

Σε όλες τις περιφέρειες της χώρας παρατηρήθηκε μείωση του αριθμού των χοιροειδών αναπαραγωγής από το 1980 στο 2010 με εξαίρεση περισσότερο την Ήπειρο (αύξηση 24,7%) και λιγότερο τη Θεσσαλία (αύξηση 4,0%). Η μεγαλύτερη μείωση σημειώθηκε στη Θράκη (55,4%), ακολουθούμενη από την Πελοπόννησο (43,9%), την Κρήτη (38,4%), τα νησιά Αιγαίου και Ιονίου Πελάγους (24,3%), τη Στερεά Ελλάδα και Εύβοια (15,0%) και τη Μακεδονία (8,5%). Με άλλα λόγια, εκτός από την Ήπειρο και τη Θεσσαλία, η αναπαραγωγός και κρεατοπαραγωγός χοιροτροφία υποχώρησε στη χώρα μας το 2010 συγκρινόμενη με την αντίστοιχη του 1980. Ο αριθμός των κουνελοειδών αναπαραγωγής παρουσίασε μείωση από το 1980 στο 2010 σε όλες τις περιφέρειες της χώρας, η οποία κυμάνθηκε από 11,5% στα νησιά Αιγαίου-Ιονίου Πελάγους μέχρι 47,6% στη Μακεδονία. Η μείωση του αριθμού αυτών στις υπόλοιπες περιφέρειες κυμάνθηκε μεταξύ 30% και 40% με μέσο όρο γύρω στο 32%.

Από τις όρνιθες αυγοπαραγωγής, οι συστηματικής εκτροφής σε άλλες μεν περιφέρειες αυξήθηκαν, ενώ σε άλλες μειώθηκαν. Πιο συγκεκριμένα, στη Θράκη 7πλασιάστηκαν, στην Ήπειρο 4πλασιάστηκαν και στη Μακεδονία υπερδιπλασιάστηκαν. Αντίθετα, μειώθηκαν στη Θεσσαλία (66,7%), στη Στερεά Ελλάδα και Εύβοια (30,7%), στην Πελοπόννησο (20,7%) και στην Κρήτη (19,4%). Όσον αφορά τις όρνιθες χωρικής εκτροφής ο αριθμός τους μειώθηκε σε όλες τις περιφέρειες αλλού μεν περισσότερο και αλλού λιγότερο και θεωρείται φυσική εξέλιξη. Η κρεατοπαραγωγός ορνιθοτροφία παρουσίασε αυξομειώσεις κατά τη διάρκεια της 30ετίας 1980-2010, δηλ. σημαντική μείωση σε ορισμένες περιφέρειες και αντίστοιχη αύξηση σε άλλες περιφέρειες. Πιο συγκεκριμένα, τα ορνίθια κρεατοπαραγωγής μειώθηκαν στη Μακεδονία (55,2%), στη Θεσσαλία (52,5%), στη Στερεά Ελλάδα και Εύβοια (43,8%), στην Πελοπόν-

νησο (59,3%) και σε όλα τα νησιά (36,2%), ενώ αυξήθηκαν στη Θράκη (41,9%) και στην Ήπειρο (9,4%). Η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια παρά τη σημαντική μείωση των ορνιθίων κρεατοπαραγωγής εξακολουθεί και σήμερα να αποτελεί μαζί με την Ήπειρο τα δύο σπουδαιότερα κέντρα παραγωγής ορνιθίου κρέατος.

Από τις κυψέλες, οι ευρωπαϊκού τύπου παρουσίασαν αύξηση σε όλες τις περιφέρειες εκτός της Μακεδονίας, στην οποία σημειώθηκε μείωση (14,3%). Τη μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση παρουσίασε η Ήπειρος (102,6%), ακολουθούμενη από την Πελοπόννησο (79,4%), τη Θεσσαλία (72,9%), τη Θράκη (65,3%), την Κρήτη (64,5%), τα νησιά Αιγαίου-Ιονίου Πελάγους (48,9%) και τη Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (31,5%). Αυτό σημαίνει ότι η μελισσοκομία αναπτύχθηκε στην 30ετία 1980-2010 σε όλες σχεδόν τις περιφέρειες της χώρας και μάλιστα υπό τη σύγχρονη μορφή της, αφού οι χωρικού τύπου κυψέλες υποχώρησαν σε όλες τις περιφέρειες συνολικά 62,7%.

2. Σύγκριση αριθμού εκτρεφόμενων ζώων και παραγωγής αυτών κατά είδος και κατηγορία στο σύνολο της χώρας

Από τα βοοειδή, οι αγελάδες γαλακτοπαραγωγής μειώθηκαν στην 30ετία 1980-2010 (40,6%), ενώ η συνολική παραγωγή γάλακτος αυξήθηκε (21,3%). Κι' αυτό λόγω της αύξησης της μέσης απόδοσης αυτών από 1.866 σε 3.813 χιλγ., δηλ. υπερδιπλασιασμού αυτής. Αναλυτικότερα, από τις τρεις κατηγορίες αγελάδων, οι εγχώριες αβελτίωτες μειώθηκαν σε αριθμό μεν 63,8%, σε συνολική παραγωγή γάλακτος δε 45,4%, λόγω αύξησης της απόδοσής τους (από 627 σε 944 χιλγ.). Οι εγχώριες βελτιωμένες μειώθηκαν (50,7%) χωρίς η συνολική παραγωγή γάλακτος να μειωθεί, λόγω διπλασιασμού της απόδοσης αυτών (από 1.771 σε 3.595 χιλγ.). Τέλος, η συνολική παραγωγή των ξενικών αγελάδων αυξήθηκε 91,4%, λόγω μεγαλύτερης αύξησης της απόδοσής τους (από 3.122 σε 4.762 χιλγ., δηλ. 58,5%) σε σύγκριση με την αύξηση του αριθμού τους (από 52.988 σε 64.497 δηλ. 25,5%). Ο συνολικός αριθμός των παχυνόμενων μοσχαριών μέχρι 2 ετών μειώθηκε (30,5%) με αποτέλεσμα να μειωθεί η συνολική παραγωγή μοσχαρίσιου κρέατος (29,9%), παρά τη μικρή αύξηση της απόδοσης αυτών (από 200,7 σε 202,5 χιλγ.). Ο συνολικός αριθμός των δαμαλιών, βοών, αγελάδων και ταύρων που οδηγήθηκαν στο σφαγείο περίπου υποτριπλασιάστηκε (από 91.299 σε 33.683) με συνέπεια να υποχωρήσει το παραγόμενο κρέας από 19.559 σε 8.125 τόνους, παρά την

αύξηση της απόδοσής τους από 214 σε 241 χιλγ. Η μεν συνεχής αύξηση του παραγόμενου γάλακτος οφείλεται στη συνεχή βελτίωση της απόδοσης όλων των κατηγοριών αγελάδων, παρά τη συνεχή μείωση του αριθμού αυτών, ενώ η συνεχής μείωση του παραγόμενου κρέατος οφείλεται στη συνεχή μείωση του αριθμού των παχυνόμενων μοσχαριών, δαμαλιών, αγελάδων και ταύρων (πίνακας 18).

Οι βουβάλες γαλακτοπαραγωγής μειώθηκαν μέσα στην 30ετία 1980-2010 από 406 σε 185 με αποτέλεσμα να μειωθεί το παραγόμενο συνολικό γάλα από 294 σε 164 τόνους, παρά την αύξηση της απόδοσής τους από 724 σε 886 χιλγ. Κάτι ανάλογο παρατηρήθηκε τόσο στον αριθμό (από 471 σε 313) και την παραγωγή σε κρέας (από 78 σε 70 τόνους) των βουβαλιδιών, όσο και στον αριθμό (από 443 σε 294) και την παραγωγή σε κρέας (από 79 σε 76 τόνους) των δαμαλιών και βουβάλων που οδηγήθηκαν στο σφαγείο, παρά την αύξηση της απόδοσής τους (από 166 σε 224 και από 178 σε 259 χιλγ. αντίστοιχα).

Οι προβατίνες γαλακτοπαραγωγής αυξήθηκαν μέσα στην 30ετία σε αριθμό μεν 9,1%, σε συνολική παραγωγή γάλακτος δε 27,8%, λόγω αύξησης της απόδοσής τους από 92,0 σε 108,0 χιλγ. Η αύξηση του αριθμού των προβατινών συνετέλεσε στην αύξηση τόσο του αριθμού των παραγόμενων αρνιών (41,2%), όσο και της παραγωγής αρνίσιου κρέατος (19,1%), αν και η απόδοση ανά αρνί δεν μεταβλήθηκε (9,9 χιλγ. το 1980 και το 2010). Αντίθετα, ο μεν αριθμός των ζυγουριών, προβατινών και κριαριών που οδηγήθηκαν στο σφαγείο μειώθηκε (10,3%), ενώ η συνολική παραγωγή κρέατος αυτών αυξήθηκε (6,0%), λόγω αύξησης της απόδοσής τους από 17,0 σε 20,0 χιλγ. Η αύξηση της συνολικής παραγωγής γάλακτος και κρέατος είναι αποτέλεσμα της συνεχούς αύξησής τους καθ' όλη τη διάρκεια της 30ετίας και όχι απλώς του τελευταίου έτους αυτής.

Οι αίγες γαλακτοπαραγωγής αυξήθηκαν μέσα στην προαναφερθείσα 30ετία σε αριθμό μεν 14,8%, σε συνολική παραγωγή γάλακτος δε 12,3%, λόγω μείωσης της απόδοσής τους από 124,0 σε 121,2 χιλγ. Η αύξηση του αριθμού των αιγών συνετέλεσε στην αύξηση τόσο του αριθμού των παραγόμενων κατσικιών (27,1%), όσο και της παραγωγής κατσικιού κρέατος (38,4%), λόγω αύξησης της απόδοσής τους από 8,5 σε 9,2 χιλγ. Αν και ο αριθμός των βιτουλιών, αιγών και τράγων που οδηγήθηκαν στο σφαγείο μειώθηκε (1,0%), εν τούτοις η συνολική παραγωγή κρέατος αυτών αυξήθηκε (9,9%), λόγω αύξησης της απόδοσής τους από 17,3 σε 19,2 χιλγ. Και στην περίπτωση των αιγοειδών η αύξηση της συνολικής

Πίνακας 18. Σύγκριση αριθμού ζώων και παραγωγής αυτών κατά είδος και κατηγορία στο σύνολο της χώρας μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Είδος και κατηγορία ζώων	Έτος 1980			Έτος 2010		
	Ζώα αριθμός	Παραγωγή σε τόνους	Απόδοση χλγ./κεφ.	Ζώα αριθμός	Παραγωγή σε τόνους	Απόδοση χλγ./κεφ.
Βοοειδή						
Αγελάδες γαλ/γής αβελτίωτες	32.804	20.563	627	11.890	11.219	944
“ “ βελτιωμένες	270.991	479.818	1.771	133.484	479.912	3.595
“ “ ξενικές	52.988	165.411	3.122	66.497	316.635	4.762
Σύνολο	356.783	665.792	1.866	211.871	807.766	3.813
Μοσχάρια κρέατος κάτω του έτους	143.358	19.731	138	120.109	17.581	146
“ “ από 1-2 ετών	312.943	71.876	230	197.025	46.650	237
Δαμάλια, βόδια, ταύροι κλπ. κρέατος	91.299	19.559	214	33.683	8.125	241
Σύνολο		111.166			72.356	
Βουβαλοειδή						
Βουβάλες γαλ/γής	406	294	724	185	164	886
Βουβαλίδια κρέατος	471	78	166	313	70	224
Δαμάλια και βουβάλια κρέατος	443	79	178	294	76	259
Σύνολο		157			146	
Προβατοειδή						
Προβατίνες γαλ/γής	6.487.494	595.134	92,0	7.074.964	760.258	108,0
Αρνιά κρέατος	6.413.470	63.864	9,9	7.710.290	76.069	9,9
Ζυγούρια, προβ/νες, κριάρα κρέατος	1.008.009	17.095	17,0	904.008	18.116	20,0
Σύνολο		80.959			94.185	
Αγγοειδή						
Αίγες γαλ/γής	3.486.975	432.179	124,0	4.003.218	485.341	121,2
Ερίφια κρέατος	3.725.046	31.459	8,5	4.735.259	43.523	9,2
Βιτούλια, αίγες, τράγοι κρέατος	608.795	10.525	17,3	602.844	11.567	19,2
Σύνολο		41.984			55.090	
Χοιροειδή αναπ/γής						
Χοιρίδια κρέατος	2.180.429	84.698	38,8	435.548	7.896	18,1
Χοίροι, χοιρ/ρες, κάπροι κρέατος	741.253	59.711	80,6	1.466.083	95.287	65,0
Σύνολο		144.409			103.183	
Κουνελοειδή	5.389.799	8.583	1,6	4.227.080	7.412	1,8
Όρνιθες αυγ/γής	29.562.387	120.132	80,3	28.959.411	95.269	65,0
Όρνιθια κρέατος	85.640.295	129.276	1,5	69.056.035	110.902	1,6
Μέλισσες σε κυψέλες	1.190.856	11.541	9,7	1.374.419	14.122	11,7

παραγωγής γάλακτος και κρέατος είναι αποτέλεσμα της συνεχούς αύξησής τους καθ' όλη τη διάρκεια της 30ετίας και όχι απλώς του τελευταίου έτους αυτής.

Τα χοιρίδια κρέατος υποπενταπλασιάστηκαν στην 30ετία 1980-2010 (από 2.180.429 σε 435.548) με συνέπεια η συνολική παραγωγή κρέατος χοιριδίων να μειωθεί από 84.698 σε μόλις 7.896 τόνους, που είναι αποτέλεσμα όχι μόνο της συνεχούς μείωσης του αριθμού αυτών, αλλά και της απόδοσής τους σε κρέας (από 38,8 σε 18,1 χλγ.). Αντίθετα, ο συνολικός αριθμός των παχυνόμενων χοίρων, χοιρομητέρων και κάπρων που οδηγήθηκαν στο σφαγείο διπλασιάστηκε (από 741.253 σε 1.466.083) με συνέπεια να αυξηθεί η παραγωγή

κρέατος από 59.711 σε 95.287 τόνους, αν και η μέση απόδοση αυτών μειώθηκε από 80,6 σε 65,0 χλγ. Ο διπλασιασμός των χοιρομητέρων και των κάπρων που οδηγήθηκαν στο σφαγείο είναι αποτέλεσμα της συνεχούς αύξησής του αριθμού αυτών που απομακρύνονται από την παραγωγή και υποδηλώνει την υποχώρηση της αναπαραγωγού και κρεατοπαραγωγού χοιροτροφίας στη χώρα μας. Ο αριθμός των κουνελιών για την παραγωγή κρέατος μειώθηκε μέσα στην 30ετία (21,6%), πλην όμως η αύξηση της απόδοσής τους σε κρέας από 1,6 σε 1,8 χλγ. συνετέλεσε στη μείωση της συνολικής παραγωγής κρέατος μόνο 13,6%.

Από τα ορνιθοειδή, οι όρνιθες αυγοπαραγωγής

μειώθηκαν σε αριθμό μεν 2,0%, σε παραγωγή δε αυγών 20,7%, λόγω μείωσης και της μέσης απόδοσης αυτών (από 80,3 σε 65,0 αυγά/όρνιθα). Από την άλλη πλευρά τα ορνίθια κρεατοπαραγωγής μειώθηκαν σε αριθμό μεν 19,4%, σε παραγωγή δε κρέατος 14,2%, λόγω ελαφράς αύξησης της απόδοσής τους (από 1,5 σε 1,6 χιλγ./ορνίθιο). Μέσα στην προαναφερθείσα 30ετία ο μεν αριθμός των κυψελών αυξήθηκε 15,4%, ενώ η παραγωγή μελιού 22,4% και αποδίδεται κυρίως στην αύξηση του αριθμού των ευρωπαϊκού τύπου κυψελών και της απόδοσης αυτών (από 9,7 σε 11,7 χιλγ./κυψέλη).

3. Σύγκριση συμμετοχής κάθε είδους πρωτογενούς ζωϊκού προϊόντος στη συνολική παραγωγή αυτών

Η σύγκριση αυτή δεν περιορίζεται μόνο στο σύνολο της χώρας, αλλά επεκτείνεται τόσο κατά υψομετρικές περιοχές, όσο και κατά γεωγραφικές περιφέρειες.

3.1 Σύγκριση συμμετοχής κάθε είδους πρωτογενούς ζωϊκού προϊόντος στη συνολική παραγωγή αυτών για ολόκληρη τη χώρα

Η συνολική παραγωγή γάλακτος αυξήθηκε από 1.693.399 τόνους το 1980 σε 2.053.529 τόνους το 2010, δηλ. 21,3%. Στη συνολική παραγωγή γάλακτος του 1980 συμμετείχε το αγελαδινό με 39,3%, το πρόβειο με 35,2% και το γίδινο με 25,5%. Την ίδια αναλογία διατήρησε το αγελαδινό γάλα και στη συ-

νολική παραγωγή γάλακτος του 2010 (δηλ. 39,3%), που σημαίνει ότι η αναλογία αύξησης του αγελαδινού γάλακτος συμπίπτει με την αναλογία αύξησης της συνολικής παραγωγής γάλακτος. Αντίθετα, η συμμετοχή του πρόβειου γάλακτος αυξήθηκε από 35,2 σε 37,0%, λόγω ταχύτερης αύξησης αυτού έναντι εκείνης του συνολικού παραγόμενου γάλακτος, ενώ η συμμετοχή του γίδινου γάλακτος μειώθηκε από 25,5 σε 23,7%, λόγω βραδύτερης αύξησης αυτού έναντι εκείνης του συνολικού παραγόμενου γάλακτος (πίνακας 19).

Η συνολική παραγωγή κρέατος μειώθηκε κατά την προαναφερθείσα χρονική περίοδο από 516.534 σε 443.281 τόνους, δηλ. 14,2%. Στη συνολική παραγωγή κρέατος του 1980 συμμετείχε το βόειο με 21,5%, το πρόβειο με 15,7%, το γίδινο με 8,1%, το χοιρινό με 28,0%, το κουνελίσιο με 1,7% και το ορνίθιο με 25,0%. Το 2010 η αναλογία αυτή μεταβλήθηκε επί το χειρότερο για το βόειο (16,3%) και το χοιρινό (23,3%) και επί το καλύτερο για το πρόβειο (21,2%), το γίδινο (12,4%) και το κουνελίσιο (1,8%), ενώ για το ορνίθιο η αναλογία παρέμεινε αμετάβλητη (25,0%). Στην πράξη η μείωση της συνολικής παραγωγής κρέατος οφείλεται στη σημαντική μείωση της παραγωγής του βόειου (από 111.166 σε 72.356 τόνους), του χοιρινού (από 144.409 σε 103.183 τόνους), του ορνίθιου (από 129.276 σε 110.902 τόνους) και του κουνελίσιου (από 8.583 σε 7.412 τόνους) κρέατος. Με άλλα λόγια, μόνο το πρόβειο και το γίδινο κρέας σημείωσαν αύξηση από

Πίνακας 19. Σύγκριση συμμετοχής κάθε είδους πρωτογενούς ζωϊκού προϊόντος στη συνολική παραγωγή αυτών για ολόκληρη τη χώρα μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Είδος πρωτογενούς ζωϊκού προϊόντος	Έτος 1980		Έτος 2010		1980-2010 Αυξομείωση % (+) ή (-)
	Παραγωγή		Παραγωγή		
	τόνοι	%	τόνοι	%	
Γάλα					
Αγελαδινό	665.792	39,3	807.766	39,3	+21,3
Βουβαλίσιο	294	-	164	-	-44,2
Πρόβειο	595.134	35,2	760.258	37,0	+27,7
Γίδινο	432.179	25,5	485.341	23,7	+12,3
Σύνολο	1.693.399	100,0	2.053.529	100,0	+21,3
Κρέας					
Βόειο	116.166	21,5	72.356	16,3	-37,7
Βουβαλίσιο	157	-	146	-	-7,0
Πρόβειο	80.959	15,7	94.185	21,2	+16,3
Γίδινο	41.984	8,1	55.097	12,4	+31,2
Χοιρινό	144.409	28,0	103.183	23,3	-28,5
Κουνελίσιο	8.583	1,7	7.412	1,8	-13,6
Ορνίθιο	129.276	25,0	110.902	25,0	-14,2
Σύνολο	516.534	100,0	443.281	100,0	-14,2
Αυγά και μέλι					
Αυγά	120.132		95.269		-20,7
Μέλι	11.541		14.122		+22,4

80.959 σε 94.185 τόνους το πρώτο και από 41.984 σε 55.097 τόνους το δεύτερο.

Η συνολική παραγωγή αυγών μειώθηκε κατά την προαναφερθείσα 30ετία από 120.132 σε 95.269 τόνους, δηλ. 20,7%, ενώ η αντίστοιχη του μελιού αυξήθηκε από 11.541 σε 14.122 τόνους, δηλ. 22,4%.

3.2 Σύγκριση συμμετοχής κάθε υψομετρικής περιοχής στη συνολική παραγωγή των σπουδαιότερων πρωτογενών ζωικών προϊόντων

Η μεγαλύτερη ποσότητα του συνολικού γάλακτος τόσο το 1980, όσο και το 2010 παρήχθη στην πεδινή (51,5-49,2%), ακολουθούμενη από την ορεινή (24,7-26,5%) και την ημιορεινή (23,8-24,3%) περιοχή. Η αναλογία αυτή επηρεάστηκε από το αγελαδινό και το βουβαλίσιο γάλα που παράγεται κατά 76,9-74,2% και κατά 60,9-86,6% αντίστοιχα στην πεδινή περιοχή. Αντίθετα, μια μεγάλη ποσότητα του πρόβειου γάλακτος παράγεται όχι μόνο στην πεδινή (41,9-40,1%), αλλά και στις δύο άλλες περιοχές (30,6-31,9% στην ορεινή και 27,5-28,0% στην ημιορεινή). Αυτό ισχύει ακόμα περισσότερο για το γίδινο γάλα, αφού η μεγαλύτερη ποσότητα παράγεται στην ορεινή (43,0-44,4%), ακολουθούμενη από την ημιορεινή (31,4-33,8%) και την πεδινή (25,6-21,8%) περιοχή. Με άλλα λόγια, ο κύριος όγκος του αγελαδινού και του βουβαλίσιου γάλακτος παράγεται στην πεδινή περιοχή, του πρόβειου τόσο στην πεδινή, όσο και στις δύο άλλες περιοχές, και του γιδίνου κυρίως στην ορεινή και την ημιορεινή περιοχή και δευτερευόντως στην πεδινή (πίνακας 20).

Η μεγαλύτερη ποσότητα του συνολικού κρέατος τόσο το 1980, όσο και το 2010 παρήχθη στην πεδινή (56,8-52,0%), ακολουθούμενη από την ημιορεινή (25,0-24,6%) και την ορεινή (18,2-23,4%) περιοχή. Η αναλογία αυτή επηρεάστηκε από όλα τα είδη κρέατος εκτός του πρόβειου και πολύ περισσότερο του γιδίνου κρέατος. Πράγματι, η πεδινή περιοχή συμμετέχει στην παραγωγή βόειου κρέατος με 71,0-58,1%, βουβαλίσιου με 77,1-52,1%, χοιρινού με 64,9-64,4%, κουνελίσιου με 58,1-52,5% και ορνιθίου με 56,4-64,4%. Αντίθετα, στην παραγωγή πρόβειου κρέατος συμμετέχουν με μεγάλο ποσοστό παράλληλα με την πεδινή (41,0-37,7%) τόσο η ορεινή (31,4-34,6%), όσο και η ημιορεινή (27,6-28,1%) περιοχή. Αυτό ισχύει ακόμα περισσότερο για το γίδινο κρέας, αφού η μεγαλύτερη ποσότητά του παράγεται στην ορεινή (45,1-46,7%), ακολουθούμενη από την ημιορεινή (31,7-32,7%) και την πεδινή (23,2-20,6%) περιοχή.

Όσον αφορά τα αυγά και το μέλι, τα μεν πρώτα παράγονται κυρίως στην πεδινή (43,4-49,2%) και την ημιορεινή (41,0-42,0%) περιοχή και δευτερευόντως στην ορεινή (15,6-8,8%), ενώ το δεύτερο παράγεται και στις τρεις περιοχές με πρώτη την ορεινή (37,9-35,8%), ακολουθούμενη από την ημιορεινή (34,9-30,0%) και την πεδινή (27,2-34,2%) περιοχή.

3.3 Σύγκριση συμμετοχής κάθε γεωγραφικής περιφέρειας στη συνολική παραγωγή των σπουδαιότερων πρωτογενών ζωικών προϊόντων

Πίνακας 20. Σύγκριση συμμετοχής κάθε υψομετρικής περιοχής της χώρας στην παραγωγή των σπουδαιότερων πρωτογενών ζωικών προϊόντων μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Είδος πρωτογενούς ζωικού προϊόντος	Υψομετρικές περιοχές της Χώρας							
	Πεδινή		Ημιορεινή		Ορεινή		Σύνολο Χώρας	
	1980 %	2010 %	1980 %	2010 %	1980 %	2010 %	1980 τόνοι	2010 τόνοι
Γάλα								
Αγελαδινό	76,9	74,2	15,6	15,1	7,5	10,7	665.792	807.766
Βουβαλίσιο	60,9	86,6	36,7	6,1	2,4	7,3	294	164
Πρόβειο	41,9	40,1	27,5	28,0	30,6	31,9	595.134	760.258
Γίδινο	25,6	21,8	31,4	33,8	43,0	44,4	432.179	485.341
Σύνολο	51,5	49,2	23,8	24,3	24,7	26,5	1.693.399	2.053.529
Κρέας								
Βόειο	71,0	58,1	18,6	20,7	10,4	21,2	111.166	72.356
Βουβαλίσιο	77,1	52,1	18,5	46,5	4,4	1,4	157	146
Πρόβειο	41,0	37,3	27,6	28,1	31,4	34,6	80.959	94.185
Γίδινο	23,2	20,6	31,7	32,7	45,1	46,7	41.984	55.090
Χοιρινό	64,9	64,4	20,3	21,4	14,8	14,2	144.409	103.183
Κουνελίσιο	58,1	52,5	23,2	25,0	18,7	22,5	8.583	7.412
Ορνίθιο	56,4	64,4	32,1	23,0	11,5	12,6	129.276	110.908
Σύνολο	56,8	52,0	25,0	24,6	18,2	23,4	516.534	443.262
Αυγά	43,4	49,2	41,0	42,0	15,6	8,8	120.132	95.269
Μέλι	27,2	34,2	34,9	30,0	37,9	35,8	11.541	14.162

Η μεγαλύτερη ποσότητα αγελαδινού γάλακτος τόσο το 1980, όσο και το 2010 παρήχθηκε στη Μακεδονία (57,5-56,4%), ακολουθούμενη από τη Θεσσαλία (10,0-16,1%), τη Θράκη (9,7-9,6%) και τη Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (10,0-4,8%), ενώ η συμμετοχή των υπολοίπων περιφερειών ήταν περιορισμένη (από 0,5-5,4% το 1980 και από 0,2-6,2% το 2010). Από τη σημειωθείσα μεταβολή συμμετοχής κάθε περιφέρειας μέσα στην 30ετία 1980-2010 επισημαίνεται η αύξηση της συμμετοχής της Θεσσαλίας και η μείωση της συμμετοχής της Στερεάς Ελλάδας και Εύβοιας. Η Μακεδονία θεωρείται το κατ' εξοχήν αν όχι το μοναδικό κέντρο παραγωγής βουβαλίσσιου γάλακτος (78,2-92,7%) με κάποια αξιολογή συμμετοχή της Θράκης (21,8%) το 1980 και με κάποια μικρότερη συμμετοχή της Στερεάς Ελλάδας και Εύβοιας (7,3%) το 2010 (πίνακας 21).

Η παραγωγή πρόβειου γάλακτος παράγεται περίπου ισομερώς σε πέντε περιφέρειες με ορισμένες διακυμάνσεις μεταξύ του 1980 και του 2010. Οι περιφέρειες αυτές είναι η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (18,7-15,4%), η Μακεδονία (17,9-18,9%), η Θεσσαλία (16,8-14,9%), η Πελοπόννησος (15,8-18,5%) και η Ήπειρος (12,7-10,8%). Των υπολοίπων περιφερειών η συμμετοχή κυμάνθηκε μεταξύ 4,0 και 7,1% το 1980 και μεταξύ 3,3 και 10,9% το 2010.

Την παραγωγή του γίδινου γάλακτος την διεκδικούν εκτός των προαναφερθεισών περιφερειών τόσο η Κρήτη, όσο και τα νησιά του Αιγαίου και Ιονίου Πελάγους. Πιο συγκεκριμένα, την πρώτη θέση κατέχει η Πελοπόννησος (21,8-22,0%), ακολουθούμενη από τη Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (20,1-14,7%), τη Μακεδονία (18,4-22,9%), τη Θεσσαλία (11,2-

Πίνακας 21. Σύγκριση συμμετοχής κάθε γεωγραφικής περιφέρειας της χώρας στην παραγωγή των σπουδαιότερων πρωτογενών ζωικών προϊόντων μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Είδος πρωτογενούς ζωικού προϊόντος	Γεωγραφικές περιφέρειες								Σύνολο Χώρας
	Θράκη	Μακεδονία	Ήπειρος	Θεσσαλία	Στερεά Ελλάδα και Εύβοια	Πελοπόννησος	Νησιά Ιονίου Αιγαίου Πελάγους	Κρήτη	
Έτος 1980	%	%	%	%	%	%	%	%	τόνοι
Γάλα									
Αγελαδινό	9,7	57,5	3,3	10,0	10,0	3,6	5,4	0,5	665.792
Βουβαλίσιο	21,8	78,2	-	-	-	-	-	-	294
Πρόβειο	4,0	17,9	12,7	16,8	18,7	15,8	7,1	7,0	595.134
Γίδινο	3,4	18,4	6,8	11,2	20,1	21,8	9,1	9,2	432.179
Κρέας									
Βόειο	15,1	49,0	3,4	9,7	7,2	6,3	7,0	2,3	111.166
Βουβαλίσιο	18,9	81,1	-	-	-	-	-	-	157
Πρόβειο	5,7	16,3	12,4	15,0	19,2	16,7	6,9	7,8	80.959
Γίδινο	6,4	16,1	7,4	8,7	21,8	22,1	8,9	8,6	41.984
Χοιρινό	6,9	20,9	8,4	12,8	23,7	14,0	4,5	8,8	144.409
Κουνελίσιο	2,4	11,4	1,1	6,3	12,4	31,1	8,1	27,2	8.583
Ορνίθιο	1,6	11,9	23,7	4,2	40,8	11,1	2,8	3,9	129.276
Αυγά	2,7	19,3	4,4	5,4	40,6	16,3	6,0	5,3	120.132
Μέλι	4,8	42,4	2,8	7,3	15,6	11,5	9,6	6,0	11.541
Έτος 2010	%	%	%	%	%	%	%	%	τόνοι
Γάλα									
Αγελαδινό	9,6	55,4	3,6	16,1	4,8	6,2	4,1	0,2	807.760
Βουβαλίσιο	-	92,7	-	-	7,3	-	-	-	164
Πρόβειο	3,3	18,9	10,8	14,9	15,4	18,5	7,3	10,9	760.258
Γίδινο	4,2	22,9	5,2	10,7	14,7	22,0	9,7	10,6	485.341
Κρέας									
Βόειο	9,5	49,0	5,0	15,5	7,0	6,3	7,0	0,7	72.356
Βουβαλίσιο	2,8	90,3	-	-	6,9	-	-	-	146
Πρόβειο	3,8	14,6	9,7	13,0	16,4	18,3	7,7	16,5	94.185
Γίδινο	5,2	17,4	5,4	8,5	18,0	21,9	11,2	12,4	55.097
Χοιρινό	4,1	20,7	14,9	14,4	23,8	10,7	5,2	6,2	103.183
Κουνελίσιο	3,5	9,4	1,3	9,5	14,3	21,6	8,0	32,4	7.413
Ορνίθιο	2,6	19,6	34,1	2,4	31,2	5,4	2,4	2,3	110.902
Αυγά	9,5	14,8	5,7	3,5	40,2	14,6	6,6	5,1	95.269
Μέλι	5,0	16,9	4,3	7,5	20,0	22,0	12,0	12,3	14.122

10,7%), την Κρήτη (9,2-10,6%), τα νησιά Αιγαίου και Ιονίου Πελάγους (9,1-9,7%) και την Ήπειρο (6,8-5,2%). Από τη μεταβολή της συμμετοχής κάθε περιφέρειας από το 1980 στο 2010 επισημαίνεται η σημαντική αύξηση του γίδινου γάλακτος στη Μακεδονία και η μείωση αυτού τόσο στη Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια, όσο και στη Θεσσαλία, ενώ στις άλλες περιφέρειες δεν μεταβλήθηκε ουσιαστικά.

Η κυριότερη περιφέρεια παραγωγής βόειου κρέατος είναι η Μακεδονία, αφού τόσο το 1980, όσο και το 2010 παρήγαγε το 49,0% του συνολικού βόειου κρέατος, ακολουθούμενη αρκετά πίσω από τη Θράκη (15,1-9,5%) και τη Θεσσαλία (9,7-15,5%). Από τις υπόλοιπες περιφέρειες αξιολογη συμμετοχή είχαν η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (7,2-7,0%), η Πελοπόννησος (6,3-6,3%) και τα νησιά Αιγαίου και Ιονίου Πελάγους (7,0-7,0%). Από τη σημειωθείσα μεταβολή συμμετοχής κάθε περιφέρειας μέσα στην 30ετία 1980-2010 επισημαίνεται η αύξηση της συμμετοχής της Θεσσαλίας και η μείωση της συμμετοχής της Θράκης. Όσον αφορά την παραγωγή βουβαλίσσιου κρέατος η Μακεδονία αποτελεί το κυριότερο αν όχι το μοναδικό κέντρο παραγωγής του (74,8-90,3%), ακολουθούμενη από τη Θράκη (18,9-2,8%) και προσφάτως από τη Στερεά Ελλάδα και Εύβοια (6,9%).

Πρόβειο κρέας παράγεται σε όλες τις περιφέρειες της χώρας, αφού η συμμετοχή τους κυμάνθηκε από 5,7 μέχρι 19,2% το 1980 και από 3,6 μέχρι 18,3% το 2010. Αναλυτικότερα, η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια συμμετείχε με 19,8-16,4%, η Πελοπόννησος με 16,7-18,3%, η Μακεδονία με 16,3-14,6%, η Θεσσαλία με 15,0-13,0% και η Ήπειρος με 12,4-9,7%. Θα πρέπει να επισημανθεί ο διπλασιασμός της συμμετοχής της Κρήτης στην παραγωγή πρόβειου κρέατος από 7,8% το 1980 σε 16,5% το 2010.

Γίδινο κρέας παράγεται σε όλες τις περιφέρειες της χώρας, όπως αποδεικνύεται από το εύρος συμμετοχής τους (από 6,4 μέχρι 22,1% το 1980 και από 5,2 μέχρι 21,9% το 2010). Στις πρώτες θέσεις βρίσκονται η Πελοπόννησος (22,1-21,9%), η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (21,8-18,0%) και η Μακεδονία (16,1-17,4%), ακολουθούμενες από την Κρήτη (8,6-12,4%), τα νησιά Αιγαίου και Ιονίου Πελάγους (8,9-11,2%), τη Θεσσαλία (8,7-8,5%) και την Ήπειρο (7,4-5,4%). Θα πρέπει να επισημανθεί η αύξηση της συμμετοχής όλων των νησιών της χώρας και η αντίστοιχη μείωση της Ηπείρου στην παραγωγή γίδινου κρέατος από το 1980 στο 2010.

Χοιρινό κρέας παράγεται πρωτίτως στη Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (23,7-23,8%) και στη Μακε-

δονία (20,9-20,7%), ακολουθούμενες από την Πελοπόννησο (14,0-10,7%), τη Θεσσαλία (12,8-14,4%) και την Ήπειρο (8,4-14,9%), ενώ από τις υπόλοιπες περιφέρειες αξιοσημείωτη είναι η συμμετοχή της Κρήτης (8,8-6,2%) και της Θράκης (6,9-4,1%). Η μείωση της συνολικής παραγωγής του χοιρινού κρέατος χρεώνεται στις περιφέρειες της Θράκης, της Πελοποννήσου και της Κρήτης, αφού στις υπόλοιπες περιφέρειες παρέμεινε αμετάβλητη (Στερεά Ελλάδα με Εύβοια, Μακεδονία) ή αυξήθηκε (Ήπειρος, Θεσσαλία).

Οι κυριότερες περιφέρειες παραγωγής κουνελίσσιου κρέατος είναι πρωτίτως η Πελοπόννησος (31,1-21,6%) και η Κρήτη (27,2-32,4%), ακολουθούμενες από τη Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (12,4-14,3%) και τη Μακεδονία (11,4-9,4%). Στις υπόλοιπες περιφέρειες κυμάνθηκε από 1,1 μέχρι 8,1% για το 1980 και από 1,3 μέχρι 8,0% για το 2010.

Οι δύο κυριότερες περιφέρειες παραγωγής ορνιθίου κρέατος ήταν το 1980 και εξακολουθούν να είναι το 2010 αφενός μεν η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (40,8-31,2%), αφετέρου δε η Ήπειρος (23,7-34,1%). Από τις υπόλοιπες περιφέρειες ξεχωρίζει η συμμετοχή της Μακεδονίας (11,9-19,6%) και της Πελοποννήσου (11,1-5,4%). Η μείωση της συνολικής παραγωγής ορνιθίου κρέατος από 129 σε 111 χιλ. τόνους χρεώνεται στις περιφέρειες της Στερεάς Ελλάδας με την Εύβοια και της Πελοποννήσου, αφού στην Ήπειρο και τη Μακεδονία αυξήθηκε σημαντικά.

Η κατ' εξοχήν περιφέρεια παραγωγής αυγών όχι μόνο το 1980, αλλά και το 2010 ήταν η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (40,8-40,2%), ακολουθούμενη αφενός μεν από τη Μακεδονία (19,3-14,8%), αφετέρου δε από την Πελοπόννησο (16,3-14,6%). Η συμμετοχή των υπολοίπων περιφερειών κυμάνθηκε μεταξύ 2,7 και 6,0% το 1980 και μεταξύ 3,5 και 9,5% το 2010.

Το 1980 η Μακεδονία αποτελούσε το μεγαλύτερο κέντρο παραγωγής μελιού (42,4%) και ακολουθούσαν η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (15,6%), η Πελοπόννησος (11,5%) και όλα τα νησιά μαζί (15,6%). Αντίθετα, το 2010 έχουμε αντιστροφή αφού προηγούνται όλα τα νησιά μαζί (24,3%), ακολουθούμενα από την Πελοπόννησο (22,0%), τη Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (20,0%) και τη Μακεδονία (16,9%). Η συμμετοχή των λοιπών περιφερειών δεν ξεπερνάει το 7,3-7,5% (Θεσσαλία).

4. Σύγκριση βαθμού ανάπτυξης της χώρας για τα σπουδαιότερα πρωτογενή ζωικά προϊόντα

Ο βαθμός αυτάρκειας της χώρας σε αγελαδινό γάλα το 1980 ήταν 84,1% και το 2010 μειώθηκε στο 70,6%, παρά την αύξηση της εγχώριας παραγωγής (21,3%). Κι' αυτό λόγω αύξησης της εισαγωγής γάλακτος κατά 214,1 χιλ. τόνους ως συνέπεια αύξησης της κατανάλωσης. Αντίθετα, στα τρία άλλα είδη γάλακτος (βουβαλίσιο, πρόβειο, γίδινο) είμαστε και παραμένουμε αυτάρκεις (πίνακας 22).

νελίσιο στο 94,0% και σε αιγοπρόβειο στο 95,7%. Εντύπωση προκαλεί η μεγάλη μείωση του βαθμού αυτάρκειας αφενός μεν σε χοιρινό, αφετέρου δε σε ορνίθιο κρέας που δεν δικαιολογείται σε σύγκριση με το παρελθόν. Αντίθετα, η μείωση του βαθμού αυτάρκειας σε βόειο κρέας θεωρείται ίσως δικαιολογημένη, αφού η ανταγωνιστικότητα της βοοτροφίας κρεατοπαραγωγής δεν φαίνεται να είναι δυνατή.

Πίνακας 22. Σύγκριση βαθμού αυτάρκειας της χώρας σε πρωτογενή ζωικά προϊόντα μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Είδος πρωτογενούς ζωικού προϊόντος	Παραγωγή σε τόνους(1)	Εισαγωγές σε τόνους(2)	Εξαγωγές σε τόνους(3)	Διαθέσιμη* σε τόνους(4)	Βαθμός αυτάρκειας (5)=(1) ÷ (4)%
	Έτος 1980				
Γάλα					
Αγελαδινό	665.792	125.502	-	791.294	84,1
Βουβαλίσιο	294	-	-	294	100,0
Πρόβειο	595.134	-	-	595.134	100,0
Γίδινο	432.179	-	-	432.179	100,0
Κρέας					
Βόειο -Βουβαλίσιο	116.323	107.826	-	224.149	51,9
Αιγοπρόβειο	122.943	4.430	-	127.373	96,5
Χοιρινό	144.409	7.579	-	151.988	95,0
Κουνελίσιο	8.583	-	-	8.583	100,0
Ορνίθιο	129.276	1.582	3.310	127.548	101,4
Αυγά	120.132	-	-	120.132	100,0
Μέλι	11.541	57	1.415	10.183	113,3
Έτος 2010					
Γάλα					
Αγελαδινό	807.766	339.559	3.635	1.143.690	70,6
Βουβαλίσιο	164	-	-	164	100,0
Πρόβειο	760.258	-	-	760.258	100,0
Γίδινο	485.341	-	-	485.341	100,0
Κρέας					
Βόειο-Βουβαλίσιο	72.502	140.718	2.348	210.872	34,4
Αιγοπρόβειο	149.282	8.792	2.014	156.060	95,7
Χοιρινό	103.183	182.709	5.399	280.493	36,8
Κουνελίσιο	7.412	492	15	7.889	94,0
Ορνίθιο	110.902	54.329	15.096	150.135	73,9
Αυγά	95.269	6.776	545	101.500	93,9
Μέλι	14.122	2.010	837	15.295	92,3

*Είναι η ποσότητα του προϊόντος για εσωτερική χρήση, δηλ. για άμεση κατανάλωση, μεταποίηση, κλπ. με την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχουν αποθέματα ή ότι αυτά παραμένουν σταθερά

Ως προς το κρέας, το 1980 είμαστε αυτάρκεις σε ορισμένα είδη και ελλειμματικοί σε άλλα. Πιο συγκεκριμένα, ο βαθμός αυτάρκειας σε βόειο κρέας ανέρχονταν στο 51,9%, ενώ στο αιγοπρόβειο και στο χοιρινό ο βαθμός αυτάρκειας ήταν πολύ μεγαλύτερος (96,5% και 95,0% αντίστοιχα). Τέλος, στο κουνελίσιο και στο ορνίθιο κρέας είχαμε πλήρη αυτάρκεια. Το 2010 ο βαθμός αυτάρκειας υποχώρησε σε όλα τα είδη κρέατος. Αναλυτικότερα, ο βαθμός αυτάρκειας σε βόειο κρέας υποχώρησε στο 34,4%, σε χοιρινό στο 36,8%, σε ορνίθιο στο 73,9%, σε κου-

Όσον αφορά τα αυγά το 1980 είχαμε πλήρη αυτάρκεια, ενώ το 2010 είμαστε ελαφρώς ελλειμματικοί (βαθμός αυτάρκειας 93,9%). Μερική έκπληξη προκαλεί το μέλι που από υπεραυτάρκεια το 1980 (113,3%), έχουμε βαθμό αυτάρκειας 92,3% το 2010. Με άλλα λόγια, ενώ το 1980 είμαστε σχεδόν αποκλειστικά εξαγωγική χώρα μελιού, το 2010 οι εισαγωγές μελιού ήταν υπερδιπλάσιες των εξαγωγών (2.010 έναντι 837 τόνοι), προφανώς λόγω αύξησης της κατανάλωσης και της προτίμησης φθηνού εισαγόμενου μελιού, το οποίο όμως εμφανίζεται ως ελληνικό.

5. Σύγκριση εισαγωγών και εξαγωγών κατά ποσότητα και αξία των σπουδαιότερων πρωτογενών ζωικών προϊόντων στο σύνολο της χώρας

Οι εισαγωγές και οι εξαγωγές τόσο το 1980, όσο και το 2010 αναφέρονται σε ζώα, σε κρέατα, σε γάλα, αυγά και μέλι, καθώς και σε ιχθυοειδή. Η μεν αξία τους δίνεται στον πίνακα 23, ενώ η ποσότητα με την τιμή τους περιλαμβάνονται στο παράρτημα VI για τους λόγους που αναφέρθηκαν στη σύγκριση εισαγωγών-εξαγωγών πρωτογενών φυτικών προϊόντων.

Ως προς τα ζώα το 1980 είχαμε αποκλειστικά εισαγωγές με μόνη εξαίρεση την εξαγωγή ορισμένου αριθμού ορνιθοειδών για κρέας. Αναλυτικότερα, την εποχή εκείνη εισήχθηκε ένας αριθμός βοοειδών για κρέας συνολικής αξίας 780,5 εκατ. δρχ. και ένας άλλος για αναπαραγωγή συνολικής αξίας 134,9 εκατ. δρχ. Επίσης εισήχθησαν χοιροειδή για κρέας συνολικής αξίας 25,6 εκατ. δρχ. και χοιροειδή για αναπαραγωγή συνολικής αξίας 2,5 εκατ. δρχ. Τέλος, εισήχθησαν και ορνιθοειδή αφενός μεν για κρέας συνολικής αξίας 1,5 εκατ. δρχ., αφετέρου δε για αναπαραγωγή συνολικής αξίας 16,75 εκατ. δρχ. Την ίδια εποχή εξήχθησαν και ορνιθοειδή για κρέας συνολικής αξίας 178,6 εκατ. δρχ. Το 2010 είχαμε εισαγωγές και εξαγωγές όλων των ειδών και κατηγο-

ριών ζώων. Πιο συγκεκριμένα, οι εισαγωγές των βοοειδών για κρέας ανήλθαν σε 35,3 εκατ. ευρώ, έναντι αντίστοιχων εξαγωγών 787,5 χιλιάδων ευρώ. Από την άλλη πλευρά, οι εισαγωγές βοοειδών αναπαραγωγής ανήλθαν σε 10,7 εκατ. ευρώ έναντι αντίστοιχων εξαγωγών αξίας 56,5 χιλιάδων ευρώ. Το 2010 παρατηρήθηκαν εισαγωγές και εξαγωγές τόσο προβατοειδών, όσο και αιγοειδών. Οι εισαγωγές των πρώτων ανήλθαν σε 15,1 εκατ. ευρώ έναντι αξίας εξαγωγών 207 χιλιάδων ευρώ, ενώ οι εισαγωγές των δευτέρων ανήλθαν σε 168,9 χιλιάδων ευρώ έναντι αξίας εξαγωγών 19,0 χιλιάδων ευρώ. Στα χοιροειδή για κρέας η αξία των εισαγωγών ήταν πολύ μικρότερη (365 χιλ. ευρώ) εκείνης των εξαγωγών (5,4 εκατ. ευρώ), ενώ στα χοιροειδή για αναπαραγωγή συνέβη το αντίστροφο, δηλ. η αξία των εισαγωγών (1,3 εκατ. ευρώ) ήταν μεγαλύτερη της αξίας των εξαγωγών (173,8 χιλ. ευρώ). Στα κουνελοειδή υπήρξαν μόνο εισαγωγές αξίας 24,2 χιλ. ευρώ και στα ορνιθοειδή για κρέας οι εισαγωγές ήταν τριπλάσιας αξίας εκείνης των εξαγωγών (6,9 έναντι 2,3 εκατ. ευρώ).

Όσον αφορά τα κρέατα, το 1980 είχαμε μόνο εισαγωγές, εκτός ορισμένων ορνιθοειδών, από τις οποίες το μέγιστο ποσοστό αναφέρονταν σε βόειο κρέας τόσο ως νωπό (6,4 δισεκ. δρχ.), όσο και ως κα-

Πίνακας 23. Σύγκριση αξίας εισαγωγών και εξαγωγών των σπουδαιότερων πρωτογενών ζωικών προϊόντων για τα έτη 1980 και 2010.

Είδος ζώου και ζωικού προϊόντος	Έτος 1980 αξία σε χιλ.δρχ.		Έτος 2010 αξία σε ευρώ	
	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Εξαγωγές
Ζώα				
Βοοειδή για κρέας	780.529	-	35.345.075	787.459
“ για αναπαραγωγή	134.858	-	10.657.235	56.470
Προβατοειδή	-	-	15.060.960	207.238
Αιγοειδή	-	-	168.919	18.983
Χοιροειδή για κρέας	25.610	-	364.978	5.406.793
“ για αναπαραγωγή	2.446	-	1.314.147	173.784
Κουνελοειδή	-	-	24.188	-
Ορνιθοειδή για κρέας	1.468	178.582	6.863.486	2.333.833
“ για αναπαραγωγή	16.754	-	-	-
Κρέατα				
Βοοειδών νωπά	6.387.468	-	380.310.115	5.593.839
“ κατεψυγμένα	5.148.139	-	64.669.994	1.305.952
Αιγοπροβάτων (νωπά, κατεψ/να)	405.922	-	33.426.541	11.002.968
Χοιροειδών	545.836	-	353.881.060	8.202.131
Κουνελοειδών	-	-	1.992.047	81.367
Ορνιθοειδών (και παραπροϊόντα)	123.080	154.487	123.525.326	10.015.369
Γάλα, Αυγά, Μέλι				
Γάλα εβαπορέ (χωρίς ζάχαρη)	3.230.614	-	126.384.695	1.712.857
“ πολτώδες (ζαχαρούχο)	1.635.587	-	135.664.491	4.477.843
Αυγά για βρώση	-	-	10.930.170	721.974
Μέλι	4.331	160.924	6.492.161	4.772.383
Ιχθυοειδή				
Νωπά	1.004.610	482.872	71.485.055	423.613.667
Κατεψυγμένα	1.619.537	273.323	36.829.284	12.231.346

τεψυγμένο (5,1 δισεκ. δρχ.). Πέραν αυτού εισήχθητε χοιρινό κρέας αξίας 546 εκατ. δρχ., αιγοπρόβειο κρέας (νωπό και κατεψυγμένο) αξίας 406 εκατ. δρχ. και ορνίθιο κρέας αξίας 123 εκατ. δρχ. έναντι αξίας εξαγωγών 154,5 εκατ. δρχ. Το 2010 είχαμε εισαγωγές και εξαγωγές όλων των ειδών και κατηγοριών κρεάτων. Πιο συγκεκριμένα, η αξία των εισαγωγών βόειου κρέατος ανήλθε για μεν το νωπό σε 380 εκατ. ευρώ, για δε το κατεψυγμένο σε 64,7 εκατ. ευρώ. Παράλληλα είχαμε και εξαγωγές βόειου κρέατος της τάξεως των 5,6 εκατ. ευρώ ως νωπό και των 1,3 εκατ. ευρώ ως κατεψυγμένο. Οι εισαγωγές του αιγοπρόβειου κρέατος (νωπού και κατεψυγμένου) ήταν τριπλάσιας αξίας (33,4 εκατ. ευρώ) εκείνης των εξαγωγών (11,0 εκατ. ευρώ). Η αξία των εισαγωγών χοιρινού κρέατος εκτινάχθηκε στα 353,9 εκατ. ευρώ έναντι αξίας εξαγωγών μόλις 8,2 εκατ. ευρώ. Ανάλογη πορεία με το χοιρινό ακολούθησε και το ορνίθιο κρέας, αφού η αξία των εισαγωγών ανήλθε στα 123,5 εκατ. ευρώ έναντι αξίας εξαγωγών μόλις 10,0 εκατ. ευρώ. Σε αντίθεση με το 1980 πρόσφατα παρατηρήθηκε και εισαγωγή κουνελίσου κρέατος αξίας 2,0 εκατ. ευρώ έναντι αξίας εξαγωγής 81 χιλ. ευρώ.

Όσον αφορά το γάλα το 1980 είχαμε αποκλειστικά εισαγωγές τόσο υπό τη μορφή εβαπορέ (χωρίς ζάχαρη) αξίας 3,23 δισεκ. δρχ., όσο και υπό την πολτώδη μορφή (δηλ. σακχαρούχο) αξίας 1,64 δισεκ. δρχ. Την ίδια περίοδο δεν υπήρχαν εισαγωγές και εξαγωγές αυτών, ενώ είχαμε εξαγωγές μελιού αξίας 160,9 εκατ. δρχ. έναντι εισαγωγών αξίας 4,3 εκατ. δρχ. Το 2010 η αξία των εισαγωγών γάλακτος (εβαπορέ και σακχαρούχο) ανήλθε σε 261,9 εκατ. ευρώ έναντι αξίας εξαγωγών 6,2 εκατ. ευρώ. Παράλληλα παρατηρήθηκε εισαγωγή αυτών για βρώση αξίας 10,9 εκατ. ευρώ έναντι αξίας εξαγωγής αυτών 722 χιλ. ευρώ. Ως προς το μέλι η σχέση αξίας εισαγωγών και εξαγωγών αντιπρόσφραξε το 2010, αφού η αξία των εισαγωγών ήταν μεγαλύτερη της αντίστοιχης των εξαγωγών (6,5 εκατ. ευρώ έναντι 4,8 εκατ. ευρώ).

Η σχέση αξίας εισαγωγών προς εξαγωγές των ιχθυοειδών (νωπών και κατεψυγμένων) ήταν αρνητική το 1980 και θετική το 2010. Πιο συγκεκριμένα, η αξία των εισαγωγών ανέρχονταν το 1980 σε 1,0 δισεκ. δρχ. για τα νωπά και σε 1,62 δισεκ. δρχ. για τα κατεψυγμένα, έναντι αξίας εξαγωγών 482,9 εκατ. δρχ. και 273,3 εκατ. δρχ. αντίστοιχα. Το 2010 η σχέση αυτή βελτιώθηκε για τα κατεψυγμένα, αφού η αξία των εξαγωγών ανήλθε στο ένα τρίτο της αξίας των εισαγωγών (12,2 εκατ. ευρώ έναντι 36,8 εκατ. ευρώ) από το ένα έκτο που ήταν το 1980. Όσον απο-

ρά τα νωπά η σχέση αυτή αντιπρόσφραξε πλήρως το 2010, αφού η αξία των εξαγωγών (423,6 εκατ. ευρώ) κατέστη βλάσια εκείνης των εισαγωγών (71,5 εκατ. ευρώ) από υποδιπλάσια που ήταν το 1980. Κι' αυτό χάρις στην επέκταση των ιχθυοκαλλιέργειών.

6. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας πρωτογενούς ζωικής παραγωγής κατά είδος εκτρεφόμενων ζώων στο σύνολο της Χώρας.

Η σύγκριση αυτή μεταξύ των ετών 1980 και 2010 παρουσιάζει τις δυσκολίες που αναφέρθηκαν στη φυτική παραγωγή και αντιμετωπίστηκαν με τον αναθεωρημένο δείκτη τιμών καταναλωτή που υπολογίστηκε από την Ελληνική Στατιστική Αρχή.

Η συνολική αξία της πρωτογενούς παραγωγής των βοοειδών ανέρχονταν το 1980 σε 23,2 δισεκ. δρχ., από την οποία το 30,5% προέρχονταν από το γάλα και το 69,5% από το κρέας. Η παραπάνω αξία αναγόμενη σε ευρώ του 2010 υπολογίστηκε σε 1,3 δισεκ. ευρώ. Η ακαθάριστη αξία του παραχθέντος γάλακτος και κρέατος των βοοειδών το 2010 ανήλθε σε 575,6 εκατ. ευρώ και το μεν πρώτο αντιπροσώπευε το 51,9%, ενώ το δεύτερο το 48,1%. Συγκρίνοντας τη συμμετοχή του γάλακτος και του κρέατος στην ακαθάριστη αξία της παραγωγής των βοοειδών τα έτη 1980 και 2010 βλέπουμε τη σημαντική αύξηση της συμμετοχής του πρώτου και τη μεγάλη μείωση της συμμετοχής του δεύτερου. Αυτό οφείλεται στη βελτίωση της απόδοσης σε γάλα όλων των κατηγοριών αγελάδων και στη σημαντική υποχώρηση του αριθμού των παραγόμενων και παχυνόμενων μόσχων και γενικά βοοειδών (Πίνακας 24).

Η συνολική αξία της πρωτογενούς παραγωγής των βουβαλοειδών ανέρχονταν το 1980 σε 24,9 εκατ. δρχ., από την οποία το 14,9% προέρχονταν από το γάλα και το 85,1% από το κρέας. Η παραπάνω αξία αναγόμενη σε ευρώ του 2010 υπολογίστηκε σε 1,4 εκατ. ευρώ. Η ακαθάριστη αξία του παραχθέντος γάλακτος και κρέατος των βουβαλοειδών το 2010 ανήλθε σε 584,7 χιλ. ευρώ με τη συμμετοχή του πρώτου (10,4%) να υποχωρεί έναντι εκείνης του δεύτερου (89,6%), που σημαίνει ότι βασικό τους προϊόν παραμένει το κρέας.

Η συνολική αξία της πρωτογενούς παραγωγής των προβατοειδών ανέρχονταν το 1980 σε 30,1 δισεκ. δρχ. στην οποία συμμετείχε το μεν γάλα με 43,8%, το δε κρέας με 54,2%, ενώ το υπόλοιπο 2,0% αντιπροσώπευε την αξία του ερίου. Η παραπάνω αξία αναγόμενη σε ευρώ του 2010 υπολογίστηκε σε 1,7 δισεκ. ευρώ. Η ακαθάριστη αξία των παραχθέντων

Πίνακας 24. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας κατά είδος ζώων και ζωικών προϊόντων μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Είδος ζώων και ζωικών προϊόντων	Έτος 1980		Έτος 2010
	σε χιλιάδες δρχ.	αναγωγή σε ευρώ 2010	σε ευρώ
Βοοειδή			
Γάλα	7.057.395	396.061.007	298.873.420
Κρέας	16.113.521	904.290.799	276.767.690
Σύνολο	23.170.916	1.300.351.806	575.641.110
Βουβαλοειδή			
Γάλα	3.705	207.925	60.680
Κρέας	21.180	1.188.621	524.060
Σύνολο	24.885	1.396.546	584.740
Προβατοειδή			
Γάλα	13.176.267	739.452.104	729.847.680
Κρέας	16.317.465	915.736.136	476.279.510
Έριο	616.100	34.575.532	2.560.000
Σύνολο	30.109.832	1.689.763.772	1.208.687.190
Αιγοειδή			
Γάλα	6.767.923	379.815.839	296.058.010
Κρέας	8.679.221	487.077.883	282.517.440
Σύνολο	15.447.144	866.893.722	578.575.450
Χοιροειδή : κρέας	14.093.309	790.916.501	237.824.180
Κουνελοειδή: κρέας	1.397.313	78.417.206	40.469.520
Ορνιθοειδή			
Αυγά	7.868.646	441.588.414	142.903.500
Κρέας	8.532.216	478.827.962	210.713.800
Σύνολο	16.400.862	920.416.376	353.617.300
Μελίσσια: Μέλι	1.563.806	87.760.793	101.395.960
Αλιεύματα			
Ανοικτής θάλασσας	9.074.324	509.251.063	315.581.520
Εκτρεφόμενα	413.690	23.216.283	292.602.100
Σύνολο	9.488.014	532.467.346	608.183.620

προϊόντων των προβατοειδών ανήλθε το 2010 σε 1,2 δισεκ. ευρώ με ανατροπή της αναλογίας γάλακτος προς κρέας, αφού η συμμετοχή του πρώτου ανήλθε στο 60,4% και εκείνη του δευτέρου υποχώρησε στο 39,4%. Η μεταβολή αυτή φανερώνει τη στροφή προς περισσότερη παραγωγή γάλακτος.

Η συνολική αξία της πρωτογενούς παραγωγής των αιγοειδών ανέρχονταν το 1980 σε 15,45 δισεκ. δρχ., στην οποία συμμετείχε το μεν γάλα με 43,8%, το δε κρέας με 56,2%. Η παραπάνω αξία αναγόμενη σε ευρώ του 2010 υπολογίστηκε σε 866,9 εκατ. ευρώ. Η ακαθάριστη αξία των παραχθέντων προϊόντων των αιγοειδών ανήλθε το 2010 σε 578,6 εκατ. ευρώ με ανατροπή της αναλογίας γάλακτος προς κρέας, αφού η συμμετοχή του πρώτου ανήλθε σε 51,2%, ενώ εκείνη του δευτέρου υποχώρησε στο 48,8%. Η μεταβολή αυτή επισημαίνει τη στροφή προς περισσότερη παραγωγή γάλακτος.

Η συνολική αξία της παραγωγής χοιρινού κρέατος ανέρχονταν το 1980 σε 14,1 δισεκ. δρχ., ή αναγόμενη σε ευρώ του 2010 υπολογίστηκε σε 790,9 εκατ. ευρώ, ενώ η αντίστοιχη του 2010 ανήλθε σε 237,8 εκατ. ευρώ. Η αξία του κουνελίσσιου κρέατος ανέρ-

χονταν το 1980 σε 1,4 δισεκ. δρχ. ή 78,4 εκατ. ευρώ του 2010, ενώ εκείνη του 2010 υπολογίστηκε σε 40,5 εκατ. ευρώ. Όσον αφορά τα ορνιθοειδή, η αξία των αυγών και του κρέατος ανέρχονταν το μεν 1980 σε 7,87 και 8,53 δισεκ. δρχ. αντίστοιχα ή σε ευρώ του 2010 ήταν 441,6 και 478,8 εκατ. ευρώ αντίστοιχα, το δε 2010 υπολογίστηκε σε 142,9 και 210,7 εκατ. ευρώ αντίστοιχα. Τέλος, η αξία του παραχθέντος μελιού ανέρχονταν το μεν 1980 σε 1,56 δισεκ. δρχ. ή σε 87,76 εκατ. ευρώ του 2010, το δε 2010 υπολογίστηκε σε 101,4 εκατ. ευρώ.

Η αξία των αλιευμάτων (ανοικτής θάλασσας και εκτρεφόμενων) ανέρχονταν το 1980 σε 9,5 δισεκ. δρχ. ή σε 532,5 εκατ. ευρώ του 2010, ενώ η αξία των ίδιας κατηγορίας αλιευμάτων ανήλθε το 2010 σε 608,2 εκατ. ευρώ. Χαρακτηριστική είναι η μεταβολή της συμμετοχής της αξίας των εκτρεφόμενων ιχθυοειδών, που από 4,4% το 1980 ανέβηκε στο 48,1% το 2010, που επισημαίνει τη μεγάλη ανάπτυξη του κλάδου της εκτροφής ιχθυοειδών σε γλυκά και αλμυρά ύδατα.

Εφαρμόζοντας τον αναθεωρημένο δείκτη τιμών καταναλωτή βλέπουμε ότι η αξία της πρωτογενούς ζωϊκής παραγωγής το 1980 ήταν μεγαλύτερη εκείνης

του 2010, σε άλλα μεν προϊόντα πολύ μεγαλύτερη, σε άλλα δε προϊόντα λίγο μεγαλύτερη, με εξαίρεση την αξία του μελιού και των αλιευμάτων, όπου συνέβη το αντίθετο. Πιο συγκεκριμένα, η αξία της παραγωγής των βοοειδών το 1980 (1,3 δισεκ. ευρώ) ήταν υπερδιπλάσια εκείνης του 2010 (575,6 εκατ. ευρώ). Αν ληφθεί υπόψη ότι η παραγωγή γάλακτος αυξήθηκε 142 χιλ. τόνους και εκείνη του κρέατος μειώθηκε 38,8 χιλ. τόνους, τότε μπορεί να λεχθεί ότι η διαφορά της αξίας μεταξύ των ετών 1980 και 2010 δεν φαίνεται να οφείλεται στη διαφορά της παραγόμενης ποσότητας, αλλά στη διαφορά της τιμής των δύο ζωικών προϊόντων τα έτη 1980 και 2010 (Παράρτημα VII). Η διαφορά της αξίας του γάλακτος και του κρέατος των βουβαλοειδών (1,4 εκατ. ευρώ έναντι 585 χιλ. ευρώ) μεταξύ των ετών 1980 και 2010 οφείλεται τόσο στη μείωση της γαλακτοπαραγωγής, πολύ δε περισσότερο στην αυξημένη τιμή γάλακτος και κρέατος του 1980.

Η διαφορά της αξίας των παραγόμενων προϊόντων από τα προβατοειδή (1,69 έναντι 1,21 δισεκ. ευρώ) οφείλεται αποκλειστικά στην αυξημένη τιμή γάλακτος και κρέατος το 1980, αν ληφθεί υπόψη ότι το 2010 παρήχθηκε περισσότερο γάλα και κρέας. Στην αυξημένη αποκλειστικά τιμή γάλακτος και κρέατος το 1980 αποδίδεται η διαφορά της αξίας των παραγόμενων προϊόντων από τα αιγοειδή (866,9 έναντι 578,6 εκατ. ευρώ), αφού το 2010 παρήχθηκε περισσότερο γάλα και κρέας. Η μεγάλη διαφορά της αξίας του χοιρινού κρέατος (790,9 έναντι 237,8 εκατ. ευρώ) μεταξύ των ετών 1980 και 2010 είναι το αποτέλεσμα του συνδυασμού αφενός μεν της μειωμένης παραγωγής του το 2010, αφετέρου δε της αυξημένης τιμής του το 1980. Στους ίδιους ακριβώς λόγους οφείλεται και η διαφορά της αξίας του κουνελίσου κρέατος (78,4 έναντι 40,5 εκατ. ευρώ).

Ως προς τη διαφορά της αξίας των παραγόμενων προϊόντων από τα ορνιθοειδή (478,8 έναντι 210,7 εκατ. ευρώ), μπορεί να λεχθεί ότι είναι αποτέλεσμα της μειωμένης παραγωγής αυγών και κρέατος το 2010 και της αυξημένης τιμής αυτών το 1980. Στην περίπτωση της αξίας του μελιού και των αλιευμάτων έχουμε αντιστροφή μεταξύ των ετών 1980 και 2010. Πράγματι, η αξία του μελιού το 2010 ήταν μεγαλύτερη (101,4 εκατ. ευρώ) έναντι εκείνης του 1980 (87,8 εκατ. ευρώ), λόγω αυξημένης παραγωγής και ικανοποιητικής τιμής πωλήσεως. Η αυξημένη αξία των αλιευμάτων το 2010 (608,2 εκατ. ευρώ) έναντι εκείνης του 1980 (532,5 εκατ. ευρώ) οφείλεται στην πολύ μεγάλη αύξηση της παραγωγής των ιχθυοκαλ-

λιεργειών σε συνδυασμό με τις ικανοποιητικές τιμές διάθεσης αυτών (292,6 έναντι 23,2 εκατ. ευρώ).

7. Σύγκριση συμμετοχής κάθε γεωγραφικής περιφέρειας στην ακαθάριστη αξία των σπουδαιότερων πρωτογενών ζωικών προϊόντων.

Η σύγκριση αυτή είναι ενδιαφέρουσα διότι δείχνει σε ποια κυρίως ζωικά προϊόντα στηρίζει κάθε γεωγραφική περιφέρεια τη συμμετοχή της στη συνολική ακαθάριστη αξία των σπουδαιότερων ζωικών προϊόντων της χώρας.

Από τις διάφορες περιφέρειες, η Μακεδονία συμμετείχε το 1980 με το μεγαλύτερο ποσοστό (28,4%) στη συνολική αξία του γάλακτος, ακολουθούμενη από τις περιφέρειες της Στερεάς Ελλάδος και Εύβοιας (16,8%), της Πελοποννήσου (14,1%) και της Θεσσαλίας (13,6%) με μικρές διαφορές μεταξύ τους. Οι υπόλοιπες περιφέρειες ακολουθούσαν με μικρότερα ποσοστά (Ήπειρος 8,8%, νησιά Αιγαίου-Ιονίου 7,2%, Κρήτη 5,8%, Θράκη 5,3%). Η σειρά συμμετοχής δεν άλλαξε το 2010, αφού η Μακεδονία εξακολούθησε να συμβάλλει με 27,9%, ενώ στις τρεις άλλες περιφέρειες παρατηρήθηκαν μικρομεταβολές, δηλ. μείωση της Στερεάς Ελλάδας και Εύβοιας (12,8%) και αύξηση τόσο της Πελοποννήσου (16,4%), όσο και της Θεσσαλίας (14,2%). Οι υπόλοιπες περιφέρειες κινήθηκαν λίγο πολύ στα ίδια επίπεδα (Ήπειρος 7,9%, Νησιά Αιγαίου-Ιονίου 7,1%, Θράκη 4,9%) με εξαίρεση την Κρήτη όπου παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση της συμμετοχής της (8,8%). Αναλυτικότερα:

Στην αξία του αγελαδινού γάλακτος πολύ μεγάλη ήταν η συμμετοχή της Μακεδονίας, αφού τόσο το 1980 (57,5%) όσο και το 2010 (54,4%) συμμετείχε με ποσοστό άνω του 50% αυτής, ενώ η συμμετοχή των άλλων περιφερειών κυμάνθηκε από 0,5 μέχρι 10,0% το 1980 και από 2,0 μέχρι 9,4% το 2010 με μόνη εξαίρεση τη Θεσσαλία το 2010 (15,8%). Η Μακεδονία θεωρείται επίσης το αποκλειστικό σχεδόν κέντρο παραγωγής βουβαλίσου γάλακτος, αφού και στις δύο χρονικές περιόδους συμμετείχε στην ακαθάριστη αξία του με 78,2% και 92,7% αντίστοιχα. Τη συμμετοχή της Μακεδονίας συμπλήρωναν η Θράκη το 1980 με 21,8% και η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια το 2010 με 7,3% (πίνακας 25).

Στην αξία του πρόβειου γάλακτος συνέβαλαν όλες σχεδόν οι περιφέρειες, αν ληφθεί υπόψη ότι οι πέντε από τις οκτώ συμμετείχαν με ποσοστό άνω του 10% τόσο το 1980 (από 12,7 μέχρι 18,7%), όσο και το 2010 (από 10,8 μέχρι 18,9%), ενώ οι υπόλοιπες τρεις από 3,3

Πίνακας 25. Σύγκριση συμμετοχής κάθε γεωγραφικής περιφέρειας στην ακαθάριστη αξία των σπουδαιότερων πρωτογενών ζωικών προϊόντων της χώρας μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Είδος ζωικών προϊόντων	Γεωγραφικές περιφέρειες								Σύνολο Χώρας
	Θράκη	Μακεδονία	Ήπειρος	Θεσσαλία	Στερεά Ελλάδα και Εύβοια	Πελοπόννησος	Νησιά Ιονίου Αιγαίου Πελάγους	Κρήτη	
Έτος 1980	%	%	%	%	%	%	%	%	χιλ. δρχ.
Γάλα									
Αγελαδινό	9,7	57,5	3,3	10,0	10,0	3,6	5,4	0,5	7.057.395
Βουβαλίσιο	21,8	78,2	-	-	-	-	-	-	3.705
Πρόβειο	4,0	17,9	12,7	16,8	18,7	15,8	7,1	7,0	13.176.267
Γίδινο	3,4	18,4	6,8	11,2	20,1	21,8	9,1	9,2	6.767.923
Σύνολο	5,3	28,4	8,8	13,6	16,8	14,1	7,2	5,8	27.005.290
Κρέας									
Βόειο	15,1	49,0	3,4	9,7	8,2	6,3	7,0	2,3	16.113.521
Βουβαλίσιο	21,8	78,2	-	-	-	-	-	-	21.180
Πρόβειο	4,0	17,9	12,7	16,8	18,7	15,8	7,1	7,0	16.317.465
Γίδινο	3,4	18,4	6,8	11,2	20,1	21,8	9,1	9,2	8.679.221
Χοιρινό	6,9	20,9	8,4	12,8	23,7	14,0	4,5	8,8	14.093.309
Κουνελίσιο	2,4	11,4	1,1	6,3	12,4	31,1	8,1	27,2	1.397.313
Ορνίθιο	1,6	11,9	23,7	4,2	40,8	11,1	2,8	3,9	8.532.216
Σύνολο	4,8	42,4	2,8	7,3	15,6	11,5	9,6	6,0	65.154.225
Αυγά	2,7	19,3	4,4	5,4	40,6	16,3	6,0	5,3	7.868.646
Μέλι	4,8	42,4	2,8	7,3	15,6	11,5	9,6	6,0	1.563.806
Έτος 2010	%	%	%	%	%	%	%	%	Ευρώ
Γάλα									
Αγελαδινό	9,4	54,4	3,5	15,8	4,8	6,1	4,0	2,0	298.873.420
Βουβαλίσιο	-	92,7	-	-	7,3	-	-	-	60.680
Πρόβειο	3,3	18,9	10,8	14,9	15,4	18,5	7,3	10,9	729.847.680
Γίδινο	4,2	22,9	5,2	10,7	14,7	22,0	9,7	10,6	296.058.010
Σύνολο	4,9	27,9	7,9	14,2	12,8	16,4	7,1	8,8	1.330.219.510
Κρέας									
Βόειο	9,5	49,0	5,0	15,5	7,0	6,3	7,0	0,7	276.767.690
Βουβαλίσιο	1,3	86,7	-	-	12,0	-	-	-	524.060
Πρόβειο	3,8	14,6	9,7	13,0	16,4	18,3	7,7	16,5	476.279.510
Γίδινο	5,2	17,4	5,4	8,5	18,0	21,9	11,2	12,4	282.517.440
Χοιρινό	4,1	20,7	14,9	14,4	23,8	10,7	5,2	6,2	237.824.180
Κουνελίσιο	3,5	9,4	1,3	9,5	14,3	21,6	8,0	32,4	40.469.520
Ορνίθιο	2,6	19,6	34,1	2,4	31,2	5,4	2,4	2,3	210.713.800
Σύνολο	5,0	22,9	12,0	11,3	18,1	13,9	7,1	9,7	1.525.096.200
Αυγά	9,5	14,8	5,7	3,5	40,2	14,6	6,6	5,1	142.903.500
Μέλι	5,0	16,9	4,3	7,5	20,0	22,0	12,0	12,3	101.395.960

μέχρι 7,3%. Αυτό σημαίνει ότι η προβατοτροφία είναι διαδεδομένη σε όλες τις γεωγραφικές περιφέρειες της χώρας. Στην αξία του γίδινου γάλακτος τη μεγαλύτερη συμμετοχή είχαν η Πελοπόννησος (21,8-22,0%), η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (20,1-14,7%) και η Μακεδονία (18,4-22,9%) για αμφότερα τα έτη, ακολουθούμενες από τη Θεσσαλία (11,2-10,7%), την Κρήτη (9,2-10,6%), τα νησιά Αιγαίου-Ιονίου Πελάγους (9,1-9,7%), την Ήπειρο (6,8%-5,2%) και τη Θράκη (3,4-4,2%). Αυτό σημαίνει ότι και η αιγοτροφία απαντάται λίγο πολύ σε

όλες τις γεωγραφικές περιφέρειες της χώρας.

Στην αξία του συνολικά παραγόμενου κρέατος τη μεγαλύτερη συμμετοχή είχε η Μακεδονία (42,4%), και ακολουθούσαν με πολύ μικρότερο ποσοστό η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (15,6%) και η Πελοπόννησος (11,5%), ενώ οι υπόλοιπες περιφέρειες συμμετείχαν με ποσοστό κάτω του 10%. Η συμμετοχή των διαφόρων περιφερειών άλλαξε μερικώς το 2010, δηλ. η Μακεδονία υποχώρησε στο 22,9%, ενώ ορισμένες άλλες περιφέρειες αύξησαν

τα ποσοστά τους (Στερεά Ελλάδα με Εύβοια 18,1%, Πελοπόννησος 13,9%, Ήπειρος 12,0% και Θεσσαλία 11,3%). Αναλυτικότερα:

Το μεγαλύτερο κέντρο παραγωγής βόειου κρέατος στη χώρα μας είναι η Μακεδονία, αφού συμμετέχει με 50% περίπου στη συνολική αξία του (49% τόσο το 1980, όσο και το 2010). Η Θράκη με τη Θεσσαλία ακολούθησαν αντίθετη πορεία μέσα στην 30ετία, αφού η συμμετοχή της μεν πρώτης υποχώρησε από το 15,1% το 1980 στο 9,5% το 2010, ενώ της δεύτερης αυξήθηκε από το 9,7% το 1980 σε 15,5% το 2010. Η συμμετοχή των υπολοίπων περιφερειών κυμάνθηκε μεταξύ 2,3 και 7,2% το 1980 και μεταξύ 0,7 και 7,0% το 2010. Ακόμα μεγαλύτερη είναι η συμμετοχή της Μακεδονίας στη συνολική αξία του βουβαλίσου κρέατος (από 78,2 μέχρι 86,7%), ακολουθούμενη από τη Θράκη το 1980 και τη Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια το 2010 αλλά με ελάχιστη όμως συμμετοχή.

Το πρόβειο κρέας παράγεται, όπως και το γάλα, σε όλες σχεδόν τις γεωγραφικές περιφέρειες. Με βάση τη συμμετοχή κάθε περιφέρειας στη συνολική αξία του πρόβειου κρέατος τόσο το 1980, όσο και το 2010 σημειώνεται υποχώρηση της Στερεάς Ελλάδας και Εύβοιας (από 18,7 σε 15,4%), της Θεσσαλίας (από 16,8 σε 14,9%) και της Ηπείρου (από 12,7 σε 10,8%), και αύξηση της Μακεδονίας (από 17,9 σε 18,9%), της Πελοποννήσου (από 15,8 σε 18,5%) και της Κρήτης (από 7,0 σε 10,9%). Κάτι ανάλογο παρατηρήθηκε και στη συμμετοχή των ίδιων περιφερειών στη συνολική αξία του γίδινου κρέατος, δηλ. υποχώρηση της Στερεάς Ελλάδος και Εύβοιας (από 20,1 σε 18,0%), της Θεσσαλίας (από 11,2 σε 8,5%) και της Ηπείρου (από 6,8 σε 5,4%) και αύξηση της Κρήτης (από 9,2 σε 12,4%) και των νησιών Αιγαίου-Ιονίου Πελάγους (από 9,1 σε 11,2%). Εξαιρέση αποτελούν αφενός μεν η Μακεδονία που παρουσίασε ελαφρά μείωση συμμετοχής (από 18,4 σε 17,4%), αφετέρου δε η Πελοπόννησος που παρέμεινε ουσιαστικά αμετάβλητη (από 21,8 σε 21,9%).

Στην αξία του χοιρινού κρέατος συμμετείχαν πρωτίτως η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια και η Μακεδονία και ακολούθησαν η Θεσσαλία, η Ήπειρος και η Πελοπόννησος. Η πρώτη συμμετείχε με το μεγαλύ-

τερο ποσοστό και στα δύο έτη (23,7% και 23,8%), ακολουθούμενη από τη δεύτερη (20,9% και 20,7%). Από τις λοιπές περιφέρειες αύξηση παρουσίασε η Θεσσαλία (από 12,8 σε 14,4%) με την Ήπειρο (από 8,4 σε 14,9%) και μείωση η Πελοπόννησος (από 14,0 σε 10,7%). Στην αξία του κουνελίσου κρέατος τη μεγαλύτερη συμμετοχή είχαν η Πελοπόννησος, η Κρήτη, η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια, η Μακεδονία και η Θεσσαλία. Απ' αυτές η συμμετοχή της πρώτης υποχώρησε (από 31,1 σε 21,6%), της δεύτερης αυξήθηκε (από 27,2 σε 32,4%), της τρίτης αυξήθηκε (από 12,4 σε 14,3%), της τέταρτης μειώθηκε (από 11,4 σε 9,4%) και της πέμπτης αυξήθηκε (από 6,3 σε 9,5%).

Στη συνολική αξία του ορνιθίου κρέατος την πρώτη θέση κατείχε το 1980 η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (40,6%) και ακολουθούσε η Ήπειρος (23,7%), ενώ το 2010 παρατηρήθηκε αντιστροφή, δηλ. πρώτη η Ήπειρος (34,1%) και δεύτερη η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (31,2%). Από τις υπόλοιπες περιφέρειες αξιοσημείωτη είναι η συμμετοχή και μάλιστα με αυξανόμενη τάση της Μακεδονίας (από 11,9 σε 19,6%) και με μειούμενη τάση της Πελοποννήσου (από 11,1 σε 5,4%). Στη συνολική αξία της αυγοπαραγωγής συμμετείχαν σημαντικά τρεις περιφέρειες, από τις οποίες την πρώτη θέση κατείχε τόσο το 1980, όσο και το 2010 η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (40,6% και 40,2% αντίστοιχα), ακολουθούμενη από τη Μακεδονία (19,3% και 14,8% αντίστοιχα) και την Πελοπόννησο (16,3% και 14,6% αντίστοιχα).

Στη διαμόρφωση της συνολικής αξίας του μελιού της χώρας τη μεγαλύτερη συμμετοχή είχε το 1980 η Μακεδονία (42,4%) ακολουθούμενη αρκετά πίσω από τη Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (15,6%), την Πελοπόννησο (11,5%) και όλα τα νησιά της χώρας (15,5%). Η σειρά αυτή άλλαξε ριζικά το 2010, αφού η Μακεδονία υποχώρησε από την πρώτη στην τρίτη θέση (16,9%), με πρώτη την Πελοπόννησο (22,0%) και δεύτερη τη Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια (20,0%). Σημαντικά όμως βελτιώθηκε τόσο η συμμετοχή της Κρήτης (από 6,0 σε 12,3%), όσο και εκείνη των νήσων Αιγαίου και Ιονίου Πελάγους (από 9,6 σε 12,0%).

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Το τμήμα αυτό της μελέτης περιλαμβάνει συνοπτικά τη σύγκριση της ακαθάριστης αξίας της πρωτογενούς φυτικής παραγωγής, της πρωτογενούς ζωϊκής παραγωγής και συνολικά της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής μεταξύ των ετών 1980 και 2010 τόσο ως σύνολο, όσο και κατά μεγάλες κατηγορίες φυτών και ζώων. Πέραν αυτών περιλαμβάνει τη σύγκριση της συμμετοχής κάθε γεωγραφικής περιφέρειας στην ακαθάριστη αξία της πρωτογενούς γεωργικής (φυτικής και ζωϊκής) παραγωγής και τη σύγκριση της αξίας των εισαγωγών και εξαγωγών του συνόλου των πρωτογενών γεωργικών (φυτικών και ζωϊκών) προϊόντων και φυσικά το ισοζύγιο αυτών.

1. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας πρωτογενούς φυτικής παραγωγής συνολικά και κατά μεγάλες κατηγορίες φυτών.

Η ακαθάριστη αξία της συνολικής πρωτογενούς φυτικής παραγωγής ανέρχονταν το 1980 σε 252,9 δισεκ. δρχ. και αναγόμενη σε ευρώ του 2010 διαμέσου του αναθεωρημένου δείκτη τιμών καταναλωτή υπολογίστηκε σε 14,2 δισεκ. ευρώ, ενώ η αντίστοιχη αξία του 2010 υποχώρησε στα 7,1 δισεκ. ευρώ, δηλ. υποδιπλασιάστηκε. Κι' αυτό λόγω μείωσης της τιμής των φυτικών προϊόντων, αφού ο συνολικός όγκος της φυτικής παραγωγής

δεν μεταβλήθηκε ουσιαστικά. Αναλυτικότερα, η μείωση αυτή οφείλεται αφενός μεν στις αροτραίες καλλιέργειες, αφετέρου δε στις αμπελοειδείς καλλιέργειες. Πράγματι, η συμμετοχή των μεν πρώτων υποχώρησε από το 48% το 1980 στο 37,2% το 2010, ενώ η αντίστοιχη των δευτέρων μειώθηκε από το 10,7% στο 6,6% στην ακαθάριστη αξία της συνολικής πρωτογενούς φυτικής παραγωγής. Στην περίπτωση των αροτραίων καλλιεργειών, η συμμετοχή όλων των υποκατηγοριών αυτών υποχώρησε με εξαίρεση εκείνη των μπουστανικών και της πατάτας. Πιο συγκεκριμένα, τα δημητριακά υποχώρησαν από 21,6 σε 13,9%, τα όσπρια από 1,2 σε 0,7%, τα κηνοτροφικά φυτά για καρπό και χόρτο από 5,8 σε 4,8% και τα βιομηχανικά φυτά από 13,4 σε 9,7%. Αντίθετα, η συμμετοχή των μπουστανικών και της πατάτας αυξήθηκε από 6,0 σε 8,1% χάρις στην πραγματική αύξηση των πεπονιών και τη μικρή υποχώρηση των καρπουζιών, αφού η συμμετοχή της πατάτας υποχώρησε σημαντικά. Όσον αφορά τις αμπελοειδείς καλλιέργειες παρατηρήθηκε μείωση της συμμετοχής τόσο των νωπών σταφυλιών (οινοποιήσιμων και επιτραπέζιων) από 6,1 σε 4,1%, όσο και των σταφίδων (κορινθιακής και σουλτανίνας) από 4,6 σε 2,5% (πίνακας 26).

Από την άλλη πλευρά, η συμμετοχή των μεν κηπευτικών καλλιεργειών ανήλθε από 12,6 σε 22,8%, των δε δενδροδών καλλιεργειών αυξήθηκε από 28,7

Πίνακας 26. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας συνολικής φυτικής παραγωγής και κατά μεγάλες κατηγορίες φυτών μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Είδος φυτικών προϊόντων	Έτος 1980	%	Έτος 2010	%
Αροτραία		48,0		37,2
Δημητριακά	21,6		13,9	
Όσπρια βρώσιμα	1,2		0,7	
Κηνοτροφικά (καρπό, χόρτο)	5,8		4,8	
Βιομηχανικά φυτά	13,4		9,7	
Μπουστανικά και πατάτες	6,0		8,1	
Κηπευτικά		12,6		22,8
Τομάτες νωπές (υπ., θερμκ.)	3,1		7,5	
« βιομηχανοποιήσιμες	1,9		0,7	
Λοιπά λαχανικά	7,6		14,6	
Αμπελοειδή		10,7		6,6
Σταφύλια	6,1		4,1	
Σταφίδες	4,6		2,5	
Δενδρώδη		28,7		33,4
Εσπεριδοειδή	5,1		5,5	
Οπώρες	6,9		9,8	
Ξεροί καρποί	3,8		3,0	
Ελιές	12,9		15,1	
Σύνολο φυτικής παραγωγής	252.926.306 =	14.194.224.293		7.092.029.325
	χιλ. δρχ. = ευρώ του 2010			ευρώ

σε 33,4% της ακαθάριστης αξίας της συνολικής πρωτογενούς φυτικής παραγωγής. Από πλευράς ποσοστού συμμετοχής των κηπευτικών καλλιέργειών διακρίνουμε αφενός μεν τις τομάτες (νωπές και βιομηχανοποιήσιμες), αφετέρου δε όλα μαζί τα λοιπά λαχανικά, αφού η συμμετοχή καθενός απ' αυτά είναι αμελητέα. Πιο συγκεκριμένα, η συμμετοχή της νωπής τομάτας (υπαίθριας και θερμοκηπίου) υπερδιπλασιάστηκε (από 3,1 σε 7,5%), ενώ εκείνη των λοιπών λαχανικών περίπου διπλασιάστηκε (από 7,6 ανέβηκε στο 14,6%). Αντίθετα, η συμμετοχή της βιομηχανοποιήσιμης τομάτας υποχώρησε σημαντικά (από 1,9 σε 0,7%).

Από τις τέσσερις κατηγορίες των δενδρωδών καλλιεργειών τα εσπεριδοειδή, τα οπωροφόρα και οι ελιές παρουσίασαν θετική εξέλιξη, ενώ τα δένδρα παραγωγής ξερών καρπών αρνητική εξέλιξη. Πράγματι, η συμμετοχή των εσπεριδοειδών στην ακαθάριστη αξία της συνολικής πρωτογενούς φυτικής παραγωγής αυξήθηκε από 5,1 σε 5,5% χάρις στα πορτοκάλια και τα μανταρίνια, αφού τα λεμόνια υποχώρησαν σημαντικά. Η συμμετοχή των οπωροφόρων αυξήθηκε περισσότερο (από 6,9 σε 9,8%) από εκείνη των εσπεριδοειδών χάρις στα ροδάκινα, τα μήλα, τα κεράσια και τα ακτινίδια.

Σημαντική βελτίωση όσον αφορά τη συμμετοχή τους στη διαμόρφωση της ακαθάριστης αξίας της συνολικής πρωτογενούς φυτικής παραγωγής παρουσίασαν από το 1980 στο 2010 και οι ελιές (από 12,9 σε 15,1%) τόσο ως βρώσιμες, όσο και ως ελαιοποιήσιμες. Αντίθετα, η συμμετοχή των ξερών καρπών στην ακαθάριστη αξία της συνολικής πρωτογενούς φυτικής παραγωγής υποχώρησε από 3,8 σε 3,0% ως αποτέλεσμα θετικών (κάστανα, φυστίκια) και αρνητικών (αμύγδαλα, καρύδια, φουντούκια) συμψηφισμών.

2. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας πρωτογενούς ζωϊκής παραγωγής συνολικά και κατά μεγάλες κατηγορίες ζώων.

Η ακαθάριστη αξία της συνολικής ζωϊκής παραγωγής ανέρχονταν το 1980 σε 102,2 δισεκ. δρχ. και αναγόμενη σε ευρώ του 2010 δια μέσου του αναθεωρημένου δείκτη τιμών καταναλωτή υπολογίστηκε σε 5,7 δισεκ. ευρώ, ενώ η αντίστοιχη αξία του 2010 έπεσε στα 3,1 δισεκ. ευρώ, δηλ. υποχώρησε 45,6%. Κι' αυτό λόγω μείωσης κυρίως των τιμών των ζωϊκών προϊόντων, αφού η μείωση του παραγόμενου κρέατος αναπληρώθηκε έστω και μερικώς από την αύξηση του παραγόμενου γάλακτος (πίνακας 27).

Πίνακας 27. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας συνολικής ζωϊκής παραγωγής και κατά μεγάλες κατηγορίες αφενός μεν ζώων, αφετέρου δε ζωϊκών προϊόντων μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Είδος ζώων	Έτος 1980 %	Έτος 2010 %
Βοοειδή και βουβαλοειδή	22,7	18,6
Γάλα	6,9	9,7
Κρέας	15,8	8,9
Προβατοειδή	29,5	39,0
Γάλα	12,9	23,6
Κρέας	16,0	15,4
Έριο	0,6	-
Αιγοειδή	15,1	18,7
Γάλα	6,6	9,6
Κρέας	8,5	9,1
Χοιροειδή	13,8	7,7
Κουνελοειδή	1,4	1,3
Ορνιθοειδή	16,0	11,4
Αυγά	7,7	4,6
Κρέας	8,3	6,8
Μελίσσια	1,5	3,3
Σύνολο ζώων	102.208.067 = 5.735.916.722 χιλ. δρχ. = ευρώ του 2010	3.096.795.450
Ειδος ζωϊκών προϊόντων		
Γάλα	26,8	42,9
Αγελαδινό-Βουβαλίσιο	6,9	9,7
Πρόβειο	13,3	23,6
Γίδινο	6,6	9,6
Κρέας	64,0	49,2
Βόειο-Βουβαλίσιο	15,8	8,9
Αιγοπρόβειο	24,7	24,5
Χοιρινό	13,8	7,7
Κουνελίσιο	1,4	1,3
Ορνίθιο	8,3	6,8
Αυγά	7,7	4,6
Μέλι	1,5	3,3
Σύνολο ζωϊκών προϊόντων	102.208.067 = 5.735.916.722 χιλ. δρχ. = ευρώ του 2010	3.096.795.450

Αναλυτικότερα, η μείωση της συμμετοχής των βοοειδών από 22,7 σε 18,6% στην ακαθάριστη αξία της συνολικής πρωτογενούς ζωϊκής παραγωγής οφείλεται στην υποχώρηση της συμμετοχής του κρέατος από 15,8 σε 8,9%, αφού η συμμετοχή του γάλακτος αυξήθηκε από 6,9 σε 9,7% αυτής. Η συμμετοχή των προβατοειδών αυξήθηκε σημαντικά (από 29,5 σε 39,0%), χάρις στη μεγάλη αύξηση της συμμετοχής του γάλακτος (από 12,9 σε 23,6%) που κάλυψε την ελαφρά μείωση συμμετοχής του κρέατος (από 16,0 σε 15,4%). Το ίδιο περίπου ισχύει και για τα αιγοειδή, των οποίων η συμμετοχή αυξήθηκε από 15,1 σε 18,7% χάρις στη μεγάλη αύξηση της συμμετοχής του γάλακτος (από 6,6 σε 9,6%) και της ελαφράς βελτίωσης της συμμετοχής του κρέατος (από 8,5 σε 9,1%). Η συμμετοχή των χοιροειδών στην ακαθάριστη αξία της συνολικής πρωτογενούς ζωϊκής παραγωγής σχεδόν υποδιπλασιάστηκε (από 13,8 σε 7,7%) την 30ετία 1980 - 2010 όχι μόνο λόγω μείωσης του παραγόμενου κρέατος, αλλά και λόγω μείωσης της τιμής του. Η μικρή μείωση της συμμετοχής των κουνελοειδών (από 1,4 σε 1,3%) οφείλεται στη μικρή μείωση της παραγόμενης ποσότητας κρέατος και όχι στην υποχώρηση της τιμής του. Η συμμετοχή των ορνιθοειδών στην ακαθάριστη αξία της συνολικής πρωτογενούς ζωϊκής παραγωγής υποχώρησε σημαντικά (από 16,0 σε 11,4%) και σ'αυτή συνέβαλαν τόσο η μείωση της συμμετοχής των αυγών (από 7,7 σε 4,6%), όσο και εκείνη του κρέατος (από 8,3 σε 6,8%). Τέλος, η συμμετοχή των μελισσών υπερδιπλασιάστηκε (από 1,5 σε 3,3%) όχι μόνο λόγω αύξησης της παραγωγής μελιού, αλλά και λόγω βελτίωσης της τιμής του.

3. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής συνολικά και συμμετοχή σ'αυτή της αντίστοιχης φυτικής και ζωϊκής παραγωγής.

Η ακαθάριστη αξία της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής ανέρχονταν το 1980 σε 355,1 δισεκ. δρχ. και αναγόμενη σε ευρώ του 2010 δια μέσου του αναθεωρημένου δείκτη τιμών καταναλωτή υπολογίσθηκε σε 19,9 δισεκ. ευρώ, ενώ η αντίστοιχη αξία του 2010 υποχώρησε στα 10,2 δισεκ. ευρώ, δηλ. μειώθηκε 48,9% (πίνακας 28).

Η συμμετοχή σ'αυτή της φυτικής και ζωϊκής παραγωγής ήταν το μεν 1980 71,2% και 28,8% αντίστοιχα, το δε 2010 69,6% και 30,4% αντίστοιχα, που σημαίνει βελτίωση της συμμετοχής της ζωϊκής παραγωγής και υποχώρηση της συμμετοχής της φυτικής παραγωγής. Η μεταβολή αυτή οφείλεται στην ταχύτερη μείωση της παραγωγής των φυτικών προϊόντων και της τιμής αυτών συγκριτικά με την αντίστοιχη των ζωϊκών προϊόντων. Όσον αφορά τις επιδοτήσεις, το μεν 1980 είχαμε τις εθνικές συνολικής αξίας 9,55 δισεκ. δρχ. ή 536 εκατ. ευρώ, το δε 2010 είχαμε τις κοινοτικές συνολικής αξίας 2,365 δισεκ. ευρώ. Εφόσον όμως περιληφθεί στην αξία της ζωϊκής παραγωγής και η αντίστοιχη των αλιευμάτων τότε η αναλογία φυτικής και ζωϊκής παραγωγής από 69,4% και 30,6% το 1980 γίνεται το 2010 ευμενέστερη για τη ζωϊκή παραγωγή (δηλ. 34,3%) και δυσμενέστερη για τη φυτική παραγωγή (δηλ. 65,7%). Κι'αυτό λόγω της μεγάλης ανάπτυξης της ιχθυοκαλλιέργειας μέσα στην προαναφερθείσα 30ετία. Συνολικά η ακαθάρι-

Πίνακας 28. Σύγκριση ακαθάριστης αξίας συνολικής γεωργικής παραγωγής μεταξύ των ετών 1980 και 2010 και συμμετοχή σ'αυτή της φυτικής και ζωϊκής παραγωγής.

Είδος γεωργικής παραγωγής	Έτος 1980		Έτος 2010
	σε χιλιάδες δρχ.	αηγγμένη σε ευρώ 2010	σε ευρώ
Φυτική παραγωγή	252.926.306	14.194.224.293	7.092.029.325
%	71,2	71,2	69,6
Ζωϊκή παραγωγή	102.208.067	5.735.916.722	3.096.795.450
%	28,8	28,8	30,4
Γεωργική παραγωγή	355.134.373	19.930.141.015	10.188.824.775
Επιδότησεις	9.551.000	536.002.120	2.365.400.000
Σύνολο	364.685.373	20.466.143.135	12.554.224.775
Φυτική παραγωγή	252.926.306	14.194.224.293	7.092.029.325
%	69,4	69,4	65,7
Ζωϊκή παραγωγή (με αλιεύματα)	111.696.081	6.268.384.066	3.704.979.070
%	30,6	30,6	34,3
Γεωργική παραγωγή	364.622.387	20.462.608.358	10.797.008.395
Επιδότησεις	9.551.000	536.002.120	2.365.400.000
Σύνολο	374.173.387	20.998.610.478	13.162.408.395

στη αξία της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής το 1980 υπολογίσθηκε σε 374,2 δισεκ. δρχ. ή σε 21,0 δισεκ. ευρώ και υποχώρησε στα 13,2 δισεκ. ευρώ το 2010 για τους κατ' επανάληψη λεχθέντας λόγους.

4. Σύγκριση συμμετοχής κάθε γεωγραφικής περιφέρειας στην ακαθάριστη αξία της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.

Η συμμετοχή της Θράκης στην ακαθάριστη αξία της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής από 5,9% που ήταν το 1980 έπεσε στο 4,9% το 2010, δηλ. μειώθηκε 1%. Η αναλογία μεταξύ φυτικής και ζωϊκής παραγωγής παρέμεινε αμετάβλητη από το 1980 στο 2010 και η μείωση 1% ήταν η ίδια τόσο στη φυτική, όσο και στη ζωϊκή παραγωγή.

Η Μακεδονία συμμετείχε και συμμετέχει με το μεγαλύτερο ποσοστό (28,3% και 27,8%) στη διαμόρφωση της ακαθάριστης αξίας της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής. Μάλιστα η περιφέρεια αυτή κατέχει την πρώτη θέση απ' όλες τις περιφέρειες της χώρας όχι μόνο συνολικά, αλλά και στους δύο τομείς, δηλ. τον φυτικό (29,2% και 29,2%) και τον ζωϊκό (26,0% και 24,5%). Αυτό σημαίνει ότι στην περιφέρεια αυτή παράγονται όλα σχεδόν τα φυτικά και ζωϊκά προϊόντα της χώρας (πίνακας 29).

και 12,0%), αλλά και από πλευράς ζωϊκής παραγωγής (11,6% και 12,0%), αφού η αξία της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής υπερβαίνει το 10% (13,1% και 12,0%) της συνολικής αξίας αυτής. Η περιφέρεια αυτή ήταν το 1980 περισσότερο προσανατολισμένη προς τη φυτική παραγωγή, αλλά το 2010 υπάρχει σύμπτωση συμμετοχής φυτικής (12,0%) και ζωϊκής (12,0%) παραγωγής στη διαμόρφωση της ακαθάριστης αξίας της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.

Η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια και η Πελοπόννησος είναι οι δύο σπουδαιότερες περιφέρειες μετά τη Μακεδονία όσον αφορά τη συμμετοχή τους στη διαμόρφωση της ακαθάριστης αξίας της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής. Πιο συγκεκριμένα, η Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια συνέβαλε σ' αυτή το μεν 1980 με 17,1%, το δε 2010 με 15,6%. Η μείωση 1,5% οφείλεται στην υποχώρηση κυρίως της ζωϊκής παραγωγής (από 20,6 σε 16,9%) και δευτερευόντως της φυτικής παραγωγής (από 15,7 σε 15,1%). Από την άλλη πλευρά, η συμμετοχή της Πελοποννήσου αυξήθηκε από 17,7% το 1980 σε 20,1% το 2010. Η αύξηση αυτή (2,4%) οφείλεται στη βελτίωση της συμμετοχής κυρίως της φυτικής παραγωγής (από 19,2 σε 22,2%) και δευτερευόντως της ζωϊκής παραγωγής (από 13,9 σε 15,3%).

Από τα νησιά Αιγαίου και Ιονίου Πελάγους και

Πίνακας 29. Σύγκριση συμμετοχής κάθε γεωγραφικής περιφέρειας στην ακαθάριστη αξία της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής της χώρας μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Γεωγραφικές περιφέρειες	Έτος 1980			Έτος 2010		
	Φυτική	Ζωϊκή	Γεωργική	Φυτική	Ζωϊκή	Γεωργική
	%	%	%	%	%	%
Θράκη	5,8	6,2	5,9	4,8	5,2	4,9
Μακεδονία	29,2	26,0	28,3	29,2	24,5	27,8
Ήπειρος	3,1	9,0	4,8	2,8	9,7	4,9
Θεσσαλία	13,7	11,6	13,1	12,0	12,0	12,0
Στερεά Ελλάδα και Εύβοια	15,7	20,6	17,1	15,1	16,9	15,6
Πελοπόννησος	19,2	13,9	17,7	22,2	15,3	20,1
Νησιά Αιγαίου-Ιονίου Πελάγους	4,5	6,5	5,1	4,3	7,2	5,2
Κρήτη	8,8	6,2	8,0	9,6	9,2	9,5
Σύνολο χώρας σε δισεκ. €	14,19	5,74	19,93	7,09	3,10	10,19

Η συμμετοχή της Ηπείρου στην ακαθάριστη αξία της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής είναι η μικρότερη (4,8% και 4,9%) από όλες τις περιφέρειες της χώρας. Μάλιστα η αναλογία φυτικής και ζωϊκής παραγωγής φανερώνει ότι η περιφέρεια αυτή είναι προσανατολισμένη περισσότερο προς τη ζωϊκή παραγωγή (9,0% και 9,7%) και λιγότερο προς τη φυτική παραγωγή (3,1% και 2,8%).

Η Θεσσαλία είναι μια από τις σημαντικές περιφέρειες όχι μόνο από πλευράς φυτικής παραγωγής (13,7%

την Κρήτη η συμμετοχή της δεύτερης στην ακαθάριστη αξία της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής ήταν μεγαλύτερη τόσο το 1980 (8,0 έναντι 5,1%), όσο και το 2010 (9,5 έναντι 5,2%). Αναλυτικότερα, η συμμετοχή των νησιών Αιγαίου και Ιονίου Πελάγους βελτιώθηκε ελαφρώς (από 5,1 σε 5,2%) μετά από 30 χρόνια χάρις στην αύξηση της συμμετοχής της ζωϊκής παραγωγής (από 6,5 σε 7,2%), αφού η συμμετοχή της φυτικής παραγωγής υποχώρησε 0,2% (από 4,5 σε 4,3%). Η συμμετοχή της Κρήτης βελτιώθηκε στην

30ετία 1,5% (από 8,0 σε 9,5%) χάρις κυρίως στη ζωική παραγωγή (από 6,2 σε 9,2%) και δευτερευόντως στη φυτική παραγωγή (από 8,8 σε 9,6%).

5. Σύγκριση αξίας εισαγωγών και εξαγωγών συνόλου πρωτογενών γεωργικών προϊόντων και ισοζύγιο αυτών

Η αξία των εισαγωγών του συνόλου των πρωτογενών γεωργικών προϊόντων ανέρχονταν το 1980 σε 31,84 δισεκ. δρχ., από τις οποίες τα 33,8% αφορούσαν φυτικά προϊόντα και τα 66,2% ζωικά προϊόντα, δηλ. η σχέση φυτικών προς ζωικά προϊόντα από πλευράς εισαγωγών ήταν ένα προς δύο. Αντίθετα, στην αξία των εξαγωγών του συνόλου των πρωτογενών γεωργικών προϊόντων, ανερχόμενη σε 40,28 δισεκ. δρχ., τη μερίδα του λέοντος κατείχαν τα φυτικά προϊόντα (96,9%) και μόνο ένα ελάχιστο ποσοστό κατείχαν τα ζωικά προϊόντα (3,1%). Συγκρίνοντας την αξία των εξαγωγών

προς τις εισαγωγές πρωτογενών γεωργικών προϊόντων παρατηρούμε ότι η αξία των πρώτων υπερκάλυπτε την αντίστοιχη των δευτέρων (40,28 έναντι 31,84 δισεκ. δρχ.) το 1980 και άφηνε ένα θετικό υπόλοιπο της τάξης των 8,44 δισεκ. δρχ.. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η αξία των εξαγωγών των πρωτογενών φυτικών προϊόντων, ανερχόμενη σε 38,96 δισεκ. δρχ., υπερκάλυπτε τότε την αξία των εισαγωγών τόσο των πρωτογενών φυτικών (10,77 δισεκ. δρχ.), όσο και των πρωτογενών ζωικών προϊόντων (21,07 δισεκ. δρχ.). Με άλλα λόγια, το ισοζύγιο των πρωτογενών γεωργικών προϊόντων ήταν θετικό το 1980 χάρις στη μεγάλη διαφορά αξίας μεταξύ εξαγωγών και εισαγωγών πρωτογενών φυτικών προϊόντων (περίπου 4πλάσια), αφού η αξία των εισαγωγών πρωτογενών ζωικών προϊόντων ήταν περίπου 17 φορές μεγαλύτερη εκείνης των αντίστοιχων εξαγωγών (πίνακας 30).

Πίνακας 30. Σύγκριση αξίας εισαγωγών και εξαγωγών πρωτογενών γεωργικών (φυτικών και ζωικών) προϊόντων συνολικά και κατά κατηγορίες αυτών και ισοζύγιο αυτών για τα έτη 1980 και 2010.

Πρωτογενή γεωργικά προϊόντα	Έτος 1980 αξία σε χιλ.δρχ.		Έτος 2010 αξία σε ευρώ	
	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Εξαγωγές
Φυτικά προϊόντα				
Σιτάρι,Ρύζι, Λοιπά	46.959	1.621.270	43.166.177	147.613.064
Καλαμπόκι, Κριθάρι, Βρώμη	2.991.996	-	117.285.788	5.251.548
Όσπρια βρώσιμα	554.300	103.968	23.102.496	975.090
Βιομηχανικά φυτά	6.472.634	11.541.660	169.897.944	594.594.927
Μποστανικά-Πατάτες	157.597	733.467	54.721.719	52.943.154
Κηπευτικά	523.207	3.214.282	36.996.248	67.009.545
Αμπλοειδή	-	8.571.283	6.664.991	148.993.903
Εσπεριδοειδή	-	4.536.807	34.696.277	192.738.667
Οπώρες	-	4.022.302	117.342.200	221.828.944
Ξεροί καρποί	24.638	726.759	60.574.110	18.742.148
Ελιές-Λάδι	-	3.959.956	5.243.762	222.913.072
Σύνολο	10.771.331	39.031.754	669.691.712	1.673.604.062
%	33,8	96,9	32,1	77,3
Ζωικά προϊόντα				
Ζώα	961.665	178.582	69.798.988	8.984.560
Κρέατα	12.610.445	154.487	957.805.083	36.206.626
Γάλα	4.866.201	-	261.851.186	6.190.700
Αυγά	-	-	10.930.170	721.974
Μέλι	4.331	160.924	6.492.161	4.772.383
Αλιεύματα	2.624.147	756.195	108.314.339	435.845.013
Σύνολο	21.066.789	1.250.188	1.415.191.927	492.716.256
%	66,2	3,1	67,9	22,7
Γεωργικά προϊόντα	31.838.120	40.281.942	2.084.883.639	2.166.320.318
Ισοζύγιο φυτικών προϊόντων	+28.260.423		+1.003.912.350	
Ισοζύγιο ζωικών προϊόντων	-19.816.601		-922.475.671	
Ισοζύγιο γεωργικών προϊόντων	+8.443.822		+81.436.679	
Ισοζύγιο φυτικών προϊόντων € 2010	+1.585.974.939			
Ισοζύγιο ζωικών προϊόντων “	-1.112.107.648			
Ισοζύγιο γεωργικών προϊόντων “	+473.867.291		+81.436.679	

Η αξία των εισαγωγών του συνόλου των πρωτογενών γεωργικών προϊόντων το 2010 ανέρχονταν σε 2,085 δισεκ. ευρώ, από τα οποία το 32,1% αφορούσαν φυτικά προϊόντα και το 67,9% ζωικά προϊόντα, δηλ. η σχέση αξίας φυτικών προς ζωικά προϊόντα όσον αφορά τις εισαγωγές ήταν περίπου ένα προς δύο. Αντίθετα, στην αξία των εξαγωγών γεωργικών προϊόντων, ανερχόμενη σε 2,166 δισεκ. ευρώ, κατείχαν μεγάλο ποσοστό τα φυτικά προϊόντα (77,3%) και μικρότερο ποσοστό τα ζωικά προϊόντα (22,7%). Συγκρίνοντας την αξία των εξαγωγών προς τις εισαγωγές γεωργικών προϊόντων παρατηρούμε ότι η αξία των πρώτων υπερεπερίσσεψε της αντίστοιχης των δευτέρων (2,166 έναντι 2,085 δισεκ. ευρώ), δηλ. άφηναν ένα θετικό υπόλοιπο της τάξης των 81,0 εκατ. ευρώ. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η αξία των εξαγωγών φυτικών προϊόντων, ανερχόμενη σε 1,673 δισεκ. ευρώ, υπερέκαλυπτε εκείνη των εισαγωγών (670 εκατ. ευρώ) και άφηνε μια θετική διαφορά 1,003 δισεκ. ευρώ. Η θετική αυτή διαφορά ήταν αρκετή για να καλύψει την αρνητική διαφορά της αξίας των εισαγωγών (1,415 δισεκ. ευρώ) και εξαγωγών (493 εκατ. ευρώ) ζωικών προϊόντων που ανέρχονταν σε 0,922 δισεκ. ευρώ με αποτέλεσμα να υπάρξει θετικό ισοζύγιο (81 εκατ. ευρώ).

Ανάγοντες τις δραχμές του 1980 σε ευρώ του 2010 διαπιστώνουμε ότι το 1980 το ισοζύγιο των φυτικών προϊόντων ήταν θετικό κατά 1,586 δισεκ. ευρώ, το ισοζύγιο των ζωικών προϊόντων ήταν αρνητικό κατά 1,112 δισεκ. ευρώ και το ισοζύγιο των γεωργικών προϊόντων (δηλ. αθροίσματος φυτικών και ζωικών προϊόντων) ήταν θετικό κατά 474 εκατ. ευρώ. Το 2010 το ισοζύγιο των φυτικών προϊόντων ήταν θετικό κατά 1,003 δισεκ. ευρώ, το ισοζύγιο των ζωικών προϊόντων ήταν αρνητικό κατά 922 εκατ. ευρώ και το ισοζύγιο των γεωργικών προϊόντων (δηλ. αθροίσματος φυτικών και ζωικών προϊόντων) ήταν θετικό μόλις κατά 81 εκατ. ευρώ. Με άλλα λόγια, το ισοζύγιο των πρωτογενών γεωργικών προϊόντων ήταν περισσότερο θετικό το 1980 από το αντίστοιχο του 2010 (δηλ. 474 έναντι 81 εκατ. ευρώ).

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Η προηγηθείσα αναλυτική τεχνικοοικονομική σύγκριση της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής μεταξύ των ετών 1980 και 2010 παρουσιάζεται στο τμήμα αυτό της μελέτης συνοπτικά χωριστά για τη φυτική, για τη ζωική και για τη γεωργική (δηλ. φυτική και ζωική) παραγωγή ως ακολούθως.

Στη φυτική παραγωγή η συνολικά καλλιεργού-

μενη έκταση μειώθηκε μέσα στην παραπάνω 30ετία 4,36 εκατ. στρ. ή 11,3% αυτής και θεωρείται δυσμενής εξέλιξη αν ληφθεί υπόψη ότι το έδαφος είναι ο πιο περιορισμένος συντελεστής παραγωγής της χώρας, κυρίως για τις αροτραίες καλλιέργειες. Μείωση παρατηρήθηκε σε όλες τις κατηγορίες φυτών, σε όλες τις υψομετρικές περιοχές και σε όλες τις γεωγραφικές περιφέρειες. Εξαιρέση αποτελούν ορισμένα δενδρώδη, τα οποία αντίθετα αυξήθηκαν κυρίως στις ημιορεινές περιοχές και στις περιφέρειες της Μακεδονίας (οπωροφόρα) και της Πελοποννήσου με την Κρήτη (εσπεριδοειδή). Παράλληλα παρατηρήθηκαν και μικροαυξήσεις κηπευτικών σε βάρος αροτραίων και αμπελοειδών καλλιεργιών σε ορισμένες περιφέρειες (Θεσσαλία, Στερεά Ελλάδα, Κρήτη). Η συνολικά αρδευόμενη έκταση αυξήθηκε στην ίδια 30ετία 4,6 εκατ. στρ. ή 47,8% και μάλιστα σε όλες τις κατηγορίες φυτών, σε όλες τις υψομετρικές περιοχές και σε όλες τις γεωγραφικές περιφέρειες. Η αύξηση αυτή αποτελεί ευμενή εξέλιξη, δεδομένης της οικονομικής σημασίας του νερού για τις ξεροθερμικές συνθήκες υπό τις οποίες ασκείται η ελληνική γεωργία.

Αναλυτικότερα, στα δημητριακά παρατηρήθηκε συνεχής υποκατάσταση του μαλακού από το σκληρό σιτάρι, σημαντική μείωση της έκτασης του κριθαριού, ανάλογη αύξηση της έκτασης του καλαμποκιού και συνεχής αύξηση της καλλιεργούμενης έκτασης με ρύζι. Τα βρώσιμα όσπρια υποχώρησαν τόσο ως σύνολο, όσο και κατά είδος. Το ίδιο παρατηρήθηκε και για τα κτηνοτροφικά φυτά με εξαίρεση το χλωρό καλαμπόκι. Στα βιομηχανικά φυτά παρατηρήθηκε μεγάλη μείωση της έκτασης του καπνού και των ζαχαροτεύλων, αλματώδη αύξηση της έκτασης του βαμβάκιου και ελπιδοφόρα αύξηση της έκτασης του ηλιάνθου και των αρωματικών φυτών. Τέλος, παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση της έκτασης των ποσοτικών και ανάλογη μείωση εκείνης της πατάτας. Στα κηπευτικά παρατηρήθηκε μικρή μείωση της καλλιεργούμενης έκτασης της υπαίθριας τομάτας και αύξηση της αντίστοιχης θερμοκηπίου, ενώ η έκταση της βιομηχανοποίησης τομάτας σχεδόν υποδιπλασιάστηκε. Από τα λοιπά λαχανικά ενθαρρυντική είναι η αύξηση της έκτασης των σπαραγγιών και της φράουλας. Στα αμπελοειδή σημειώθηκε μείωση της έκτασης, τόσο των οινοποιήσιμων και επιτραπέζιων σταφυλιών, όσο και των σταφίδων κορινθιακής και σουλτανίνας. Στα εσπεριδοειδή είχαμε μικρή αύξηση της καλλιεργούμενης έκτασης της πορτοκαλιάς, υπερδιπλασιασμό της έκτασης της μανταρινιάς και μεγάλη υποχώρηση της έκτασης της λεμονιάς. Στα

οπωροφόρα αυξήθηκαν οι καλλιεργούμενες εκτάσεις της ροδακινιάς, της μηλιάς, της κερασιάς και της ακτινιδιάς, ενώ μειώθηκαν οι αντίστοιχες της αχλαδιάς, της βερικοκιάς και της συκιάς νωπών σύκων. Στα δένδρα ξερών καρπών μειώθηκαν οι καλλιεργούμενες εκτάσεις της αμυγδαλιάς, της καρυδιάς, της χαρουπιιάς και προπαντός της φουντουκιάς, ενώ αυξήθηκαν οι αντίστοιχες της καστανιάς, της φυσιτιάς και της συκιάς ξερών σύκων. Τέλος, τα ελαιόδενδρα αυξήθηκαν όχι μόνο σε απόλυτους αριθμούς, αλλά και συγκριτικά με το σύνολο των δενδρωδών καλλιεργειών από το 1980 στο 2010.

Με βάση τον βαθμό αυτάρκειας των σπουδαιότερων φυτικών προϊόντων, τη σχέση εισαγωγών προς εξαγωγές αυτών και την ακαθάριστη αξία τους, στα αροτραία και ειδικότερα στα δημητριακά παρατηρήθηκε υποκατάσταση του μαλακού από το σκληρό σιτάρι τόσο ως αξία, όσο και ως εξαγωγές, αφού ο βαθμός αυτάρκειάς του ανήλθε στο 138,3%. Από την άλλη πλευρά η αυξηθείσα ποσότητα του καλαμποκιού αναπλήρωσε μερικώς τη μειωθείσα ποσότητα του κριθαριού τόσο ως αξία, όσο και ως μείωση εισαγωγών, αφού ο βαθμός αυτάρκειάς του βελτιώθηκε από 77,8% σε 89,3%. Το ρύζι ως πλεονασματικό προϊόν υπερtripλασίασε τις εξαγωγές, αυξάνοντας το βαθμό αυτάρκειας από 188,1% σε 217,8%. Στα βρώσιμα όσπρια τα φασόλια και τα ρεβίθια από πλεονασματικά προϊόντα, έγιναν ελλειμματικά (βαθμός αυτάρκειας από 103,6 σε 62,8% και από 100,0 σε 43,3% αντίστοιχα), ενώ η οικονομική θέση της φακής χειροτέρευσε (ο βαθμός αυτάρκειας από 46,8% το 1980 έπεσε στο 21,8% το 2010). Στα βιομηχανικά φυτά ο καπνός ήταν και παραμένει μεγάλης ακαθάριστης αξίας προϊόν και ένα από τα σπουδαιότερα εξαγωγίμα προϊόντα μας (βαθμός αυτάρκειας 198,0% και 244,3% αντίστοιχα), αν και δεν υπάρχει χρονική σύμπτωση μεταξύ παραγόμενης και εξαγόμενης ποσότητας. Το βαμβάκι από ελλειμματικό το 1980 (βαθμός αυτάρκειας 74,9%) έγινε πλεονασματικό το 2010 (βαθμός αυτάρκειας 133,0%). Αντίθετα, τα τεύτλα υπό τη μορφή της ζάχαρης από σημαντικής οικονομικής σημασίας καλλιέργεια το 1980 (βαθμός αυτάρκειας 93,0%) έγινε προβληματική το 2010 (βαθμός αυτάρκειας 74,0%). Η οικονομική θέση των μπισοτανικών βελτιώθηκε ακόμα περισσότερο, αφού ο βαθμός αυτάρκειας αυξήθηκε από 104,4% σε 127,3%. Αντίθετα, η συμμετοχή της πατάτας στην ακαθάριστη αξία της φυτικής παραγωγής μειώθηκε, αφού οι μεν εξαγωγές υποδιπλασιάστηκαν, ενώ οι εισαγωγές εκατονταπλασιάστηκαν.

Στα κηπευτικά, οι επιτραπέζιες τομάτες μετατράπηκαν από πλεονασματικό προϊόν σε ελλειμματικό προϊόν (υπερδιπλασιασμός εισαγωγών έναντι εξαγωγών), ενώ τα αγγούρια εξακολουθούν να συμβάλλουν στην εισαγωγή συναλλάγματος. Από την άλλη πλευρά, η βιομηχανοποιήσιμη τομάτα υπέστη μεγάλη καθίζηση, λόγω έντονου ανταγωνισμού από χώρες κυρίως εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στα λοιπά λαχανικά ενθαρρυντική είναι η προοπτική των σπαραγγιών και της φράουλας τα τελευταία χρόνια.

Στα αμπελοειδή, τα επιτραπέζια σταφύλια έχουν βελτιώσει την οικονομική τους θέση στην ακαθάριστη αξία της φυτικής μας παραγωγής, πράγμα που επιβεβαιώνεται από την αύξηση των εξαγωγών, ενώ οι εξαγωγές της σταφίδας υποχώρησαν σημαντικά, λόγω και της δραματικής μείωσης της παραγωγής.

Στα δενδρώδη, η οικονομική θέση τόσο των πορτοκαλιών, πολύ δε περισσότερο αναλογικά των μανταρινιών ενισχύθηκε στην ακαθάριστη αξία της συνολικής φυτικής παραγωγής, λόγω του υπερδιπλασιασμού και του εικοσιπλασιασμού των εξαγωγών τους αντίστοιχα. Αντίθετα, η οικονομική σημασία της λεμονιάς υποβαθμίστηκε, αφού από πλεονασματικό προϊόν έγινε ελλειμματικό. Στα οπωροφόρα πρέπει να επισημανθεί η οικονομική σημασία των ροδακινιών και των μήλων γενικά, καθώς και των ακτινιδιών, των κερασιών και των βερικόκων με βάση τις εξαγόμενες ποσότητές τους. Αντίθετα, τα αχλάδια, όχι μόνο υποχώρησαν σημαντικά ως εξαγωγές, αλλά είχαμε και εισαγωγές υπερδιπλασιές των εξαγωγών. Στους ξηρούς καρπούς, τα αμύγδαλα, τα καρύδια, τα φουντούκια και τα φυσιτάρια που στο παρελθόν υπήρξαν πηγή εισαγωγής συναλλάγματος, έφθασαν στο σημείο να απαιτούν την εξαγωγή πολύτιμου συναλλάγματος για τις αυξανόμενες εισαγωγές τους. Έτσι μόνο τα ξερά σύκα εξακολουθούν να συμβάλλουν στην εισαγωγή συναλλάγματος. Τέλος, οι ελιές τόσο ως βρώσιμες, όσο και ως λάδι ήταν και εξακολουθούν να είναι πηγή εισροής συναλλάγματος.

Η ακαθάριστη αξία της πρωτογενούς φυτικής παραγωγής μειώθηκε την 30ετία 1980-2010 από 14,194 σε 7,092 δισεκ. ευρώ, όχι λόγω μείωσης του συνολικού όγκου της φυτικής παραγωγής αλλά λόγω μείωσης της τιμής των φυτικών προϊόντων, και στη διαμόρφωσή της συμμετείχαν και συμμετέχουν οι αροτραίες με 48,0 και 37,2% , οι κηπευτικές με 12,6 και 22,8%, οι αμπελοειδείς με 10,7 και 6,6% και οι δενδρώδεις με 28,7 και 33,4%.

Στη ζωϊκή παραγωγή ο συνολικός αριθμός των

βοοειδών μειώθηκε την προαναφερθείσα 30ετία 28,9% και επηρέασε αρνητικά όλες τις κατηγορίες αυτών, τόσο συνολικά όσο και κατά υψομετρικές περιοχές και γεωγραφικές περιφέρειες. Ειδικότερα, οι αγελάδες γαλακτοπαραγωγής μειώθηκαν ως σύνολο 40,6%, λόγω μείωσης των μεν εγχώριων αβελτίωτων 63,8%, των δε εγχώριων βελτιωμένων 50,7%. Αντίθετα, οι ξενικές αγελάδες αυξήθηκαν 25,5%. Η στροφή αυτή από τα εγχώρια προς τα ξενικά αποτελεί θετική εξέλιξη για τη γαλακτοπαραγωγή βοοτροφία, αν ληφθεί υπόψη ότι η συνολική παραγωγή γάλακτος αυξήθηκε 21,3%. Αντίθετα, η μείωση του αριθμού των βοοειδών αποτελεί αρνητική εξέλιξη για την κρεατοπαραγωγή βοοτροφία, αφού η συνολική παραγωγή κρέατος μειώθηκε 34,9%.

Ο συνολικός αριθμός των προβατοειδών αυξήθηκε την παραπάνω 30ετία 10,4%, χάρις στην αύξηση των ποιμενικών (17,8%), αφού τόσο τα οικόσιτα, πολύ δε περισσότερο τα νομαδικά μειώθηκαν (15,4% και 28,4% αντίστοιχα). Οι προβατίνες γαλακτοπαραγωγής, προερχόμενες κυρίως από τα ποιμενικά, αυξήθηκαν (9,1%) και είναι αυτές που ουσιαστικά συνέτελεσαν στην αύξηση της παραγωγής του γάλακτος και του κρέατος (27,7% και 16,3% αντίστοιχα). Ο συνολικός αριθμός των αιγοειδών αυξήθηκε (10,9%) χάρις στην αύξηση των ποιμενικών (24,9%), αφού τόσο τα νομαδικά, πολύ δε περισσότερο τα οικόσιτα μειώθηκαν (24,9% και 31,9% αντίστοιχα). Οι αίγες γαλακτοπαραγωγής, προερχόμενες κυρίως από τα ποιμενικά, αυξήθηκαν (14,8%) και είναι αυτές που ουσιαστικά συνέτελεσαν στην αύξηση της παραγωγής του γάλακτος και του κρέατος (12,3% και 31,2% αντίστοιχα).

Ο συνολικός αριθμός των χοιροειδών αναπαραγωγής μειώθηκε την ίδια 30ετία 18,2% με αποτέλεσμα να μειωθεί σημαντικά ο αριθμός των χοιριδίων που γεννιούνται και η συνολική παραγωγή χοιρινού κρέατος (28,5%). Προς την ίδια κατεύθυνση κινήθηκε και ο συνολικός αριθμός των κουνελοειδών, δηλ. μειώθηκε 32,0% με αποτέλεσμα τη μείωση του συνολικού κουνελίσου κρέατος 13,6%. Ο συνολικός αριθμός τόσο των ορνίθων αυγοπαραγωγής, όσο και των ορνίθων κρεατοπαραγωγής μειώθηκε 2,0%, και 19,4% αντίστοιχα. Η μικρή μείωση του συνόλου των ορνίθων αυγοπαραγωγής οφείλεται στη μικρότερη αύξηση (32,3%) της πολυπληθέστερης ομάδας των συστηματικά εκτρεφόμενων ορνίθων και στη μεγαλύτερη μείωση (48,7%) της λιγότερο πολυπληθούς ομάδας των χωρικά εκτρεφόμενων ορνίθων, με αποτέλεσμα να μειωθεί η συνολική παραγωγή αυγών (20,7%). Από την άλλη πλευρά, η

σημαντική μείωση του αριθμού των εκτρεφόμενων ορνιθίων είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του συνολικά παραγόμενου ορνιθίου κρέατος (14,2%). Τέλος, ο συνολικός αριθμός των κυψελών αυξήθηκε (15,4%) χάρις στην αύξηση των κατά πολύ μεγαλύτερου αριθμού ευρωπαϊκού τύπου κυψελών και στη μείωση των κατά πολύ μικρότερου αριθμού χωρικού τύπου κυψελών, με αποτέλεσμα την αύξηση της συνολικής παραγωγής μελιού (22,4%).

Με βάση την απόδοση ή μη σε ζωικά προϊόντα και τη σχέση εισαγωγών προς εξαγωγές αυτών, ο βαθμός απόδοσης σε αγελαδινό γάλα μειώθηκε από 84,1 σε 70,6% παρά την αύξηση της εγχώριας παραγωγής, λόγω αύξησης των εισαγωγών ως συνέπεια αύξησης της κατανάλωσης. Ως προς τα λοιπά είδη γάλακτος (βουβαλίσιο, πρόβειο, γίδινο) υπήρξαμε και εξακολουθούμε να είμαστε απόδοσης. Όσον αφορά το κρέας ο βαθμός απόδοσης σε βόειο έπεσε από 51,9% σε 34,4%, λόγω μείωσης της εγχώριας παραγωγής (34,9%) και αύξησης των εισαγωγών (28,3%). Ως προς τα λοιπά είδη κρέατος ιδιαίτερη σημασία παρουσιάζει ο βαθμός απόδοσης σε χοιρινό, που από 95,0% έπεσε στο 36,8%, και σε ορνίθιο, που από 101,4% έπεσε στο 73,9%. Κι' αυτό λόγω μείωσης της παραγωγής και αύξησης των εισαγωγών, ως συνέπεια αύξησης της κατανάλωσης. Ο βαθμός απόδοσης σε αυγά μειώθηκε από 100,0% σε 93,9%, αφού υποχώρησε η εγχώρια παραγωγή και αυξήθηκαν οι εισαγωγές. Η μείωση του βαθμού απόδοσης του μελιού από 113,3% σε 92,3% είναι μια έκπληξη και δικαιολογείται από το γεγονός ότι οι μεν εισαγωγές αυξήθηκαν 40 φορές, ενώ οι εξαγωγές υποδιπλασιάστηκαν, αν και η εγχώρια παραγωγή αυξήθηκε (22,4%). Κι' αυτό λόγω αύξησης της κατανάλωσης.

Η ακαθάριστη αξία της πρωτογενούς ζωικής παραγωγής μειώθηκε την παραπάνω 30ετία από 5,736 σε 3,097 δισεκ. ευρώ, όχι λόγω μείωσης του συνολικού όγκου της ζωικής παραγωγής, αλλά λόγω μείωσης της τιμής των ζωικών προϊόντων και στη διαμόρφωσή της συμμετείχαν και συμμετέχουν η προβατοτροφία με 29,5-39,0%, η βοοτροφία και η βουβαλοτροφία με 22,7-18,6%, η αιγοτροφία με 15,1-18,7%, η πτηνοτροφία με 16,0-11,4%, η χοιροτροφία και η κουνελοτροφία με 15,2-9,0% και η μελισσοκομία με 1,5-3,3%. Από πλευράς είδους ζωικού προϊόντος τη μεγαλύτερη συμμετοχή στην ακαθάριστη αξία της πρωτογενούς ζωικής παραγωγής είχε και έχει το κρέας με 64,0-49,2% και ακολουθούν το γάλα με 26,8-42,9%, τα αυγά με 7,7-4,6% και το μέλι με 1,5-3,3%.

Στη γεωργική παραγωγή η ακαθάριστη αξία της μειώθηκε στην 30ετία 1980-2010 από 19,9 σε 10,2 δι-

σεκ. ευρώ, δηλ. 48,9%, όχι λόγω μείωσης του συνολικού όγκου της γεωργικής παραγωγής, αλλά λόγω μείωσης της τιμής των φυτικών και ζωικών προϊόντων. Η αναλογία της φυτικής και της ζωϊκής παραγωγής στη συνολική αξία της γεωργικής παραγωγής από 71,2% και 28,8% αντίστοιχα που ήταν το 1980 μετεβλήθηκε σε 69,6% και 30,4% αντίστοιχα το 2010, λόγω της ταχύτερης μείωσης της αξίας της φυτικής παραγωγής συγκριτικά με την αντίστοιχη της ζωϊκής παραγωγής. Περιλαμβάνοντας όμως στην ακαθάριστη αξία και εκείνη των αλιευμάτων η αναλογία φυτικής και ζωϊκής παραγωγής από 69,4% και 30,6% αντίστοιχα που ήταν το 1980 μετεβλήθηκε σε 65,7% και 34,3% αντίστοιχα το 2010, λόγω της ευμενούς επίδρασης της αυξημένης παραγωγής των ιχθυοκαλλιμερειών.

Από πλευράς ισοζυγίου γεωργικών προϊόντων τόσο το 1980, όσο και το 2010 ήταν θετικό, διότι στο μεν πρώτο η διαφορά αξίας εξαγωγών-εισαγωγών ήταν 8,44 δισεκ. δρχ. (40,28 - 31,84 δισεκ. δρχ.) ή 474 εκατ. ευρώ (2,261 - 1,787 δισεκ. ευρώ), στο δε δεύτερο η διαφορά αξίας εξαγωγών-εισαγωγών ήταν 81 εκατ. ευρώ (2,166 - 2,085 δισεκ. ευρώ). Το θετικό ισοζύγιο των γεωργικών προϊόντων το 1980 ήταν μεγαλύτερο εκείνου του 2010, διότι η διαφορά ισοζυγίου μεταξύ φυτικών και ζωϊκών προϊόντων του πρώτου ήταν μεγαλύτερη της αντίστοιχης αυτών του δεύτερου.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Από τη συγκριτική τεχνικοοικονομική ανάλυση της πρωτογενούς γεωργικής (φυτικής και ζωϊκής) παραγωγής μεταξύ των ετών 1980 και 2010 προκύπτουν οι παρακάτω προτάσεις.

Πρώτη προτεραιότητα της αγροτικής πολιτικής πρέπει να είναι όχι μόνο η ανακοπή της συνεχούς μείωσης της καλλιεργούμενης έκτασης (από 38,48 σε 34,12 εκατ. στρ.), και μάλιστα της συνηθώς γόνιμης, αλλά και η αύξηση αυτής. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί αφενός μεν δια περιορισμού της αγρανάπτασης (κυμάνθηκε μέσα στην 30ετία μεταξύ 4,035 και 5,016 εκατ. στρ.), αφετέρου δε δι' επιβολής ενός φόρου στους ιδιοκτήτες εγκαταλελειμμένων (δηλ. πρώην καλλιεργούμενων) εδαφών. Από την άλλη πλευρά η αστικοποίηση και οι βιομηχανικές ζώνες πρέπει να επεκτείνονται σε άγονες γεωργικά περιοχές. Κι' αυτό λόγω της μεγάλης σημασίας που έχει ο παράγων έδαφος για την ελληνική γεωργία και ειδικότερα για την ελληνική γεωργική εκμετάλλευση, αν ληφθεί υπόψη ότι το μέσο μέγεθός της είναι υποπενταπλάσιο του αντίστοιχου της μέσης γεωργικής εκμετάλλευσης των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μάλιστα η αύξηση της καλλιεργούμενης έκτασης πρέπει να συν-

δυασθεί με τη μεγαλύτερη δυνατή επέκταση των αρδεύσεων, δεδομένης της οικονομικής σημασίας του νερού για τις ξεροθερμικές συνθήκες υπό τις οποίες ασκείται η γεωργία μας. Προς την κατεύθυνση αυτή οφείλει το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων να στρέψει ένα μέρος των διαθέσιμων πιστώσεων του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων όχι μόνο για την αύξηση των υδάτινων πόρων προς άρδευση, αλλά και για την αποτελεσματικότερη διαχείριση αυτών.

Στη φυτική παραγωγή και συγκεκριμένα στα αροτραία φυτά, όσα καλλιεργούνται για την ικανοποίηση εσωτερικών αναγκών θα πρέπει να προωθούνται εκείνα που μπορούν τεχνικοοικονομικά να ανακόψουν τις εισαγωγές όμοιων προϊόντων. Αντίθετα, όσα καλλιεργούνται με την προοπτική να εξαχθούν στην ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά θα πρέπει να προωθούνται εκείνα για τα οποία υπάρχουν οι ευνοϊκότερες τεχνικοοικονομικές προϋποθέσεις. Ειδικότερα, από τα δημητριακά προτείνεται η επέκταση του σκληρού σίτου και του καλαμποκιού και η μείωση του μαλακού σίτου και του κριθαριού, εφόσον οι τεχνικοοικονομικές συνθήκες είναι ευνοϊκότερες. Η αύξηση του ρυζιού πρέπει να γίνει κυρίως για εξαγωγές με την προϋπόθεση της ποιοτικής αναβάθμισης της παραγωγής του, δηλ. με την επέκταση ποικιλιών υψηλής ζήτησης σε βάρος ποικιλιών χαμηλής ζήτησης. Η υποχώρηση των οσπρίων θεωρείται κατά τη γνώμη μας ανεπίτρεπτη με βάση τις διατροφικές συνθήκες του ελληνικού λαού και την ανάγκη εισαγωγής σημαντικών ποσοτήτων τους αν και οι εδαφοκλιματικές συνθήκες παραγωγής τους είναι ευνοϊκές. Ως προς τα κτηνοτροφικά φυτά υπάρχει σοβαρό έλλειμμα χονδροειδών ζωοτροφών και βοσκήσιμης ύλης και γι' αυτό προτείνεται η επέκτασή τους σε βάρος πλεοναζόντων σιτηρών. Όσον αφορά τα βιομηχανικά φυτά προτείνεται η διερεύνηση αφενός μεν των αιτίων μείωσης του καπνού και των ζαχαροτεύλων, εφόσον δεν είναι προγραμματισμένη, αφετέρου δε των προϋποθέσεων επέκτασης του βαμβακιού, του ηλίανθου και των αρωματικών. Τέλος για τα μπιστοναρικά φαίνεται ότι υπάρχουν δυνατότητες επέκτασής τους, ενώ για τις πατάτες απαιτείται συντονισμός παραγωγής, προσφοράς και ζήτησης, και διερεύνηση της δυνατότητας μείωσης του κόστους παραγωγής τους. Ιδιαίτερος προβληματισμός πρέπει να υπάρξει για τον καπνό αν ληφθεί υπόψη ότι εξασφαλίζει ικανοποιητικό εισόδημα στους παραγωγούς, βοηθάει στη βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου, αποτελεί πηγή εισαγωγής συναλλάγματος και συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη ορισμένων κλάδων του δευτερογενούς τομέα.

Για τα κηπευτικά πρώτιστο μέλημα πρέπει να εί-

να αφενός μεν η παραγωγή εκείνων που έχει ανάγκη η εσωτερική αγορά με σκοπό τον περιορισμό των εισαγωγών, αφετέρου δε η παραγωγή εκείνων που μπορούν να προωθηθούν στην εξωτερική αγορά, λόγω συγκριτικού πλεονεκτήματος (π.χ. αγγούρια, σπαράγγια, μελιτζάνες, φράουλες, κλπ.). Προβληματισμός υπάρχει γύρω από την καλλιέργεια της τομάτας τόσο της επιτραπέζιας, όσο και της βιομηχανοποιήσιμης, αφού υπό τις εδαφοκλιματικές συνθήκες της χώρας μας όχι μόνο μπορούμε να είμαστε αυτόνομοι, αλλά και καθαρά εξαγωγείς. Αυτό ισχύει περισσότερο για την επιτραπέζια τομάτα αν ληφθεί υπόψη ότι εισάγεται από βόρειες χώρες της Ευρώπης με δυσμενέστερες εδαφοκλιματικές συνθήκες. Αντίθετα, η βιομηχανοποιήσιμη τομάτα μπορεί να περιορισθεί στην παραγωγή μόνο εκλεκτής ποιότητας τοματοπολτού για αγορές υψηλών απαιτήσεων, αφού δεν φαίνεται να είναι ανταγωνιστική για καλύτερης ποιότητας τοματοπολτό που προσφέρεται σε χαμηλές τιμές από τρίτες χώρες.

Από τα αμπελοειδή προτείνεται η αύξηση των επιτραπέζιων σταφυλιών όχι μόνο για εσωτερική κατανάλωση, αλλά και για επέκταση των εξαγωγών, και ο περιορισμός της σταφίδας στις δυνατότητες εξαγωγών τουλάχιστον ως εκλεκτής ποιότητας τόσο της κορινθιακής, όσο και της σουλτανίνας. Όσον αφορά τα οινοποιήσιμα προτείνεται η επιλογή ποικιλιών που θα βελτιώσουν τα κρασιά μας, αν και η προώθηση αυτών εκφεύγει των ορίων της παρούσας μελέτης.

Από τα δενδρώδη, τα εσπεριδοειδή και κυρίως τα πορτοκάλια και τα μανταρίνια μπορούν να ενισχυθούν εξαγωγικά, ενώ το πρόβλημα των λεμονιών φαίνεται να συνδέεται με τους καταστρεπτικούς παγετούς των ετών 2004 και 2006 που έπληξαν τις κυρίως λεμονοπαραγωγικές περιοχές της Αχαΐας και της Κορινθίας. Αν ληφθεί υπόψη ότι οι εδαφοκλιματικές συνθήκες της χώρας είναι ευνοϊκές για την καλλιέργεια της λεμονιάς, τότε πιστεύεται ότι οι παραγωγοί μας μπορούν να γίνουν ανταγωνιστικοί έναντι τρίτων χωρών αρκεί να οργανωθούν επί καθαρά επιχειρηματικής βάσης. Τα οπωροφόρα είναι και πρέπει να μείνουν σε πρώτη προτεραιότητα για τη χώρα μας, αλλά μεν ως πηγή εισροής πολύτιμου συναλλάγματος (π.χ. ροδάκινα, βερίκοκα, κεράσια, ακτινίδια), αλλά δε ως βάση εξισορρόπησης εισροής και εκροής συναλλάγματος (π.χ. κυρίως μήλα και αχλάδια, αλλά και νωπά σύκα). Ειδικότερα για τα νωπά σύκα υπάρχει δυσκολία εξαγωγών επειδή το προϊόν είναι ευπαθές και η χρονική περίοδος προσφοράς περιορισμένη και γ'αυτό συνιστάται η δημιουργία ποικιλιών διαφορε-

τικού χρόνου ωρίμανσης και προσφοράς. Τα ροδάκινα δεν έχουν μόνο παρελθόν και παρόν, αλλά και μέλλον για τη χώρα μας, αν ληφθεί υπόψη ότι είναι η τρίτη χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση παραγωγής ροδακίνων-νεκταρινιών και η πρώτη παραγωγής συμπίρηνων. Ευνοϊκές φαίνεται να είναι οι προοπτικές τόσο για τα βερίκοκα και τα κεράσια, όσο και για τα ακτινίδια. Όσον αφορά τους ξηρούς καρπούς η μείωση της παραγωγής τους και η αύξηση των εισαγωγών δεν δικαιολογούνται από εδαφοκλιματικής πλευράς και συνεπώς παραμένουν προς διερεύνηση οι τεχνικοοικονομικοί λόγοι που δικαιολογούν την εξέλιξη αυτή. Τέλος, οι ελιές αποτελούν βασικό προϊόν τόσο για την εσωτερική κατανάλωση, όσο και ως πηγή εισροής συναλλάγματος αρκεί να αποκτήσουν μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία, κυρίως υπό τη μορφή του τυποποιημένου και μάλιστα επώνυμου ελαιόλαδου.

Στη ζωϊκή παραγωγή, ο αγοπροβατοτροφικός κλάδος μπορεί και πρέπει να αποτελέσει τον βασικότερο πυλώνα της ζωϊκής μας οικονομίας με βάση την μέχρι τώρα πορεία του και μάλιστα υπό δύο κατευθύνσεις. Η πρώτη σχετίζεται με τη δημιουργία επιχειρηματικών μονάδων υψηλής παραγωγικότητας ζώων ενσταβλισμένης αιγοπροβατοτροφίας στις περιοχές που υπάρχουν οι ευνοϊκότερες τεχνικοοικονομικές συνθήκες. Η δεύτερη αναφέρεται στη δημιουργία μεγάλων μονάδων μετακινούμενης αιγοπροβατοτροφίας, οι οποίες αφενός μεν θα εξασφαλίζουν εξ ιδίας παραγωγής τις χονδροειδείς ζωοτροφές, αφετέρου δε θα αξιοποιούν τους υπάρχοντες ημιορεινούς και ορεινούς βοσκότοπους της χώρας μας.

Ο κλάδος της βοοτροφίας ως γαλακτοπαραγωγικός μπορεί να σταθεί υπό τη μορφή οργανωμένων επιχειρηματικών μονάδων υψηλής παραγωγικότητας ζώων σε ορισμένες περιοχές της χώρας που διαθέτουν τις προϋποθέσεις αφενός μεν βόσκησης των αγελάδων καθημερινά σε φυσικούς ή τεχνητούς λιμάνες, αφετέρου δε εξασφάλισης εξ ιδίας παραγωγής τουλάχιστον των χονδροειδών ζωοτροφών. Αντίθετα, ως κρεατοπαραγωγικός μπορεί να σταθεί μόνο υπό τη μορφή μεγάλων σχετικών μονάδων εκτακτης εκτροφής στις ημιορεινές και ορεινές περιοχές της χώρας με την προϋπόθεση ισχυρής επιδότησης εκ μέρους της Ελληνικής Πολιτείας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως γίνεται μέχρι σήμερα.

Η χοιροτροφία παρουσίασε σημαντική κάμψη κυρίως μετά το 1995 υπό το βάρος των υψηλών τόκων (συμβατικών και υπερημερίας) και τη δυσμενέστερη σχέση τιμής κρέατος προς τιμές χρησιμοποιούμενων δημητριακών. Η πτηνοτροφία ως αγγοπαραγωγός υποχώρησε την τελευταία 10ετία, ενώ ως κρεατοπα-

ραγωγός παρουσίασε απότομες μεταβολές μέσα στην 30ετία, άλλοτε προς τα πάνω και άλλοτε προς τα κάτω. Οι μεταβολές αυτές πρέπει να αποδοθούν στην ευμενή ή δυσμενή επίδραση που ασκεί η τύχη της προηγούμενης εκτροφής επί της επόμενης εκτροφής. Με βάση τα αποτελέσματα του πρόσφατου παρελθόντος νομίζουμε ότι τόσο η χοιροτροφία, πολύ δε περισσότερο η πτηνοτροφία έχουν τις τεχνικοοικονομικές προϋποθέσεις να σταθούν ως βασικοί κλάδοι της ζωϊκής μας παραγωγής αρκεί να οργανωθούν επί καθαρά επιχειρηματικής βάσης. Λόγω όμως του ισχυρού ανταγωνισμού που υφίστανται έχουν ανάγκη τεχνικοοικονομικής στήριξης για την ανασυγκρότησή τους.

Η μελισσοκομία έχει μέλλον στην Ελλάδα, αφού παράγει εξαιρετικής ποιότητας μέλι, αρκεί να βελτιώσει την τεχνικοοικονομική της υπόσταση για να μπορεί να αντιμετωπίσει το εισαγόμενο φθηνότερο αλλά όχι πάντοτε της ίδιας ποιότητας μέλι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αποστολόπουλος, Κ. και Φωτόπουλος, Χρ. (Επιμέλεια) (1999) «Τα μεσογειακά προϊόντα ως παραδοσιακά ελληνικά προϊόντα και το μέλλον των μηχανισμών στήριξης τους» Έκδοση του Υπουργείου Γεωργίας, Αθήνα.

Δραγώνας, Κ. (1999) «Γεωργικά Θέματα» Εκδόσεις Τροχαλία, Αθήνα

Ελληνική Στατιστική Αρχή (2012) «Τεχνικά και Οικονομικά Στατιστικά Δεδομένα των ετών 1980 και 2010». Πειραιάς.

Ελληνική Στατιστική Αρχή (2012) «Στατιστικές Γεωργίας και Κτηνοτροφίας», Πειραιάς.

Ελληνική Στατιστική Αρχή (2012) «Κύρια Αποτελέσματα Απογραφής Γεωργίας και Κτηνοτροφίας» Πειραιάς.

Ελληνική Στατιστική Αρχή (2012) «Η Ελλάδα με αριθμούς» Πειραιάς.

Εργαστήριο Γεωργικής Οικονομικής Έρευνας (1970-2010) «Τεχνικοοικονομική Ανάλυση Διαχρονικά 25 Κλάδων Φυτικής και Ζωϊκής Παραγωγής της Χώρας μας» Θεσσαλονίκη.

Κιτσοπανίδης, Γ. (1995) «Τεχνικοοικονομικά Προβλήματα της Ελληνικής Κτηνοτροφίας και Πτηνοτροφίας και τρόποι αντιμετώπισης αυτών» Χοιροτροφικά Νέα, Αθήνα.

Κιτσοπανίδης, Γ. (2001) «Προβλήματα του Αγροτικού Τομέα της Χώρας και τρόποι αντιμετώπισης αυτών» Πρακτικά 1^{ου} Επιστημονικού Συνεδρίου του Πνευματικού Κέντρου των Απανταχού Ρουμελιω-

Τέλος, η αλιεία τόσο ως συλλεκτική, πολύ δε περισσότερο ως ιχθυοκαλλιέργειες εξελίσσεται σε δυναμικό κλάδο της ζωϊκής μας παραγωγής όχι μόνο για την κάλυψη της εσωτερικής κατανάλωσης, αλλά και ως πηγή εισροής πολύτιμου συναλλάγματος.

Σχετικά με τις επιδοτήσεις έχουν ληφθεί κατά καιρούς λανθασμένες αποφάσεις, οι οποίες αποδιοργάνωσαν την ελληνική γεωργία, όπως είναι π.χ. οι καταβαλλόμενες για τις αποσύρσεις προϊόντων και εκείνες ανάλογα με την κατεχόμενη έκταση, ανεξάρτητα αν καλλιεργείται ή με τι καλλιεργείται. Νομίζουμε ότι οι επιδοτήσεις πρέπει να χορηγούνται σ'εκείνους τους κλάδους της γεωργικής παραγωγής που θέλει να στηρίξει η Ευρωπαϊκή Ένωση τόσο στο σύνολό της, όσο και σε κάθε χώρα αυτής χωριστά με βάση το συγκριτικό πλεονέκτημα. Αντίθετα, οι εισοδηματικές ενισχύσεις σε ορισμένες ορεινές και νησιωτικές περιοχές πρέπει να χορηγούνται με καθαρά κοινωνικά κριτήρια.

τών, Αθήνα.

Κιτσοπανίδης, Γ. (2004) «Συμβολή της Ρούμελης στην Ανάπτυξη του Τομέα Ζωϊκής Παραγωγής της Χώρας μας» Πρακτικά 2^{ου} Επιστημονικού Συνεδρίου του Πνευματικού Κέντρου των Απανταχού Ρουμελιωτών, Αθήνα.

Κιτσοπανίδης, Γ. (2006) «Οικονομική Ζωϊκής Παραγωγής-Αρχές, Εφαρμογές και Τεχνικοοικονομική Ανάλυση» Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη.

Κιτσοπανίδης, Γ. (2011) «60 Χρόνια (1951-2011) Εκπαιδευτικής και Ερευνητικής Δραστηριότητας στο Χώρο της Ελληνικής Αγροτικής Οικονομίας» Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη.

Κιτσοπανίδης, Γ. (2012) «Κωδικοποίηση Χρησιμοποιούμενης Διεθνώς Γεωργοοικονομικής Ορολογίας» Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη.

Μέργος, Γ. και Παπαγεωργίου, Κ. (επιμέλεια) (1997) «Εξελίξεις και Προοπτικές του Αγροτικού Τομέα» Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα.

Παπαδόπουλος, Γ. (1995) «Εξέλιξη παραγωγής ζωικών προϊόντων» Χοιροτροφικά Νέα, Αθήνα.

ΠΑΣΕΓΕΣ (2011) «Η κατάσταση του αγροτικού τομέα-Εξελίξεις, Προβλέψεις, Προτεραιότητες», Αθήνα.

Σελιανίτης, Σ. (1999) «Οι Σκοτεινές Διαδρομές της Γεωργικής Πολιτικής» Εκδόσεις Α. Σιδεράτος, Αθήνα.

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Τιμές Παραγωγού πρωτογενών φυτικών και ζωικών προϊόντων των ετών 1980 και 2010».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Ι: Σύγκριση αριθμού στρεμμάτων συστηματικών και μη συστηματικών δενδρών, αριθμού δένδρων ανά στρέμμα και απόδοσης ανά δένδρο μεταξύ των ετών 1980 και 2010.

Δενδρόειδες καλλιέργειες	Έτος 1980				Έτος 2010			
	Αριθμός στρεμμάτων		Αριθμός δένδρων /στρέμμα	Απόδοση χλγ/δένδρο	Αριθμός στρεμμάτων		Αριθμός δένδρων /στρέμμα	Απόδοση χλγ/δένδρο
	Συστ/κών δενδρώνων	Μη συστ/κών δενδρώνων			Συστ/κών δενδρώνων	Μη συστ/κών δενδρώνων		
Εσπεριδοειδή								
Πορτοκαλιές	305.372	19.203	46,5	43,2	399.733	21.034	43,5	47,4
Λεμονιές	131.206	30.058	33,8	33,3	103.141	29.699	33,3	19,0
Μανταρινιές	32.112	5.812	53,2	23,4	70.165	7.339	47,0	29,4
Οπωροφόρα								
Μηλιές	186.004	55.586	24,5	59,2	134.416	11.481	49,0	36,4
Αγλαδιές	61.266	127.537	36,6	18,9	43.869	30.447	61,0	15,6
Ροδακινιές	296.650	12.118	35,9	37,7	371.472	5.484	41,2	46,0
Βερικοκιές	57.652	14.858	33,3	42,6	57.084	8.836	34,0	30,9
Κερασιές	39.467	32.389	18,7	18,1	99.083	13.840	22,5	21,8
Νεκταρινιές*	-	-	-	-	66.289	265	38,5	42,3
Δαμασκηγιές	5.943	5.181	44,3	7,2	15.848	1.896	42,2	16,5
Ακτινιδιές	-	-	-	-	45.217	127	50,7	36,4
Συκιές νοπών σύκων	6.540	142.582	17,0	18,6	2.298	33.377	19,0	16,2
Ξερόν καρπών								
Αμυγδαλιές	316.856	172.614	26,8	4,2	165.762	71.280	26,7	7,3
Καρυδιές	69.333	182.690	11,5	7,6	93.424	74.892	17,0	7,6
Καστανιές	67.186	69.604	11,3	10,3	89.390	50.668	10,9	10,0
Λεπτοκαρυές (φουντουκιές)	77.078	8.864	43,0	2,8	5.727	1.297	34,5	5,7
Φυστικιές	29.293	2.325	25,7	2,5	47.063	1.342	23,2	7,3
Συκιές ξερόν σύκων	108.186	66.001	11,1	10,4	60.737	21.380	13,3	7,7
Χαρουπιές	85.853	129.567	15,5	7,4	43.102	51.541	14,3	9,0
Μαστιγόδενδρα	19.157	5.813	68,3	0,2	19.592	10.696	57,9	0,1
Ελαιόδενδρα	6.310.787	1.458.625	15,3	14,7	7.982.342	1.039.445	17,3	14,7

* Το 1980 περιλαμβάνονταν στις ροδακινιές

Παράρτημα ΙΙ: Σύγκριση αναλογίας στρεμμάτων των σπουδαιότερων καρποφόρων δένδρων μεταξύ των υψομετρικών περιοχών της χώρας για τα έτη 1980 και 2010.

Δενδρώδεις καλλιέργειες	Υψομετρικές περιοχές Έτος 1980				Υψομετρικές περιοχές Έτος 2010			
	Πεδινές %	Ημιορεινές %	Ορεινές %	Σύνολο στρέμματα	Πεδινές %	Ημιορεινές %	Ορεινές %	Σύνολο στρέμματα
Εσπεριδοειδή								
Πορτοκαλιές	79,4	13,1	7,5	324.575	77,8	16,4	5,8	420.767
Λεμονιές	58,6	25,2	16,2	161.264	58,0	27,2	14,8	132.840
Μανταρινιές	54,3	35,1	10,6	37.924	56,8	32,1	11,1	77.504
Οπωροφόρα								
Μηλιές	39,3	18,9	41,8	241.590	44,1	30,5	25,4	145.897
Αγλαδιές	45,9	24,7	29,4	188.803	59,0	19,3	21,7	74.316
Ροδακινιές	84,0	7,9	8,1	308.768	81,2	11,3	7,5	376.956
Νεκταρινιές*	-	-	-	-	84,5	6,1	9,4	66.554
Βερικοκιές	72,8	15,1	12,1	72.510	66,0	18,9	15,1	65.920
Κερασιές	23,2	22,7	54,1	71.856	29,4	18,8	51,8	112.923
Δαμασκηγιές	25,5	14,5	60,0	11.124	65,0	10,7	24,3	17.744
Συκτιές νωπών σύκων	34,8	32,7	32,5	149.122	35,7	30,0	34,3	35.675
Ακτινιδιές	-	-	-	1.481	86,4	10,6	3,0	45.344
Ξερόν καρπών								
Αμυγδαλιές	47,3	30,4	22,3	489.470	48,0	30,6	21,4	237.042
Καρυδιές	13,0	15,9	71,1	252.023	23,6	19,0	57,4	168.316
Καστανιές	1,5	8,5	90,0	136.790	1,2	9,9	88,9	140.058
Λεπτοκαρυές (φουντουκιές)	62,0	19,5	18,5	79.942	39,3	27,8	32,9	7.024
Φιστικιές	48,2	49,9	1,9	31.618	52,5	43,3	4,2	48.405
Χαρουπιές	26,3	29,8	43,9	215.420	34,7	29,5	35,8	94.643
Μαστιγόδενδρα	60,6	39,4	-	24.970	52,2	47,8	-	30.288
Συκτιές ξερόν σύκων	41,6	36,2	22,2	174.187	39,5	39,1	21,4	82.117
Ελαιόδενδρα	38,6	32,7	28,7	7.769.412	41,0	22,7	36,3	9.021.787

* Το 1980 περιλαμβάνονταν στις ροδακινιές

Παράρτημα ΙΙΙ. Σύγκριση αναλογίας στρεμμάτων των σπουδαιότερων καρποφόρων δένδρων μεταξύ των γεωγραφικών περιοχών της χώρας για τα έτη 1980 και 2010.

Δενδρώδεις καλλιέργειες	Γεωγραφικές Περιφέρειες								Σύνολο Χώρας
	Θράκη	Μακεδονία	Ηπειρος	Θεσσαλία	Στερεά Ελλάδα-Ευβοία	Πελοπόννησος	Νησιά Ιονίου Αιγαίου Πελάγους	Κρήτη	
Έτος 1980	%	%	%	%	%	%	%	%	Στρέμματα
Εσπεριδοειδή									
Πορτοκαλιές	-	-	21,3	0,3	4,7	55,7	5,0	13,0	324.575
Λεμονιές	-	-	3,0	0,2	15,1	67,1	9,7	4,9	161.264
Μανταρινιές	-	-	6,0	0,3	6,0	43,7	24,3	19,7	37.924
Οπωροφόρα									
Μηλιές	1,6	52,1	4,1	17,5	5,4	12,5	3,9	2,9	241.590
Αγλαδιές	1,4	20,5	3,0	11,3	8,3	22,4	14,9	18,2	188.803
Ροδακινιές	0,3	91,5	0,6	3,0	1,0	1,8	1,3	0,5	308.768
Βερικοκιές	0,7	5,9	0,5	2,5	4,4	74,1	4,7	7,2	72.510
Κερασιές	4,5	38,9	5,9	8,7	12,7	19,3	3,3	6,7	71.856
Συκιές νοπών σύκων	1,2	8,8	5,8	11,3	18,5	18,7	22,7	13,0	149.122
Νεκταρινιές*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ακτινιδιές	-	-	-	-	-	-	-	-	1.481
Δένδρα ξερών καρπών									
Αμυγδαλιές	3,7	20,6	1,6	28,6	13,2	10,5	9,8	12,0	489.470
Καρυδιές	2,4	13,6	13,0	9,6	18,6	30,2	7,3	5,3	252.023
Καστανιές	0,2	21,7	6,8	23,7	12,6	19,7	6,7	8,6	136.790
Συκιές ξερών σύκων	-	-	0,3	2,3	6,5	69,0	20,6	1,3	174.187
Λεπτοκαρυές	5,2	78,2	9,1	6,7	0,4	0,4	-	-	79.942
Δαμασκηγιές	-	11,0	-	81,6	3,9	2,0	1,5	-	11.124
Ελαιόδενδρα	0,4	3,4	2,5	5,1	17,6	30,2	20,1	20,7	7.769.412
Έτος 2010	%	%	%	%	%	%	%	%	Στρέμματα
Εσπεριδοειδή									
Πορτοκαλιές	-	-	15,7	0,1	5,8	60,8	4,2	13,4	420.767
Λεμονιές	-	0,1	3,0	0,2	10,8	67,7	11,3	6,9	132.840
Μανταρινιές	-	-	21,7	0,3	7,2	48,6	11,1	11,1	77.504
Οπωροφόρα									
Μηλιές	1,1	59,1	1,0	25,7	2,2	6,3	2,2	2,4	145.897
Αγλαδιές	1,0	30,9	1,8	22,9	5,6	11,7	13,7	12,4	74.316
Ροδακινιές	-	95,0	0,2	2,7	0,5	0,6	0,8	0,2	376.956
Βερικοκιές	0,4	26,6	0,3	5,1	2,2	55,8	3,6	6,0	65.920
Κερασιές	4,3	79,5	0,2	5,7	4,3	5,3	0,3	0,4	112.923
Συκιές νοπών σύκων	0,6	4,3	3,9	3,5	19,4	20,0	32,0	16,3	35.675
Νεκταρινιές	-	96,0	-	3,3	0,2	0,4	0,1	-	66.554
Ακτινιδιές	-	-	-	-	-	-	-	-	45.344
Δένδρα ξερών καρπών									
Αμυγδαλιές	2,0	25,0	1,2	32,6	13,4	8,3	11,2	6,3	237.042
Καρυδιές	4,8	22,9	8,5	15,6	14,7	23,8	5,3	4,4	168.316
Καστανιές	1,2	26,2	5,0	23,2	12,2	18,8	8,8	4,6	140.058
Συκιές ξερών σύκων	-	-	0,2	0,1	18,4	66,8	14,0	0,5	82.117
Λεπτοκαρυές	2,1	48,8	39,6	6,6	0,9	1,1	0,6	0,3	7.024
Δαμασκηγιές	-	2,4	0,2	87,1	4,8	1,1	4,4	-	12.404
Ελαιόδενδρα	0,4	7,5	2,3	5,0	15,7	30,7	15,7	22,7	9.021.787

* Το 1980 περιλαμβάνονταν στις ροδακινιές

Παράρτημα IV. Σύγκριση ποσότητας και τιμής των εισαγόμενων και εξαγόμενων πρωτογενών φυτικών προϊόντων της χώρας για τα έτη 1980 και 2010.

Είδος φυτικού προϊόντος	Έτος 1980				Έτος 2010			
	Εισαγωγές		Εξαγωγές		Εισαγωγές		Εξαγωγές	
	Ποσότητα	Τιμή	Ποσότητα	Τιμή	Ποσότητα	Τιμή	Ποσότητα	Τιμή
	σε τόνους	δρχ/χ/γ	σε τόνους	δρχ/χ/γ	σε τόνους	€/χ/γ	σε τόνους	€/χ/γ
Σιτάρι	2.578	15,9	189.195	6,2	83.900	0,21	509.191	0,19
Κριθάρι	4.935	7,0	-	-	228.335	0,15	657	0,16
Βρώμη	487	8,7	-	-	18.309	0,19	76	0,24
Καλαμπόκι	364.053	8,1	-	-	353.604	0,18	17.346	0,17
Ρύζι	27	38,9	37.538	10,8*	23.423	0,88	123.625	0,41
Φασόλια	101	72,5	1.558	31,8	11.295	0,88	231	2,05
Ρεβίθια	7.792	35,6	1.630	31,9	4.544	0,88	88	1,92
Φακές	7.503	34,9	9	41,7	10.873	0,69	294	0,31
Ζάχαρη από τεύτλα	13.075	34,9	38	27,4	27.711	0,51	595	0,56
Καπνός	2.480	264,5	69.307	172,1	32.695	3,28	49.379	4,23
Βαμβάκι	58.917	85,8	19.818	73,2	3.494	1,73	225.920	1,63
Καρπούζια-Πεπόνια	-	-	31.685	8,4	4.240	0,62	183.861	0,25
Πατάτες	1.005	7,5	54.094	8,6	105.097	0,35	22.462	0,31
Κρεμμύδια ξερά	-	-	700	8,9	991	0,89	321	0,45
Γλυκοπιπεριές	-	-	14.744	22,1	4.109	1,51	6.550	1,10
Τομάτες επιτραπέζιες	-	-	856	36,9	17.088	0,97	7.374	0,53
Αγγούρια νοπά	-	-	51.392	34,1	1.051	0,69	24.580	1,00
Σπαράγγια	-	-	327	202,2	584	2,43	11.525	2,55
Φράουλες	-	-	137	29,2	673	3,31	14.425	1,60
Λοιπά λαχανικά νοπά	19.005	27,5	85.446	12,1	10.953	1,02	3.318	0,75
Σταφύλια επιτραπέζια	-	-	60.464	19,6	3.218	1,08	70.000	1,37
Σταφίδες	-	-	100.015	73,8	2.130	0,96	26.154	1,88
Πορτοκάλια νοπά	-	-	169.303	15,9	7.093	0,66	313.218	0,39
Λεμόνια “	-	-	89.657	19,5	32.515	0,77	5.283	0,86
Μανταρίνια “	-	-	4.763	18,0	4.755	0,59	79.855	0,46
Μήλα	-	-	18.039	22,7	17.950	0,84	41.129	0,37
Αγλάδια	-	-	3.055	27,7	14.372	0,96	8.591	0,61
Ροδάκινα-Νεκταρίνια	-	-	94.682	25,6	3.609	0,79	112.937	0,68
Βερίκοκα	-	-	28.535	32,6	346	1,75	19.180	1,01
Κεράσια	-	-	1.328	59,9	418	1,58	8.660	2,02
Ακτινίδια	-	-	-	-	4.573	1,41	74.201	0,67
Σύκα νοπά	-	-	1	83,0	61	2,41	102	2,91
Μπανάνες	-	-	-	-	120.803	0,62	20.394	0,78
Αμύγδαλα (με και όχι κέλυφος)	15	202,1	261	263,5	6.458	3,47	1.435	4,70
Καρύδια “	137	157,7	5	86,8	3.125	5,11	229	4,26
Φουντούκια “	-	-	252	195,9	2.314	4,49	135	5,16
Φυστίκια “	-	-	174	181,2	2.224	5,10	717	6,53
Σύκα ξερά	-	-	9.405	54,6	81	3,28	2.032	2,68
Ελιές βρώσιμες	-	-	47.914	62,4	5.549	1,33	110.604	2,19
Ελαιόλαδο	-	-	10.556	91,8	2.471	1,98	79.734	2,67

*Μέση τιμή (με φλούδα, χωρίς φλούδα, σπασμένο)

Παράρτημα V. Τιμές παραγωγού πρωτογενών φυτικών προϊόντων τα έτη 1980 και 2010.

Είδος πρωτογενούς φυτικού προϊόντος	Τιμές παραγωγού			Είδος πρωτογενούς φυτικού προϊόντος	Τιμές παραγωγού		
	Έτος 1980		Έτος 2010		Έτος 1980		Έτος 2010
	δρχ./γλγ.	€/γλγ.	€/γλγ.		δρχ./γλγ.	€/γλγ.	€/γλγ.
Δημητριακά				Αμπελοειδή			
Σιτάρι μαλακό	9,8	0,55	0,14	Σταφύλια οиноπ/μια	15,4	0,86	0,40
Σιτάρι σκληρό	13,9	0,78	0,18	« επιτραπέζια	18,6	1,04	0,60
Κριθάρι	9,4	0,53	0,14	Σταφύδια κορινθιακή	59,3	3,33	1,20
Βρώμη	9,5	0,53	0,18	« σουλτανίνα	66,3	3,72	1,45
Σίκαλη	9,5	0,53	0,12	Εσπεριδοειδή			
Καλαμπόκι	9,4	0,53	0,18	Πορτοκάλια	13,5	0,76	0,33
Ρύζι	12,9	0,72	0,30	Λεμόνια	15,3	0,86	0,50
Όσπρια βρώσιμα				Μανταρίνια	19,8	1,11	0,55
Φασόλια	48,5	2,72	1,85	Λοπάεσπεριδοειδή	14,5	0,81	0,36
Φακές	38,5	2,16	1,50	Οπώρες			
Ρεβίθια	36,9	2,07	1,48	Μήλα	14,3	0,80	0,38
Κουκιά	36,2	2,03	2,10	Αγλάδια	22,8	1,28	0,70
Λαθούρι (φάβα)	25,2	1,41	1,15	Ροδάκινα νοπά	11,8	0,66	0,48
Αρακάς	45,1	2,53	1,10	“ για κονσέρβα	12,5	0,70	0,24
Βιομηχανικά				Νεκταρίνια	15,6	0,88	0,50
Καπνός ανατολ. τύπ.	143,4	8,05	3,50	Κεράσια	47,6	2,67	1,79
Καπνός αμερικ. τύπ.	59,6	3,34	2,03	Βερίκοκα νοπά	17,1	0,96	0,55
Βαμβάκι σύσπορο	33,1	1,86	0,60	Δαμάσκηνα νοπά	22,8	1,28	0,48
Σουσάμι	57,1	3,20	1,94	Σύκα νοπά	33,7	1,89	2,64
Ηλιόσπορος	35,5	1,99	0,57	Ακτινίδια	90,2	5,06	0,43
Αραχίδα	38,6	2,16	0,75	Μπανάνες	66,7	3,74	0,60
Σόργο	14,2	0,80	0,37	Ξεροί καρποί			
Ζαχαρότευτλα	1,9	0,11	0,03	Αμύγδαλα μεθυσας	74,2	4,16	1,18
Αρωματικά φυτά *	128,6	7,20	3,39	Καρύδια “	118,0	6,62	2,20
Μποστανικά-Πατάτες				Φουντούκια «	89,1	5,00	1,32
Καρπούζια	5,5	0,31	0,24	Φυστίκια χωρίς κελ.	232,8	13,06	6,04
Πεπόνια	10,8	0,61	0,53	Κάστανα	30,6	1,72	1,86
Πατάτες	9,5	0,53	0,35	Σύκα ξερά	39,0	2,19	2,40
Γλυκοπατάτες	11,6	0,65	0,43	Χαρούπια	5,7	0,32	0,20
5. Κηπευτικά				Μαστίχα Χίου	530,0	29,74	71,51
Τομάτα νοπή	12,7	0,71	0,71	Ελαιοκομικά προϊόντα			
“ βιομηχ/σιμη	3,2	0,18	0,07	Ελιές επιτραπέζιες	43,7	2,45	1,10
Κρεμμύδια ξερά	12,7	0,71	0,42	Ελαιόλαδο	97,8	5,49	2,32
Γλυκοπιπεριές	20,4	1,14	0,87				
Αγγούρια	18,1	1,02	0,69				
Λάχανα	9,0	0,50	0,27				
Κουνουπίδια	14,9	0,84	0,70				
Σπανάκι	15,3	0,86	0,66				
Αγγινάρες	11,9	0,67	1,00				
Μελιτζάνες	17,5	0,98	0,93				
Μπάμιες	32,5	1,82	1,99				
Σπαράγγια	43,3	2,43	1,31				
Φράουλες	40,1	2,25	1,21				
Κολοκυθάκια	13,9	0,78	0,56				
Φασολάκια	22,2	1,25	1,22				
Πράσα	14,1	0,79	0,50				

*Μέσος όρος

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Τμήμα Τιμών Αγροτικών Προϊόντων

Παράρτημα VI. Σύγκριση ποσότητας και τιμής των εισαγόμενων και εξαγόμενων πρωτογενών ζωικών προϊόντων της χώρας για τα έτη 1980 και 2010.

Είδος ζωικού προϊόντος	Έτος 1980				Έτος 2010			
	Εισαγωγές		Εξαγωγές		Εισαγωγές		Εξαγωγές	
	Ποσότητα	Τιμή	Ποσότητα	Τιμή	Ποσότητα	Τιμή	Ποσότητα	Τιμή
	σε τόνους	δρχ./χλγ	σε τόνους	δρχ./χλγ	σε τόνους	€/χλγ	σε τόνους	€/χλγ
Ζώα								
Βοοειδή για κρέας	14.809	52,7	-	-	16.483	2,14	380	2,07
“ για αναπαραγωγή	840	160,5	-	-	3.849	2,77	48	1,18
Προβατοειδή	-	-	-	-	7.982	1,89	96	2,16
Αγριοειδή	-	-	-	-	97	1,74	13	1,46
Χοιροειδή για κρέας	386	66,3	-	-	88	2,70		
“ για αναπαραγωγή	6	407,6	-	-	309	4,66	69	3,13
Κουνελοειδή	-	-	-	-	24	2,38	-	-
Ορνιθοειδή για κρέας	32	46,2	3.853	46,3	4.764	1,44	688	3,39
“ για αναπαραγωγή	140	120,0	-	-	-	-	-	-
Κρέατα								
Βοοειδών νωπά	53.414	139,6	-	-	121.471	3,13	1.687	3,32
“ κατεψυγμένα	54.412	94,6	-	-	19.247	3,36	661	1,98
Αγιοπροβάτων (νωπά, κατεψ/να)	4.430	91,6	-	-	8.792	3,80	2.014	5,46
Χοιροειδών “	7.579	72,0	-	-	120.368	2,94	5.399	1,52
Κουνελοειδών	-	-	-	-	492	4,05	15	5,57
Ορνιθοειδών (και παραπροϊόντα)	1.582	77,8	3.310	46,7	54.329	2,27	10.015	1,51
Γάλα, Αυγά, Μέλι								
Γάλα εβαπορέ	90.025	35,9			197.811	0,64	1.870	0,92
“ πολτώδες	35.477	46,1			141.748	0,96	1.765	2,54
Αυγά για βρώση	-	-	-	-	3.929	1,00	120	1,26
Μέλι	57	76,0	1.415	113,7	2.010	3,23	837	5,70
Γιθουοειδή								
Νωπά	13.036	77,1	4.255	113,5	16.816	4,68	108.626	4,05
Κατεψυγμένα	19.052	85,0	2.473	110,5	15.959	2,31	2.915	4,20

Παράρτημα VII. Τιμές παραγωγού πρωτογενών ζωικών προϊόντων τα έτη 1980 και 2010.

Είδος πρωτογενούς ζωικού προϊόντος	Τιμές παραγωγού			Είδος πρωτογενούς ζωικού προϊόντος	Τιμές παραγωγού		
	Έτος 1980		Έτος 2010		Έτος 1980		Έτος 2010
	δρχ./χλγ.	€/χλγ.	€/χλγ.		δρχ./χλγ.	€/χλγ.	€/χλγ.
Κρέας				Γάλα			
Βοοειδών-Βουβ/δών	147,3	8,27	3,67	Αγελαδινό	10,6	0,59	0,37
Προβατοειδών μ.ό.	197,2	11,07	5,01	Πρόβειο	22,1	1,24	0,96
Αγριοειδών μ.ό.	203,6	11,43	5,17	Γίδινο	15,7	0,88	0,61
Χοιροειδών μ.ό.	97,1	5,45	2,30	Αυγά και Μέλι			
Κουνελοειδών μ.ό.	162,8	9,14	5,46	Αυγά ορνίθων	65,5	3,68	1,50
Ορνιθοειδών μ.ό.	66,0	3,70	1,90	Μέλι φυσικό	135,5	7,60	7,18

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Τμήμα τιμών αγροτικών προϊόντων